DOCU CLUB

DOCU DAYS
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

CANADA-UKRAINE FOUNDATION
FONDATION CANADA-UKRAINE
КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА ФУНДАЦІЯ

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ DOCUDAYS UA В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

на допомогу адміністрації закладів освіти, вчителям, соціальним педагогам, психологам, педагогам-організаторам та класним керівникам – модераторам кіноклубів Docudays UA

Авторка-укладачка:
Марія Симкович

модераторка кіноклубу Docudays UA,
керівниця ГО «Освітній центр "Інсайдер"»,
співзасновниця та керівниця школи додаткової освіти «Caritas School»

Посібник укладено на основі матеріалів кіноклубів Docudays UA ГО «Докудейз»

ЗМІСТ

ВСТУП. 3

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ 4

ПРИНЦИПИ ДОБОРУ ФІЛЬМІВ МЕРЕЖІ КІНОКЛУБІВ DOCUDAYS UA 5

ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ. 7

МЕТОДИЧНА РАМКА РОБОТИ З ДОКУМЕНТАЛЬНИМИ ФІЛЬМАМИ. 7

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ 10

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РОБОТИ З АУДИТОРІЄЮ 11

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА З ПРАВ ЛЮДИНИ 12

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ

- **ДО УРОКІВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ** (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ), **ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ІСТОРІЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ** (ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ). 13
- **ДО УРОКІВ З ПРАВОЗНАВСТВА**. 49
- **ДО УРОКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**. 72
- **ДО УРОКІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я**. 84
- **ДО УРОКІВ З БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ** (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ), **ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН** (ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ) 100
- **ДО УРОКІВ З ІНФОРМАТИКИ** 114
- **ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ**. 122
- **ДЛЯ РОБОТИ ПСИХОЛОГА/ПСИХОЛОГИНІ** 133
- **ДЛЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ** 146
- **ДЛЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**. 154
- **ДЛЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА** 159
- **ДЛЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ** 163
- **З ПИТАНЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ТА БЕЗБАР'ЄРНОГО СЕРЕДОВИЩА** 168

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ. 176

МЕТОДИЧНА РАМКА ІНТЕГРАЦІЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В УРОКИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ. 178

ПОДАЛЬШІ КРОКИ ТА СПІВПРАЦЯ З МЕРЕЖЕЮ КІНОКЛУБІВ DOCUDAYS UA. 182

ВСТУП

У сучасному освітньому просторі зростає потреба у нових формах та методах навчання, які поєднують інтелектуальний розвиток із формуванням громадянської позиції. Одним із ефективних інструментів є документальне кіно, зокрема фільми з колекції Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини Docudays UA.

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ.

Документальне кіно не лише інформує, а й створює простір для діалогу, критичного мислення та емпатії. Через реальні історії воно допомагає учням та ученицям глибше зрозуміти поняття прав людини, їхню цінність у повсякденному житті та в глобальному контексті. Імплементація документальних фільмів у навчальний процес відкриває можливості для:

- розвитку медіаграмотності та критичного мислення;
- формування навичок дискусії та толерантного спілкування;
- підвищення рівня правової культури;
- створення атмосфери співпереживання та відповідальності за суспільні процеси.

У чому користь імплементації документального кіно:

- **Правове виховання.**
  Документальні фільми про права людини привертають увагу учнівства до проблем «звичайної» людини, сприяють розвитку діалогу про права людини, утверджують ставлення до людської гідності як найвищої цінності.
- **Розвиток критичного мислення.**
  Учні вчаться аналізувати реальні події, формувати і висловлювати власну думку, розуміти різні точки зору.
- **Виховання громадянської свідомості.**
  Документальні фільми про права людини підсвітлюють актуальні соціальні, політичні та культурні проблеми, а їх обговорення допомагає учнівській аудиторії усвідомлювати свій внесок у розвиток суспільства та формувати активну життєву позицію.
- **Емоційний розвиток.**
  Фільми викликають емоційні переживання, співчуття, а також допомагають зрозуміти емоції інших людей.
- **Розширення світогляду.**
  Учні та учениці знайомляться з різними культурами, історичними подіями та суспільними явищами, що робить процес навчання цікавим та пізнавальним.

Тож використання документального кіно про права людини є не лише інноваційним підходом до викладання, а й дієвим інструментом формування активної, свідомої та відповідальної особистості.

Метою цього методичного посібника є сприяння інтеграції документального кіно про права людини з колекції Мережі кіноклубів Docudays UA ГО «Докудейз» в освітній процес для формування правової культури, розвитку критичного мислення та виховання активної громадянської позиції учнівства і студентства.

Наші завдання:

1. Ознайомити педагогів і педагогинь, психологів та психологинь із методикою використання документального кіно у навчанні та виховних заходах.
2. Розвинути навички критичного аналізу аудіовізуальних матеріалів.
3. Створити умови для відкритого діалогу та дискусій на суспільно важливі теми.
4. Виховувати толерантність, емпатію та повагу до різних культур, досвідів та світоглядів.
5. Показати взаємозв'язок між правами людини та повсякденним життям учнівства.
6. Щоби зробити використання фільмів з колекції Мережі кіноклубів Docudays UA практичним для вчителів та вчительок, добірка пропонує поділ за шкільними предметами.

ПРИНЦИПИ ДОБОРУ ФІЛЬМІВ МЕРЕЖІ КІНОКЛУБІВ DOCUDAYS UA.

1. Відповідність навчальній програмі.

Добір фільмів здійснено з урахуванням державних освітніх програм МОН для учнів 5–12 класів і відповідає віковій категорії 10–18 років.

2. Тематичний зв'язок.

Кожен фільм відповідає ключовим темам предмета:

- історичні події та пам'ять **—> Історія України, всесвітня історія (за діючою програмою), інтегрований курс історії та громадянської освіти (за новою програмою)**
- питання прав людини, демократії, активізму **—> Громадянська освіта**
- здоров'я, психологія, безпека **—> Основи здоров'я, здоров'я, безпека, добробут**
- мова, комунікація, культура **—> Українська мова**
- мистецтво, естетика, ідентичність **—> Мистецтво**
- екологія, ресурси, природа **—> біологія, географія (за діючою програмою), інтегрований курс природничих дисциплін (за новою програмою)**
- рух, здоров'я, командність **—> Фізична культура, Основи здоров'я**

3. Мультидисциплінарність.

Один фільм може бути корисним одразу на кількох предметах, адже документальне кіно дозволяє комплексно розкрити соціальні, історичні, культурні та особистісні питання.

4. Компетентнісний підхід.

Поділ враховує ключові компетентності НУШ:

- громадянська і соціальна активність,
- критичне і системне мислення,
- уміння вчитися впродовж життя,
- ініціативність і підприємливість,
- екологічна грамотність,
- культурна обізнаність,
- спілкування державною та іноземними мовами.

5. Змістові лінії.

До кожного фільму дібрані змістові лінії (ціннісні орієнтації, екологічна безпека, соціальна взаємодія, культура і мистецтво, громадянська активність), які допомагають інтегрувати перегляд у навчальний процес.

Також відібрано фільми для роботи **учнівського самоврядування,** адже вони:

- розвивають лідерські навички та відповідальність;
- показують, як самоорганізовуватися, організовувати громаду і співпрацювати;
- стимулюють критичне мислення та дискусії;
- демонструють приклади активної громадянської позиції.

ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

Шкільний психолог може використовувати фільми з колекції Мережі кіноклубів Docudays UA для психопросвітницької роботи з учнями, розвитку емоційного інтелекту, профілактики булінгу, формування здорових моделей поведінки. Стрічки можуть стати основою:

- тренінгових занять,
- групових дискусій,
- інтерактивних вправ,
- профілактичних програм.

На прикладі фільму «Юний Платон» у посібнику показано, як можна імплементувати документальне кіно в **управлінську та методичну діяльність** школи.

У такий спосіб поділ фільмів за предметами не є жорстким чи виключним. Це **практичний інструмент,** який допоможе вчителям чи адміністрації обрати фільм відповідно до своєї програми і тематики уроку, напрямку виховної роботи.

МЕТОДИЧНА РАМКА РОБОТИ З ДОКУМЕНТАЛЬНИМИ ФІЛЬМАМИ.

Щоби робота з фільмом була ефективною, пропонуємо на допомогу освітян(к)ам орієнтовну методичну рамку. Ця модель повинна допомогти структурувати роботу з будь-яким фільмом Мережі, незалежно від теми чи предмета.

До показу (підготовчий етап)

Завдання: забезпечити якісний, безпечний та осмислений перегляд документального фільму.

Дії вчителя:

- Переглянути фільм заздалегідь, визначивши його ключові ідеї, смислові акценти та можливі емоційно складні моменти.

- Оцінити тривалість фільму та обрати оптимальний формат роботи:
  – якщо фільм короткий – перегляд може відбутися повністю під час уроку;
  – якщо фільм тривалий – запропонувати учням та ученицям переглянути його заздалегідь, надавши посилання для індивідуального перегляду (напередодні уроку або у визначений час).

- У разі попереднього перегляду чітко окреслити завдання для учнів та учениць (на що звернути увагу, які питання зафіксувати, що викликало подив або емоційну реакцію, попередити про чітке дотримання авторських і суміжних прав на фільм, тобто не поширювати лінк для третіх осіб).

- Визначити основні напрями майбутньої дискусії, пов'язані з темою фільму (права людини, відповідальність, дискримінація, пам'ять, громадянська позиція тощо).

- Продумати навчальні активності, які допоможуть учасникам/-цям осмислити побачене (індивідуальні нотатки, робота в групах, обговорення, рефлексивні вправи).

- Переконатися в технічній готовності до перегляду: доступність посилання, якість звуку й зображення, наявність розширених субтитрів та аудіодискрипції за потреби.

- Заздалегідь визначити правила безпечного обговорення, зокрема добровільність висловлювань, повагу до різних думок і недопущення переходу на критику особистості.

- **Зверніть увагу!** До кожного фільму в посібнику запропоновано розгорнутий перелік тематичних питань, що охоплюють різні аспекти порушеної проблематики. Такий підхід дає вчителю/-ці можливість обирати питання відповідно до власного педагогічного задуму. Не обов'язково опрацьовувати весь перелік у межах одного заняття: педагог/-иня самостійно визначає кількість і послідовність питань, за потреби адаптує їхнє формулювання та зміст відповідно до особливостей класу й обраного формату роботи з фільмом.

Під час уроку. Перед переглядом фільму / перед обговоренням

Завдання:

Налаштувати учасників/-ць на роботу з темою фільму та створити безпечне освітнє середовище.

Дії вчителя:

- Переконатися в технічній готовності до перегляду (у разі перегляду фільму під час уроку): наявність завантаженого фільму; справність та належне налаштування комп'ютера або іншого пристрою відтворення; коректна робота проєктора та інтерактивної дошки (за наявності); належна якість зображення й звуку; наявність і коректне відображення субтитрів (за потреби).

- Уточнити формат перегляду. Повідомити, чи відбувається перегляд фільму (або його фрагментів) під час уроку, чи учасники/-ці вже переглянули його заздалегідь.

- Коротко представити тему фільму.

- Пояснити, чому ця тема важлива для уроку і життя учасників/-ць.

- Сформулювати **2–3 ключові запитання,** на які варто звернути увагу під час перегляду.

- Актуалізувати знання та досвід учасників/-ць (мозковий штурм, асоціації, прогноз за назвою і/або афішею). Можна роздати **картки для нотаток:** «Що мене здивувало», «Що викликало емоції», «Яке питання я хочу обговорити».

- Озвучити правила обговорення й перегляду (якщо перегляд відбувається під час уроку). Наприклад: увага, повага, конфіденційність, уважно дивитися, поважати емоції інших, мати право «мовчати», якщо тема складна, тощо.

- Попросити учасників/-ць звертати увагу на героїв та героїнь стрічок, їхні вибори та наслідки дій.

Після показу (обговорення та рефлексія)

Дії вчителя:

Завдання: допомогти осмислити побачене, пов'язати з досвідом учасників/-ць.

Творче/практичне завдання:

– написати невеличке есе, створити постер, лозунг чи скласти список порад, лист герою тощо;
– у групах створити «дерево рішень» або запропонувати вихід із ситуації.

Дії вчителя/вчительки:

- організовує обговорення (індивідуально, у парах, у групах, загальнокласне коло): «Що мене найбільше зачепило?», «Які почуття виникли після перегляду?», «Що нового ми дізналися?», «Чому герої поводилися саме так?», «Які були альтернативи їхніх рішень?», «Як цей фільм стосується мого життя?», «Що я можу зробити інакше у своєму житті після перегляду?»;
- ставить відкриті питання для створення та підтримки дискусії;
- пропонує методи рефлексії (есе, постер, дебати, рольові ігри тощо);
- допомагає учням та ученицям знайти зв'язок між темою фільму та їхнім життям.

Дії учасників/учасниць:

- діляться враженнями («що зачепило?»);
- аналізують поведінку героїв, можливі альтернативи;
- формулюють особисті висновки;
- пропонують власні ідеї дій або змін у класі/школі/суспільстві.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ТА ПРАКТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ.

- **«Дерево рішень»** (допоможе знайти причини проблеми, можливі шляхи вирішення, результат, який можна отримати, — що реально може зробити спільнота класу чи школи);

- **«Форум-театр»** (учасники/-ці розігрують сцену з фільму або схожу життєву ситуацію. Це вчить шукати рішення, а не лише аналізувати проблему);

- **«Мапа дій»** (учасники/-ці на ватмані створюють карту. У центрі — проблема з фільму, навколо — ідеї, що може зробити для її вирішення учень/учениця особисто, для спільноти класу, школи, громади. Це візуалізує, що **зміни можливі на різних рівнях);**

- **«Проєкт у дії»** (після перегляду учні обирають тему і створюють мініпроєкт «Що ми можемо реально зробити за 2–3 тижні, за місяць, за рік?»: інформаційна кампанія у школі; соціальна реклама; флешмоб; благодійна акція; партнерство з місцевими організаціями);

- **«Мозковий штурм»** (генерування максимуму ідей без критики);

- **«Акваріум»** (невелика група в центрі простору обговорює питання, інші слухають і спостерігають. Потім групи міняються місцями. Це дисциплінує і допомагає почути різні думки);

- **«Світове кафе»** (група об'єднується за кількома столиками, за кожним обговорюють окрему тему (наприклад, «що ми можемо зробити вдома», «що ми можемо зробити у школі», «що ми можемо зробити у громаді»). Учасники/-ці по черзі переходять від столика до столика і додають свої ідеї);

- **«Асоціативний кущ»** (на фліпчарті чи дошці пишемо ключове слово (наприклад, «безпечний інтернет»), учасники/-ці додають свої асоціації та приклади. Це допомагає структурувати тему).

Ця модель працює універсально — з будь-яким фільмом і на будь-якому предметі. Вона допоможе структурувати заняття так, щоб **фільм став не кінцем, а початком розмови і навчання.**

Учителю/учительці також варто звернути увагу на психологічне налаштування учнів та учениць перед показом фільму:

- Створіть безпечний простір.

- Домовтесь про правила: повага до думок, конфіденційність («те, що сказано тут, залишається тут») тощо.

- Наголосіть: у кожного і кожної є право мовчати, не відповідати чи навіть вийти під час перегляду.

- Забезпечте комфортне середовище (простір, світло, можливість сісти колом чи групами).

- Попередьте, що деякі моменти можуть бути емоційно складними.

- Дайте «ключові запитання» для перегляду — це зменшує тривожність, бо учні знають, на що звертати увагу.

- Знизьте напругу, якщо фільм складний: «Фільм може викликати сильні емоції — це нормально. У кожного з нас є різний досвід».

- Після перегляду має відбутися «емоційний вихід». Дайте кілька хвилин тиші. Почніть обговорення з питань про емоції учасників/-ць під час перегляду та після. Наприклад: «Які емоції ви відчували під час перегляду фільму?», «Що відчуваєте зараз? Чому? Стосовно кого?» тощо. Можна зробити коротку руханку чи творчу вправу (намалювати символ емоції), або ж вправу «Три слова про мої емоції». Це допоможе зняти напругу і перейти до осмислення фільму. Після цього розпочніть рефлексію.

Психологічне налаштування — це фактично **місток між реальністю учнів/учениць і світом фільму.** Воно допомагає не травмувати, а зробити перегляд **безпечним, усвідомленим і корисним.**

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РОБОТИ З АУДИТОРІЄЮ.

Є багато цифрових інструментів, які допомагають учителькам/-лям чи модератору/-ці **зібрати думки учнів та учениць під час або після перегляду фільму.** Вони зручні тим, що:

- дають можливість висловитися навіть тим, хто соромиться;
- візуалізують відповіді (слова, ідеї, асоціації);
- зберігають результати для аналізу.

Ось деякі інтерактивні програми та сервіси, якими зручно користуватися на заходах кіноклубів:

1. Mentimeter[1]

- Учасники/-ці заходять за кодом і відповідають на запитання.
- Учасники/-ці відповідають зі смартфонів, а результати видно на екрані.
- Результати одразу відображаються у вигляді **хмаринки слів,** діаграми чи шкали.

1 Безкоштовна версія Mentimeter допускає 50 учасників/-ць.

2. Padlet[2]

- Онлайн-дошка, де учасники/-ці залишають нотатки, фото, посилання.
- Можна організувати як «стіну думок» після перегляду.
- Підходить для мозкового штурму, збирання ідей для проєкту.

3. Kahoot![3]

- Можна створити інтерактивну вікторину за змістом фільму.
- Учасники/-ці відповідають зі смартфонів, а результати видно на екрані.
- Добре працює для швидкої перевірки уваги.

4. Google Forms

- Дає можливість створювати опитування з відкритими чи тестовими запитаннями.
- Відповіді автоматично збираються в таблицю.
- Зручно для більш серйозної рефлексії чи зворотного зв'язку.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА З ПРАВ ЛЮДИНИ.

Також варто звернути увагу на нормативно-правову базу:

1. Загальна декларація прав людини

2. Конституція України

3. Міжнародне та національне законодавство у сфері захисту прав дитини в умовах війни в Україні: збірник матеріалів та нормативних актів

4. Конвенція про права дитини (стислий виклад)

2 Безкоштовна версія Padlet допускає 200 учасників/-ць.
3 Безкоштовна версія Kahoot допускає до 50 учасників/-ць.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ), **ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ІСТОРІЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ** (ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ)

«ЗЕРНА ГОЛОДУ: УКРАЇНА 1933»

Режисер: Ґійом Рібо

Тривалість: 67 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Голодомор 1932–1933 років: причини, наслідки та міжнародна реакція»

Тематичні питання:

1. Які були основні причини Голодомору 1932–1933 років в Україні?
2. Як політика колективізації та хлібозаготівель вплинула на селян?
3. Які наслідки мав Голодомор для українського населення та економіки?
4. Як міжнародна спільнота реагувала на події в Україні?
5. Яку роль відігравав журналіст Ґарет Джонс у висвітленні Голодомору?
6. Як фільм «Зерна голоду» допомагає зрозуміти масштаби трагедії?
7. Чому важливо вивчати та пам'ятати про Голодомор?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння історичних подій та їх впливу на сучасне суспільство.
- **Критичне мислення** – аналіз причин та наслідків Голодомору, оцінка міжнародної реакції.
- **Історична компетентність** – здатність працювати з історичними джерелами, оцінювати їх достовірність та значення.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – усвідомлення моральних аспектів історичних подій та їх наслідків, емпатія до постраждалих.

Змістові лінії:

- **Політика колективізації та хлібозаготівель** – вплив на сільське населення, механізми примусового вилучення зерна.
- **Наслідки Голодомору** – демографічні втрати, економічні та соціальні зміни, психотравми для постраждалих та їх нащадків на кілька поколінь.
- **Міжнародна реакція** – замовчування фактів офіційними державними представниками, спроби журналістів висвітлити події Голодомору в Україні.
- **Роль журналістів у висвітленні трагедії** – діяльність Ґарета Джонса та інших свідків а також пропагандистських журналістів.
- **Пам'ять про Голодомор** – визнання Голодомору геноцидом, вшанування жертв, освітні ініціативи.

«БАБИН ЯР У ПОШУКАХ ПАМ'ЯТІ»

Режисер: Володимир Чеппель

Тривалість: 41 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Бабин Яр: Голокост в Україні та культура пам'яті»

Тематичні питання:

1. Що таке Голокост і як він проявився в Україні?
2. Які групи населення стали жертвами нацистських злочинів у Бабиному Яру?
3. Які права людини були порушені під час трагедії?
4. Які проблеми виникають при меморіалізації таких подій?
5. Як культура пам'яті впливає на сучасне суспільство?

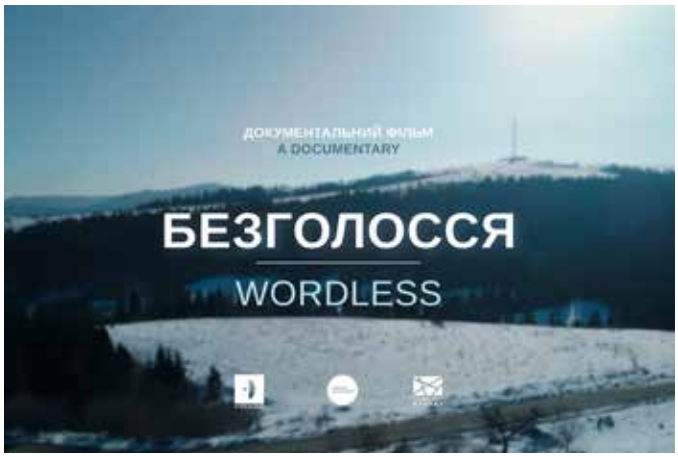
Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – уміння аналізувати історичні події та їхній вплив на сучасність.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення важливості прав людини та боротьби з дискримінацією.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків історичних подій.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власної позиції щодо подій Голокосту.
- **Уміння працювати в команді** – обговорення та презентація результатів групової роботи.

Змістові лінії:

- **Голокост в Україні** – історичні передумови, розвиток, приклади вшанування, вивчення, дослідження і збереження пам'яті про Голокост у сучасних громадах, приклади збереження пам'яті про Голокост у сучасних громад.
- **Права людини та їх порушення** – аналіз порушень прав людини під час нацистської окупації.
- **Меморіалізація та культура пам'яті** – проблеми та значення збереження пам'яті про трагедію.
- **Вплив історії на сучасне суспільство** – як знання історії допомагає уникати повторення помилок.

«БЕЗГОЛОССЯ»

Режисер: Громадська організація «Після тиші» та Wanna production

Тривалість: 18 хв.
Клас: 11–12
Вікова категорія: 16+

Тема:
«Права людини та боротьба за свободу в історії України: уроки з фільму "Безголосся"»

Тематичні питання:

1. Які історичні події призвели до порушення прав людини в Україні?
2. Що таке геноцид та чому Голокост вважається наймасштабнішим геноцидом у XX столітті?
3. У чому полягає поняття пам'яті про трагедію людства, і чому важливо не мовчати про ці події?
4. Як фільм «Безголосся» показує долю єврейської громади Турки та вплив Голокосту на їхнє місто?
5. Як замовчування історичних трагедій впливає на сучасну громадянську свідомість і права людини?
6. Які права людини (зокрема право на життя, свободу, гідність) були грубо порушені під час Голокосту?
7. Чому збереження історичної пам'яті — це не лише історична, а й громадянська відповідальність?
8. Як громадяни можуть сприяти толерантності, повазі до різних національних груп і не допустити повторення геноцидних практик?
9. Які сучасні форми дискримінації чи ксенофобії можуть бути пов'язані з історією Голокосту, і як з ними боротися?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** — аналіз історичних подій і те, як вони впливають на права людини.
- **Соціальна і громадянська компетентність** — усвідомлення значення прав людини і пам'яті про геноцид як частини громадянської відповідальності.
- **Правова компетентність** — розуміння міжнародних норм про заборону геноциду і захист прав людини.
- **Критичне мислення** — аналіз причин і наслідків Голокосту, оцінка ролі пам'яті для сучасного суспільства.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** — робота з історичними джерелами, документами, інтеграція медіатекстів у навчання.
- **Комунікативна компетентність** — вміння дискутувати, формулювати позицію щодо історичних і сучасних проявів неприйнятності дискримінації.
- **Емоційна та соціальна компетентність** — розвиток емпатії, розуміння цінності людського життя, толерантного ставлення до всіх культур і меншин..

Змістові лінії:

- **Історія України** — порушення прав людини у різні історичні періоди.
- **Права людини та гідність** — право на життя, гідність, свободу від переслідувань, рівність перед законом.
- **Історична пам'ять і громадянська відповідальність** — пам'ять про Голокост як частина формування громадянської позиції.
- **Толерантність і недискримінація** — боротьба з ксенофобією і проявами ненависті сьогодні.
- **Геноцид як злочин проти людства** — механізми визнання, заборони і запобігання геноцидів у сучасному світі.

«ЖИВІ»

Режисер: Сергій Буковський

Тривалість: 75 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Голодомор 1932–1933 років в Україні: історичні причини, наслідки та пам'ять»

Тематичні питання:

1. Які політичні та економічні причини призвели до Голодомору 1932–1933 років?
2. Як колективізація та хлібозаготівельна політика впливали на сільське населення?
3. Які демографічні та соціальні наслідки Голодомору для України?
4. Які свідчення сучасників та журналістів допомагають зрозуміти масштаби трагедії?
5. Яким чином Голодомор визнаний геноцидом українського народу?
6. Як фільм «Живі» допомагає зберегти пам'ять про жертв та трагічні події?
7. Чому для сучасного українського суспільства важливо вивчати історію Голодомору?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – робота з джерелами, аналіз причин і наслідків історичних подій, розпізнавання маніпуляцій та пропаганди.
- **Громадянська та соціальна компетентності** – усвідомлення значення прав людини та громадянської відповідальності у минулому та сьогоденні.
- **Критичне мислення** – оцінка інформації, причинно-наслідкових зв'язків, формування власної позиції.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до постраждалих, розуміння моральних уроків історії.
- **Медіаграмотність** – аналіз документальних фільмів і джерел, визначення достовірності та цінності інформації.

Змістові лінії:

- **Політика колективізації та хлібозаготівель** – наслідки для селян і економіки.
- **Демографічні та соціальні втрати** – масштаби трагедії, наслідки для громад.
- **Свідчення очевидців і журналістів** – роль документальних матеріалів у збереженні пам'яті.
- **Голодомор як геноцид** – міжнародне визначення, аргументи та історичні факти.
- **Пам'ять про Голодомор** – вшанування жертв, важливість історичної освіти для сучасності.

«КРИМ SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Окупація Криму у 2014 році: громадянська активність і захист прав людини»

Тематичні питання:

1. Які події передували окупації Криму в 2014 році?
2. Як відбувалося порушення росією суверенітету України на півострові?
3. Які права людини та громадянина були порушені росією під час анексії півострова?
4. Яку роль відігравали громадські активіст(к)и та волонтер(к)и у підтримці місцевого населення та українських військових?
5. Які приклади самоорганізації громадян представлені у фільмі «Крим SOS»?
6. Як міжнародне співтовариство реагувало на окупацію Криму?
7. Чому важливо зберігати пам'ять про події 2014 року та які уроки можна винести для сучасної України?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз сучасних історичних подій, формування хронології та причинно-наслідкових зв'язків.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення прав людини, активної громадянської позиції та відповідальності.
- **Критичне мислення** – оцінка дій активістів/-ок та органів влади України, аналіз наслідків окупації Криму росією.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до постраждалих місцевих мешканців/-ок Криму, розуміння морально-етичних викликів.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, аргументовано висловлювати позицію, слухати інших.

Змістові лінії:

- **Передумови та перебіг окупації Криму** – політичні, економічні та соціальні фактори.
- **Порушення прав людини та їх обмеження** – свобода слова, право на інформацію, право на мирні зібрання.
- **Громадська активність та самоорганізація** – роль волонтерів/-ок, активістів/-ок, місцевих ініціатив.
- **Міжнародна реакція на окупацію** – дипломатичні кроки, санкції, позиції ООН та інших організацій.
- **Пам'ять про події та уроки для сучасної України** – історична оцінка, формування громадянської свідомості.

«ЄВРОМАЙДАН SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 21 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Революція Гідності та громадянська активність: роль ініціативи "Євромайдан SOS" у підтримці учасників протесту»

Тематичні питання:

1. Що таке ініціатива «Євромайдан SOS» і якою була її роль під час Революції Гідності?
2. Які події передували Революції Гідності та спричинили масові протести на Майдані?
3. Які права громадян були порушені під час протестів, і як «Євромайдан SOS» допомагав їх захищати?
4. Які форми громадської допомоги і самоорганізації показані у фільмі?
5. Як фільм ілюструє взаємодію громадських ініціатив із владою та правоохоронними органами?
6. Як діяльність «Євромайдан SOS» вплинула на безпеку та захист учасників/-ць Майдану?
7. Чому важливо вивчати приклад «Євромайдан SOS» для розвитку сучасного громадянського суспільства в Україні?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз подій Революції Гідності, формування хронології та причинно-наслідкових зв'язків.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення ролі активних громадян/-ок, права на мирний протест і свободу слова.
- **Критичне мислення** – оцінка дій громадських активістів/-ок, аналіз методів допомоги та взаємодії із державою.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток емпатії до учасників/-ць протестів, розуміння морально-етичних викликів.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, аргументовано висловлювати позицію, слухати інших.

Змістові лінії:

- **Причини та перебіг Революції Гідності** – соціально-політичні та економічні фактори, події на Майдані.
- **Громадська ініціатива «Євромайдан SOS»** – структура, діяльність, взаємодія з активіст(к)ами та владою.
- **Права громадян/-ок під час протестів** – свобода зібрань, право на мирний протест, захист від порушень.
- **Самоорганізація та допомога учасникам/-цям** – організація медичної, юридичної та гуманітарної підтримки.
- **Пам'ять та уроки Революції Гідності** – історична оцінка подій, роль освіти у формуванні свідомого громадянства.

«89 ДНІВ» (ВАРІАНТ 1)

Режисер: Павло Дорогой

Тривалість: 20 хв.
Клас: 10–11
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Свідчити про війну: документування воєнних злочинів і збереження пам'яті»

Тематичні питання:

1. Чому в умовах війни важливо фіксувати події війни та порушення прав людини?
2. Хто і яким чином може бути свідком воєнних злочинів?
3. Яку роль відіграють особисті свідчення цивільного населення у встановленні правди про війну?
4. Які ризики та етичні дилеми виникають під час документування злочинів?
5. Як документування подій впливає на колективну пам'ять і майбутню відповідальність?

Ключові компетентності:

- **Історична компетентність** – аналіз сучасних воєнних подій в Україні та їхнього впливу на суспільство.
- **Громадянська та правова компетентності** – усвідомлення значення документування порушень прав людини та воєнних злочинів.
- **Критичне мислення** – аналіз джерел свідчень, розуміння різниці між фактами, інтерпретаціями та емоційними реакціями.
- **Інформаційна та медіаграмотність** – відповідальне ставлення до фіксації, збереження і поширення інформації.
- **Комунікативна компетентність** – формулювання виважених висловлювань про чутливі теми.

Змістові лінії:

- **Права людини і воєнні злочини** – порушення міжнародного гуманітарного права та їх фіксація.
- **Документування і свідчення** – особисті історії як доказ і форма опору безкарності.
- **Етика пам'яті** – відповідальність за збереження й передачу свідчень про війну.
- **Медіа і війна** – роль документального кіно у формуванні правдивого наративу.

«89 ДНІВ» (ВАРІАНТ 2)

Режисер: Павло Дорогой

Тривалість: 20 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Права людини під час війни. Відповідальність за воєнні злочини. Людська гідність і свобода».

Тематичні питання:

1. Якою є роль метро як простору виживання та символу — як світ під землею, як укриття, як «місто в місті»?
2. Як конфлікт між потребами населення та рішенням місцевої влади (звільнити метро, запустити транспорт) проявляється в сюжеті?
3. Які форми спротиву проявляються у героїв та героїнь стрічки — пасивний, активний, індивідуальний чи колективний?
4. Як владі міста організувати перевезення людей і при цьому забезпечити доступ до метро як укриття під час повітряної небезпеки?
5. Як у фільмі складається баланс між документальною достовірністю та художнім осмисленням чи прийомом (як подавати факти і як візуалізувати спогади людей)?
6. Чи може цей документальний фільм бути носієм інформації про воєнні злочини росіян в Україні? Поясніть свою думку (свідчення, фотозйомка, відеозаписи, інтерв'ю тощо)?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** — усвідомлення цінностей свободи, людської гідності, справедливості.
- **Спілкування державною мовою** — аналіз і обговорення побаченого, формулювання власних суджень.
- **Ініціативність і підприємливість** — готовність діяти, брати на себе відповідальність у складних обставинах.
- **Уміння вчитися впродовж життя** — критичне мислення, здатність робити висновки на основі фактичного матеріалу.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** — розуміння ролі медіа та цифрових інструментів у документуванні.
- **Обізнаність і самовираження у сфері культури** — кіно як засіб пізнання й рефлексії.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність** — розуміння прав людини, міжнародного гуманітарного права, значення документування міжнародних злочинів проти людства.
- **Здоров'я і безпека** — усвідомлення психологічних і фізичних викликів у кризових ситуаціях (як-от під час воєнного стану).
- **Підприємливість та фінансова грамотність (опосередковано)** — ініціативність, самоорганізація людей у кризі, пошук ідей, спільна розробка проєктів тощо.
- **Екологічна безпека і сталий розвиток (частково)** — як війна руйнує середовище життя та змінює соціальний простір.

«АВТОМАЙДАН»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 17 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадський активізм і права людини: досвід Автомайдану»

Тематичні питання:

1. Що таке Автомайдан і які були його головні цілі?
2. Які права людини могли бути порушені під час протестів? (Наприклад, право на свободу мирних зібрань, право на особисту недоторканність тощо).
3. Як реагувала влада на акції Автомайдану? Які дії влади були законними, а які — порушенням прав людини?
4. Чи може громадська активність бути ефективним інструментом змін у державі?
5. Які сучасні приклади громадського активізму ви знаєте? Чи мають вони схожі риси з Автомайданом?
6. Чому важливо мати громадянську позицію навіть тоді, коли це небезпечно? Яких ризиків можуть зазнати ті, хто її відстоює?
7. Які ризики може нести публічна активна громадянська позиція?
8. Як держава може та повинна захищати права активістів/-ок на свободу слова, на зібрання та на особисту безпеку?
9. Які зміни у сфері правоохоронних органів відбулися після подій Автомайдану? (Наприклад, реформа поліції).

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** — усвідомлення прав людини та обов'язків держави, активна громадянська позиція.
- **Спілкування державною мовою** — аргументування думки, ведення диспуту.
- **Критичне мислення** — аналіз інформації, співставлення джерел, виявлення маніпуляцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** — робота з медіа, розпізнавання достовірної і недостовірної інформації.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і права людини** — роль людини (громадянина/-ки) у позитивних змінах в державі, верховенство права.
- **Соціальна згуртованість та активізм** — самоорганізація, солідарність та спільні дії на захист своїх прав.
- **Державність і влада** — межі владних повноважень, контроль влади, відповідальність держави перед людиною.
- **Інформаційна грамотність і медіа** — як використовуються медіа учасниками/-цями громадських ініціатив задля документування порушень прав людини під час громадських акцій та донесенні своєї позиції до органів влади і суспільства.

«ЄВРОМАЙДАН SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 21 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадянський активізм, захист прав людини та документування порушень прав людини на прикладі фільму "Євромайдан SOS"»

Тематичні питання:

1. Що таке Євромайдан SOS і яка його роль – під час протестів і після них?
2. Які права людини були порушені під час подій Євромайдану (свобода мирних зібрань, право на особисту недоторканність, свобода слова тощо)?
3. Які механізми документування порушень прав людини використовували активіст(к)и і правозахисники/-ці?
4. Як взаємодіяли активіст(к)и та волонтер(к)и з державними інституціями та медіа під час протестів?
5. Які ризики несли активіст(к)и і документатори? Як їх захищали або могли захищати?
6. Як суспільство може використовувати зібрані факти і матеріали протестів для подальших змін (судові процеси, законодавчі ініціативи)?
7. Які висновки можна винести з досвіду Євромайдану для сучасного українського суспільства?
8. Як події, показані у фільмі, пов'язані з тим, що **Центр громадянських свобод отримав Нобелівську премію миру?**
9. Ознайомтеся з промовою Олександри Матвійчук на церемонії вручення Нобелівської премії миру.
10. Які ключові ідеї цієї промови перегукуються з подіями фільму **«Євромайдан SOS»**?
11. Як у промові розкривається роль громадянського суспільства у захисті прав людини?
12. Чому, за словами Олександри Матвійчук, цінності демократії та прав людини мають значення саме у найскладніші часи?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення власної ролі в суспільстві, громадянських прав і обов'язків.
- **Спілкування державною мовою** – аргументоване висловлювання думок, обговорення.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, зіставлення точок зору.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – вміння працювати з медіа, розрізняти фейки, перевіряти достовірність інформації.
- **Уміння вчитися протягом життя** – рефлексія, самоосвіта, аналіз подій/уроків минулого для усвідомленого планування майбутнього.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та права людини** – участь громадян/-ок, захист прав в екстремальних обставинах.
- **Державність і контроль влади** – межі дій держави, відповідальність державних органів.
- **Соціальна згуртованість та ініціативність** – солідарність, самоорганізація громадян/-ок.
- **Інформаційна грамотність і документування** – робота з фактами, медіа, збір доказів.

«ХОТТАБИЧ ТА ЙОГО КОМАНДА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 26 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадський активізм і волонтерство в умовах війни: приклад команди Хоттабича»

Тематичні питання:

1. Хто такі Хоттабич і його команда – яка їхня місія та чим вони займаються?
2. Що могло мотивувати героїв та героїнь стрічки покинути звичне життя і працювати у зоні бойових дій у ролі волонтерів/-ок?
3. Які риси персонажів фільму учні та учениці вважають типовими для волонтера/-ки та/або активіста/-ки?
4. Які ризики й труднощі зустрічаються в діяльності волонтерів/-ок під час війни (обстріли, небезпеки, ресурсні обмеження)?
5. Як медіа, публікації, дописи у соцмережах можуть впливати на сприйняття волонтерської діяльності?
6. Які критерії достовірності медіатекстів ви застосували б, коли готували би матеріал про героїв фільму?
7. Що значить «Час діяти!» у контексті волонтерства і громадської відповідальності?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення ролі волонтерства та активізму як складової громадянського суспільства.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання та аргументація думок, обговорення.
- **Критичне мислення** – робота з текстами у медіа, аналіз достовірності, виявлення маніпуляцій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інтернет-джерелами, аналіз публікацій, написання дописів.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільна діяльність, групова робота.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і волонтерство** – активна позиція під час війни, служіння суспільству, розбудова держави, контроль за органами влади.
- **Соціальна згуртованість і солідарність** – формування команд, взаємопідтримка, спільна мета.
- **Інформаційна і медіаграмотність** – аналіз публікацій, джерел, наративів, дописів.
- **Безпечна діяльність у кризових умовах** – усвідомлення і оцінка ризиків, обережність, планування, моніторинг.

«МОВА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 16 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Мова як складова ідентичності. Законодавче забезпечення української мови»

Тематичні питання:

1. Що означає поняття мовна ідентичність – у чому її суть та прояви?
2. Які асоціації у вас виникають зі словом «ідентичність»? Які її види можна виділити?
3. Як мова впливає на особистість і громадянське суспільство?
4. Що стимулювало героїв/-їнь фільму «Мова» взяти участь у проєкті – яка їхня мотивація?
5. Яка цільова аудиторія цього проєкту, і як організатори на неї орієнтувалися?
6. Які положення Закону України про державну мову («Про забезпечення функціонування української мови як державної») було наведено у сценарії обговорення до фільму?
7. Які права і обов'язки громадян/-ок України згідно з цим Законом?
8. Чому законодавче закріплення статусу мови важливе для України? Аргументуйте свою думку.
9. Як ви вважаєте, як можна підтримати тих, хто прагне вивчати українську мову?
10. Яке ваше ставлення до так званої «лагідної» та «не лагідної» українізації?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення мови як складової культурної і національної ідентичності, а також прав людини.
- **Спілкування державною мовою** – аргументоване обговорення, написання листа, дискусія.
- **Критичне мислення** – аналіз законодавчих норм, медіатекстів, позицій учасників/-ць, виокремелення аргументів.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з електронними текстами, законами, пошук джерел і літератури.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і мовне право** – визнання права на мову, законодавче забезпечення, відповідальність за реалізацію цього права.
- **Ідентичність і культура** – як мова пов'язана з культурними, національними та особистісними аспектами.
- **Соціальна згуртованість і солідарність** – мова як фактор об'єднання громадян/-ок та спільнот.
- **Інформаційна грамотність і правова обізнаність** – аналіз законодавства, джерел, текстів, медіатекстів.

«КАНЦЕЛЯРСЬКА СОТНЯ»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 22 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадський активізм і прозорість влади: досвід "Канцелярської сотні"»

Тематичні питання:

1. Хто такі герої фільму «Канцелярська сотня»? Які їхні мотиви і що саме вони робили/роблять для реалізації цих мотивів (збирання, відновлення й впорядкування документів, аналіз корупційних доказів, створення аналітичних веб-проєктів тощо)?
2. Які форми громадського активізму показані у стрічці?
3. Яка роль волонтерів/-ок у відновленні документів та розслідуванні корупційних дій влади?
4. Які права людини (свобода вираження (ст. 10 Європейської конвенції з прав людини), свобода мирних зібрань та об'єднань (ст. 11 Європейської конвенції з прав людини)) були реалізовані або могли бути порушені у фільмі?
5. Чому ініціативу назвали саме «Канцелярською сотнею»? Яка символіка цієї назви? Ким і де зараз працюють ці люди? Яку важливу функцію у державі і суспільстві вони виконують? («Bihus.info», «Слідство.інфо», «Схеми: корупція в деталях» тощо)
6. Як влада та суспільство можуть реагувати на такі громадські ініціативи? Які можуть бути ризики?
7. З чого, на вашу думку, починаються зміни – з дій громадянина/-ки, з ініціатив громади чи з рішень влади?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення своєї ролі в суспільстві та в державі, готовність діяти.
- **Спілкування державною мовою** – аргументування думок, обговорення, презентація.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, зіставлення дій героїв із правовими нормами.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з даними, документами, моніторинг інформації.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – здатність брати на себе відповідальність, пропонувати і реалізовувати ідеї, усвідомлювати спільну мету і взаємодіяти задля її досягнення.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – як громадянин/-ка може діяти задля змін у суспільстві і в державі.
- **Прозорість і відкритість влади** – доступ до інформації, документи, звітність і прозорість.
- **Права людини та свободи** – свобода слова, свобода мирних зібрань та свобода асоціацій, право на доступ до інформації.
- **Інформаційна грамотність і правова культура** – робота з джерелами, аналіз законів та документів, вміння їх інтерпретувати.

«ОЧИЩЕННЯ»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 14 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадський активізм і механізми впливу: історія "Очищення" та роль активістів»

Тематичні питання:

1. Хто такі громадські активіст(к)и? Які риси їм притаманні?
2. Чи збігається образ героя фільму Єгора Соболєва у фільмі з портретом активіста, створеним нами? У чому збіги та/або відмінності?
3. Які інструменти громадського впливу згадані у сценарії обговорення до фільму?
4. Які з цих інструментів, на вашу думку, є найбільш ефективними у місцевому контексті, в умовах обмежених ресурсів?
5. Як змінювалася роль активіста під впливом обставин (з громадського руху до політики)?
6. Які виклики стоять перед активістами: суспільство, влада, ресурси, безпека?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадського активізму, громадянських прав і обов'язків.
- **Спілкування державною мовою** – ведення дискусії, аргументація, презентація ідей.
- **Критичне мислення** – аналіз інструментів, оцінка ефективності, зіставлення теорії з практикою.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з текстами медіа, пошук кейсів, створення буклетів або листів.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – групова робота над портретами, завданнями, проєктами.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадян у змінах на краще чи розвитку суспільства.
- **Прозорість влади і боротьба з корупцією** – механізми контролю, люстрація, відкритість інформації.
- **Інструменти громадської участі** – петиції, запити, моніторинг, громадські слухання, звернення.
- **Ідентичність активіста та дії на місцевому рівні** – як особистість та контекст формують стратегії.

«МИР»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Волонтерство та громадський активізм як складові миру і безпеки в суспільстві»

Тематичні питання:

1. Хто такі волонтер(к)и і яку роль вони відіграють у суспільстві?
2. Що мотивує людей ставати волонтер(к)ами у складних умовах в державі та суспільстві?
3. Які форми громадського активізму показані у фільмі «Мир»?
4. Як волонтерство сприяє розвитку демократичного суспільства та миру?
5. Які права і обов'язки волонтерів/-ок передбачає Закон України «Про волонтерську діяльність»?
6. Чому громадська активність важлива для суспільного розвитку та безпеки?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі волонтерів/-ок та громадського активізму у розбудові та зміцненні миру.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання думок, аргументація під час обговорень.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, дій та ефективності волонтерських ініціатив.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації, створення інфографіки або презентацій.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у суспільних процесах та розвитку держави.
- **Волонтерство та солідарність** – допомога іншим, підтримка громади.
- **Права і свободи людини** – законодавче забезпечення волонтерської діяльності.
- **Мир і безпека** – як активна громадянська позиція сприяє стабільності та розвитку суспільства і держави.

«КРИМ SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 14 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Захист прав людини в умовах збройного конфлікту: досвід ініціативи "Крим SOS"»

Тематичні питання:

1. Як громадські ініціативи можуть впливати на захист прав людини під час війни?
2. Яка роль міжнародного гуманітарного права в умовах окупації?
3. Як змінилася ситуація з правами людини в Криму після 2014 року?
4. Які функції виконують правозахисні організації та ініціативи в умовах війни?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадських активістів/-ок і правозахисників/-ць у захисті прав людини та підтримці громадянської позиції під час збройного конфлікту.
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власних думок і аргументів під час обговорень, презентацій або дискусій.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, дій та ефективності волонтерських і громадських ініціатив та державних механізмів захисту прав людини.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації, створення презентацій, інфографіки або медіаматеріалів для висвітлення проблематики Криму.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій та стратегій громадянського реагування.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, співпереживання та усвідомлення моральної відповідальності за дії у суспільстві.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у суспільних процесах та у протидії порушенням прав людини з боку держави.
- **Волонтерство та солідарність** – допомога іншим, підтримка громади та активна позиція у складних умовах.
- **Права і свободи людини** – законодавче забезпечення прав людини, механізми їх захисту та порушення прав людини у контексті окупації Криму.
- **Мир і безпека** – як активна громадянська позиція та правозахисна діяльність сприяють стабільності та розвитку держави.
- **Історична пам'ять та ідентичність** – розуміння подій 2014 року в Криму, значення збереження національної ідентичності та пам'яті про збройну агресію росії.
- **Медіа- та інформаційна грамотність** – критичний аналіз інформації, перевірка джерел, протидія дезінформації.

«БОРОТЬБА ДЖАМАЛІ»

Режисерка Елін Йонссон

Тривалість: 29 хв.
Клас: 6–12
Вікова категорія: 11+

Тема:
«Права людини, національна ідентичність та громадянська відповідальність»

Тематичні питання:

1. Що таке національна ідентичність і як вона формується?
2. Як історичні травми впливають на сучасне покоління?
3. Яка роль мистецтва у збереженні пам'яті про депортацію та геноцид?
4. Як громадян(к)и можуть сприяти збереженню національної пам'яті та боротьбі за права людини?
5. Які механізми міжнародного права існують для захисту прав національних меншин?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі громадянина/-ки у збереженні національної пам'яті, боротьбі за права людини та документуванні воєнних злочинів
- **Спілкування державною мовою** – формулювання власних думок і аргументів під час обговорень, дискусій або презентацій.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних проблем та державної політики, що впливають на життя національних меншин, оцінка ефективності громадських ініціатив щодо захисту прав національних меншин, збереження культурної спадщини, боротьби з дискримінацією та забезпечення рівних можливостей для всіх громадян.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з джерелами інформації про права національних меншин, створення інфографіки або медіаматеріалів для обговорення.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – спільне виконання групових завдань, обговорення рішень, пропозицій та створення проєктів підтримки національних меншин.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії, співпереживання та розуміння моральної відповідальності за добробут національних меншин у суспільстві.

Змістові лінії:

- **Права людини та національні меншини** – законодавче забезпечення прав національних меншин, їх порушення та механізми захисту у складних соціальних умовах збройної агресії та окупації.
- **Громадянська відповідальність та активізм** – роль громадянина/-ки у збереженні національної пам'яті та боротьбі за права людини.
- **Мистецтво як форма протесту та збереження пам'яті** – роль мистецтва у висвітленні соціальних проблем, збереженні історичної пам'яті та захисті прав людини.
- **Міжнародне право та захист прав національних меншин** – механізми міжнародного права, що сприяють захисту прав людини і прав національних меншин.
- **Міжкультурна та релігійна толерантність** – повага до культурних і релігійних відмінностей у суспільстві, взаєморозуміння і толерантність серед різних етнічних груп.

«СТИРАЮЧИ ДЕВІДА»

Режисер: Девід Бонд

Тривалість: 80 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Право на приватність і захист персональних даних у цифрову добу»

Тематичні питання:

1. Що означає право на приватність і в яких формах воно може порушуватись?
2. Як приватні компанії та державні інституції можуть використовувати персональні дані?
3. Які ризики існують для людини, коли її автоматично відстежують і збирають дані без її згоди?
4. Чи можна справді «стерти» сліди свого цифрового існування?
5. Які можливі законодавчі, технологічні або громадські підходи до захисту приватності?
6. Як індивідуальні дії (з обережністю в мережі, вибором налаштувань, свідомим наданням дозволів) можуть мінімізувати ризики втручання в приватне життя?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення важливості захисту персональних даних як аспекту прав людини, формування відповідальності за особисту інформацію в цифровому просторі.
- **Спілкування державною мовою** – вміння чітко формулювати власні аргументи під час дискусій про приватність, захист даних, етику збору інформації про особу.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, методів і наслідків збору персональних даних; порівняння різних моделей захисту; розпізнавання ризиків.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – вміння працювати з цифровими джерелами, оцінювати налаштування приватності, розуміти політики конфіденційності, створювати інфографіки або презентації про захист персональних даних.
- **Уміння працювати в команді / ініціативність** – спільне обговорення сценаріїв втручання в приватність, прийняття рішень у групах, формування рекомендацій або проєктів із захисту персональних даних.
- **Емоційна й соціальна компетентність** – розвиток чутливості до втрати приватності інших, розуміння психологічного впливу, відповідальне ставлення до особистих і чужих персональних даних.

Змістові лінії:

- **Право на приватність і захист персональних даних** – міжнародні та національні норми, механізми контролю, порушення та виклики.
- **Технології стеження та збору даних** – як працюють системи моніторингу, алгоритми аналізу, великі дані (Big Data) тощо.
- **Цифрові права і громадянська відповідальність** – права індивіда в інформаційному суспільстві, етика цифрової взаємодії.
- **Суспільний контроль і громадський активізм у сфері приватності** – роль громадських організацій, законотворчість, просвітництво.
- **Індивідуальні стратегії захисту** – практичні підходи: налаштування, шифрування, мінімізація слідів, критичне ставлення до дозволів.

«САМООБОРОНА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадянський активізм і самоорганізація: роль Самооборони Майдану у зміні суспільства»

Тематичні питання:

1. Що таке самоорганізація громадян і чи може вона може стати відповіддю на суспільні виклики?
2. Які умови та обставини спричинили появу Самооборони Майдану?
3. Які функції і задачі ставили перед собою учасники/-ці Самооборони? Як вони їх реалізовували?
4. Як Самооборона переходила з громадської ініціативи до співпраці або інтеграції з державними органами (наприклад, з Національною гвардією)?
5. Яку роль відіграє особиста участь громадян у змінах? Що означає вислів «запит на реформи йде знизу»?
6. Які виклики і ризики виникають, коли громадські ініціативи беруть на себе функції безпеки чи громадського порядку?
7. Як документальні та правові документи (наказ, закон) описують повноваження та обов'язки таких організацій, як Самооборона та Національна гвардія?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння, як громадяни можуть об'єднуватися для захисту своїх прав і змін у суспільстві; усвідомлення своєї ролі в громадському житті.
- **Спілкування державною мовою** – вміння чітко висловлювати думки, аргументувати власну позицію щодо важливості активізму, його ризиків та переваг.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, дій і наслідків самоорганізації; оцінка легітимності, етики та доцільності тих чи інших дій Самооборони.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з правовими документами (звичайні тексти наказів, законів), аналіз джерел інформації про Самооборону, суспільне уявлення та медійне висвітлення.
- **Уміння працювати в команді / ініціативність** – групова робота над завданнями: порівняння документів, складання репортажів, рольові ігри, творче завдання.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – співпереживання учасникам/-цям, розуміння моральних мотивів людей, здатність враховувати етичні аспекти активізму і реакцій суспільства.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і активізм** – як звичайні люди можуть змінювати суспільство і державу через самоорганізацію і протест.
- **Феномен Євромайдану та Самооборони Майдану** – історичний контекст, мотиви, хід подій, наслідки.
- **Реформи держави і правоохоронної системи** – роль громадян в ухваленні системних змін на краще, потреба у прозорості, службі народу.
- **Партнерство громадянського суспільства і держави** – коли й як ініціативи активістів можуть трансформуватися у державні структури чи співпрацювати з ними.
- **Право на безпеку і порядок та баланс з правами людини** – як забезпечити громадський порядок без порушення прав людини; етичні межі.
- **Роль законодавства і нормативних документів** – як наказ, закон про Національну гвардію регламентують повноваження; важливість законності.

«УКРАЇНСЬКІ ШЕРИФИ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 85 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Самоорганізація жителів громади та правоохоронна діяльність на місцевому рівні: досвід "Українських шерифів"»

Тематичні питання:

1. Що спонукало мешканців села ініціювати власну службу шерифів, і яку роль вони виконували в житті громади?
2. Які виклики виникають, коли громадські ініціативи виконують правоохоронні функції?
3. Як відбувається взаємодія між громадськими ініціативами і державними правоохоронними інституціями?
4. Як війна і політичні зміни впливають на життя громади та діяльність шерифів у селі?
5. Які етичні аспекти існують у такій практиці (наприклад, конфлікти інтересів, прозорість, підзвітність, законність і легітимність)?
6. Яким чином практика шерифів у громадах може бути моделлю локального врядування чи відповідальної участі представників громади?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння того, що жителі громади спроможні самостійно ініціювати рішення для забезпечення безпеки громади, і усвідомлення меж повноважень і відповідальності за такі дії.
- **Спілкування державною мовою** – вміння аргументовано обговорювати питання місцевої безпеки, формулювати пропозиції і позицію щодо ініціатив жителів громади.
- **Критичне мислення** – аналіз мотивів, переваг і ризиків громадських ініціатив у сфері безпеки; оцінювання, наскільки вони доповнюють чи замінюють державні структури.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з документами, локальними нормативними актами, медіаматеріалами щодо шерифів, створення візуалізацій (інфографіки) моделі безпеки у громаді.
- **Уміння працювати в команді та ініціативність** – виконання групових задач: моделювання роботи шерифів у громаді, обговорення конкретних сценаріїв, вироблення рекомендацій для громади.
- **Емоційна та соціальна компетентність** – розвиток емпатії до учасників/-иць громади; розуміння різних точок зору мешканців, шерифів, державних службовців; зважене ставлення до конфліктів інтересів.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність і самоорганізація** – як мешканці громади можуть ініціювати рішення для підтримки порядку та безпеки.
- **Місцеве управління та взаємодія з державою** – роль сільської ради, місцевих інститутів влади, співпраця або конфлікт із державними службами.
- **Безпека, правопорядок та права людини** – баланс між безпекою та захистом прав, підзвітність органів влади та громадських ініціатив.
- **Політичні зміни та їх вплив на повсякденне життя** – як війна, державні реформи і зміни у правоохоронній системі впливають на місцеві громади.
- **Етика та прозорість у громадських ініціативах** – як уникнути зловживань, забезпечити довіру громади, діяти відповідально.
- **Моделювання практик змін та громадського впливу** – як творчо та відповідально впроваджувати місцеві ініціативи безпеки в інших громадах.

«ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.
Клас: 9–11
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Критичне мислення, право на освіту і партнерство в шкільній спільноті в умовах конфлікту»

Тематичні питання:

1. Що означає поняття «критичне мислення» і яку роль воно відіграє в освіті та житті підлітків?
2. Як порушуються права дитини в системі «вчитель-учень», «учень-батьки» або «вчитель-батьки» під час кризи чи війни?
3. Як можна зменшити дистанцію влади в освітньому середовищі, щоб учні та учениці відчували себе почутими?
4. Які механізми діалогу та партнерської взаємодії можна застосувати в школі?
5. Що таке безпечне освітнє середовище і як його створити?
6. Як війна чи конфлікт впливають на школу, психоемоційний стан учнів/учениць і їхнє ставлення до навчання?
7. Як школа може стати простором стійкості, підтримки і взаєморозуміння?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентність** – усвідомлення себе як активного учасника освітньої спільноти, розуміння прав і обов'язків учнів, учителів і батьків, готовність брати участь у прийнятті рішень та відповідально діяти в демократичному середовищі.
- **Критичне мислення** – уміння аналізувати інформацію, розпізнавати маніпуляції, оцінювати соціальні ситуації, арґументовано висловлювати позицію та приймати зважені рішення.
- **Компетентність демократичної участі та партнерства** – уміння вести діалог, домовлятися, висловлювати позицію з повагою до інших, брати участь у спільному виробленні правил і рішень у шкільній спільноті.
- **Культурна та громадянська свідомість** – повага до гідності людини, різноманіття досвідів і поглядів, розуміння цінностей демократії, прав людини та культури діалогу.

Змістові лінії:

- **Права дитини в освіті** – зокрема, право на безпечне середовище, право бути почутим, право на освіту без дискримінації.
- **Критичне мислення як інструмент захисту і розвитку** – як ставити запитання, аналізувати інформацію, уникати маніпуляцій.
- **Партнерство та діалог у шкільній спільноті** – стосунки між вчительками/-лями, ученицями/учнями, батьками; зменшення дистанції влади; участь у прийнятті рішень.
- **Освітнє середовище в умовах конфлікту** – як війна чи соціальна напруга впливають на школу, на емоційний стан дітей і педагогів.
- **Етичність і відповідальність у шкільному житті** – як діяти чесно, як будувати довіру, уникати зловживань, враховувати інтереси всіх сторін.

«ЛІТУРГІЯ ПРОТИТАНКОВИХ ПЕРЕШКОД»

Режисер: Дмитро Сухолиткий-Собчук

Тривалість: 12 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадянська відповідальність: як люди об'єднуються перед спільними викликами»

Тематичні питання:

1. Що відбувається у фільмі? Як змінюється звичне життя людей після початку повномасштабної війни?
2. Які зміни у діяльності героїв ви помітили?
3. Чому люди починають використовувати свої знання, уміння та ресурси для допомоги іншим?
4. Що об'єднує людей, які виконують різну роботу?
5. Чому в умовах спільного виклику важливо не залишатися осторонь?
6. Що таке громадянська відповідальність? Як вона проявляється у фільмі?
7. Чи може професійна діяльність людини бути формою громадянської участі? Наведіть приклади.
8. Чому для подолання складних суспільних викликів недостатньо зусиль лише окремих людей?
9. Що допомагає людям об'єднуватися навколо спільної мети?
10. Чи всі люди мають однаково долучатися до спільної справи? Як врахувати різні можливості, здібності та ресурси людей?
11. Якою є роль солідарності та взаємодопомоги у ситуаціях, коли суспільство стикається із серйозними викликами?
12. Де проходить межа між особистою відповідальністю громадянина та відповідальністю держави?
13. Чи може маленька особиста дія мати значення для спільноти? За яких умов?
14. Що відбувається із суспільством, коли люди об'єднують свої знання, професійні навички, час і ресурси заради спільної мети?
15. Який спільний виклик сьогодні потребує відповідальності та об'єднання людей, і що кожен із нас може зробити для його подолання?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння взаємозв'язку між особистою відповідальністю, громадянською активністю та здатністю суспільства спільно реагувати на виклики.
- **Правова компетентність** – усвідомлення взаємозв'язку прав, свобод і відповідальності людини, розуміння ролі громадян і держави у забезпеченні суспільного блага та захисті прав людини.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати причини та наслідки суспільних викликів, оцінювати різні форми громадянської участі та визначати можливості особистого й колективного впливу.
- **Комунікативна компетентність** – уміння висловлювати власну позицію, слухати інших, аргументувати думку, домовлятися та знаходити спільні рішення.
- **Ініціативність і підприємливість** – здатність помічати потреби спільноти, пропонувати рішення, мобілізувати наявні ресурси та переходити від ідеї до конкретної дії.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, солідарності, взаємопідтримки та здатності враховувати потреби інших людей під час спільної діяльності.

Змістові лінії:

- **Громадянська відповідальність** – усвідомлення особистої відповідальності людини за власні рішення, дії та їхній вплив на інших і спільноту.
- **Громадянська участь** – способи, у які люди можуть долучатися до розв'язання суспільних проблем та підтримувати спільноту.

- **Солідарність і взаємодопомог**а — об'єднання людей, знань, навичок і ресурсів заради спільної мети.
- **Людина і спільнота** — взаємозалежність особистого добробуту, потреб громади та здатності людей діяти спільно.
- **Спільні виклики та суспільна стійкість** — здатність громади й суспільства реагувати на кризові ситуації, підтримувати одне одного та продовжувати діяти.
- **Права, свободи та відповідальність** — взаємозв'язок реалізації прав людини з відповідальним ставленням до інших людей і суспільства.
- **Громадянин і держава** — розподіл відповідальності між громадянами, громадянським суспільством і державними інституціями у вирішенні суспільних проблем.
- **Професійні знання і суспільна користь** — можливість використовувати професійні вміння, знання та творчі здібності для відповіді на суспільні потреби.
- **Спільна мета і колективна дія** — умови ефективного об'єднання людей, розподіл ролей, ресурсів і відповідальності під час спільної діяльності.

«УКРАЇНСЬКІ ШЕРИФИ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 85 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадянин/-ка і громада: від проблеми до спільної дії»

Тематичні питання:

1. Якою постає громада у фільмі? Які проблеми вона має?
2. Чому питання безпеки стає важливим для жителів громади?
3. Як самі жителі намагаються реагувати на проблеми, які їх турбують?
4. Чому частина відповідальності за життя громади може лежати не лише на державних органах?
5. Якою має бути роль держави у забезпеченні безпеки громадян?
6. Де проходить межа між відповідальністю громадян і відповідальністю держави?
7. Чому для вирішення проблем громади важливі самоорганізація та взаємодопомога людей у громаді?
8. Чи може активна громада ефективно впливати на рішення органів влади, які стосуються її життя? Яким чином?
9. Які переваги та ризики виникають, коли громадяни самостійно беруть на себе вирішення суспільних проблем?
10. Чому для вирішення проблеми важливо не лише висловити невдоволення, а й визначити конкретний механізм дії?
11. Які законні інструменти участі громадян можуть допомогти впливати на рішення місцевої влади?
12. Хто може бути союзником громади у вирішенні проблем: органи влади, поліція, громадські організації, журналісти, юристи, волонтери, бізнес?
13. Чи може одна людина змінити ситуацію у своїй громаді? Коли для змін потрібна спільна дія?
14. Якою має бути відповідальна громадянська позиція, якщо проблема громади безпосередньо тебе не стосується?
15. Яку проблему у своїй школі, мікрорайоні чи громаді ти вважаєш важливою, і що громадяни можуть зробити, щоб її вирішити?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння ролі громадянина/-ки у житті громади, відповідальності за спільний простір та можливостей участі у вирішенні суспільних проблем.
- **Правова компетентність** – розуміння прав і обов'язків громадян, ролі держави та органів місцевого самоврядування, а також законних способів захисту своїх інтересів і впливу на рішення.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати суспільну проблему, визначати її причини, учасників та можливі способи вирішення, оцінювати різні позиції.
- **Комунікативна компетентність** – уміння слухати позиції інших, аргументувати власну думку, вести діалог, домовлятися та шукати спільне рішення.
- **Ініціативність і підприємливість** – готовність помічати проблеми, пропонувати рішення, планувати спільні дії, залучати ресурси та брати відповідальність за результат.
- **Уміння працювати в команді** – здатність розподіляти ролі, враховувати інтереси різних учасників, координувати дії та працювати задля спільної мети.

Змістові лінії:

- **Громадянин/-ка і держава** – взаємні права, обов'язки та відповідальність громадян і держави; роль державних інституцій у забезпеченні безпеки та прав людини.
- **Територіальна громада** – громада як спільнота людей, які мають спільні потреби, інтереси та відповідальність за розвиток території, на якій живуть.

- **Громадянська участь** — можливості громадян брати участь у вирішенні питань місцевого значення та впливати на рішення, що стосуються їхнього життя.
- **Самоорганізація та спільна дія** — здатність жителів об'єднуватися навколо спільної проблеми, розподіляти відповідальність та діяти задля її вирішення.
- **Безпека громади** — спільна відповідальність державних інституцій і громадян за створення безпечного середовища та пошук способів реагування на локальні проблеми.
- **Права, обов'язки та відповідальність** — співвідношення прав громадян, їхніх обов'язків перед громадою та відповідальності за спільний результат.
- **Взаємодія громадян і влади** — механізми комунікації, співпраці та контролю громадян за діяльністю органів влади.
- **Інструменти громадянського впливу** — звернення, петиції, громадські обговорення, зустрічі з представниками влади, адвокаційні кампанії, робота через громадські організації та медіа.
- **Партнерство у громаді** — взаємодія громадян, влади, поліції, громадських організацій, журналістів, бізнесу та інших зацікавлених сторін для вирішення спільних проблем.

«НОВІ ГЕРОЇ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 17 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Громадянське суспільство: як люди можуть захищати свої права та спільні інтереси»

Тематичні питання:

1. З якими проблемами та проявами несправедливості стикаються герої фільму?
2. Чому люди не погоджуються просто прийняти ситуацію, яка їх не влаштовує?
3. Які інтереси окремих людей або спільнот потрібно захистити в кожній із трьох історій?
4. Чому для вирішення проблеми люди починають об'єднуватися?
5. Які форми самоорганізації виникають у героїв фільму?
6. Чому мешканці Павлограда обрали створення ОСББ замість продовження співпраці з ЖЕКом?
7. Яку роль відіграють громадські організації у захисті прав та інтересів людей?
8. Чому правова допомога може бути важливим ресурсом для громади?
9. Які законні способи впливу на владу та захисту своїх прав показані у фільмі?
10. Чим громадянська активність відрізняється від протистояння заради самого протистояння?
11. Чому для захисту прав важливі згуртованість і спільна дія?
12. Як співвідносяться права людини та відповідальність людини перед своєю громадою?
13. Чому громадянське суспільство є важливим для демократичної держави?
14. Які можливості для захисту своїх прав і спільних інтересів має громадянин/-ка, якщо рішення влади або інших інституцій його/її не влаштовують?
15. Яку проблему своєї громади громадяни можуть вирішити через самоорганізацію, громадську ініціативу або створення громадської організації?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння ролі громадян у демократичному суспільстві, можливостей самоорганізації та участі у вирішенні суспільних проблем.
- **Правова компетентність** – уміння розрізняти порушення прав та законні способи їх захисту, розуміння значення правової допомоги й правових механізмів.
- **Критичне мислення** – аналіз суспільних проблем, причин несправедливості та ефективності різних способів громадянської дії.
- **Соціальна компетентність** – розуміння значення солідарності, співпраці та відповідальності за спільні інтереси.
- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументувати позицію, вести діалог із різними сторонами та знаходити способи узгодження інтересів.
- **Ініціативність і підприємливість** – здатність перетворювати суспільну проблему на конкретну ініціативу та шукати ресурси для її реалізації.

Змістові лінії:

- **Громадянське суспільство** – громадські організації, ініціативи та об'єднання громадян як механізми захисту спільних інтересів.
- **Громадянська активність** – участь людини у вирішенні суспільних проблем та відповідальність за спільноту.
- **Права людини та їх захист** – можливості людини і громади відстоювати свої права законними способами.
- **Взаємодія громадянина і держави** – способи впливу громадян на рішення влади та механізми контролю за її діяльністю.
- **Самоорганізація громади** – об'єднання людей для вирішення спільних проблем та захисту спільних інтересів.
- **Правова держава** – значення закону, юридичних процедур та правової допомоги у вирішенні суспільних конфліктів.
- **Громадська організація** – мета створення, принципи діяльності та роль громадських організацій у захисті прав та інтересів громадян.
- **Соціальна відповідальність** – усвідомлення власної ролі у житті громади та готовність діяти для спільного блага.

«ІЛЮЗІЇ НА ДНІ»

Режисер: Леонід Єжуров

Тривалість: 16 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Громадянська участь: як захищати суспільні інтереси та впливати на рішення влади»

Тематичні питання:

1. Яку проблему порушує фільм?
2. Чому для активістів було важливо зберегти кінотеатр «Ілюзіон»?
3. Які інтереси різних сторін зіткнулися навколо цієї ситуації?
4. Що спонукало молодь діяти, а не залишатися сторонніми спостерігачами?
5. Які способи впливу на ситуацію використовували активісти?
6. Яка мета була у кожного з використаних ними інструментів?
7. Чому активісти використовували не один, а різні способи дії?
8. Які інструменти громадянської участі, на вашу думку, були найбільш ефективними? Чому?
9. Які переваги та ризики має публічна акція?
10. Що може дати особиста зустріч із представниками влади?
11. Чи достатньо просто висловити своє невдоволення, щоб вплинути на рішення?
12. Чому важливо не лише привертати увагу до проблеми, а й пропонувати її вирішення?
13. Яку роль у громадянській активності відіграє інформація?
14. Чому для захисту суспільного інтересу важливо залучати інших людей?
15. Чим відрізняється особиста думка від громадянської позиції?
16. Чи має людина право впливати на рішення, які стосуються її громади?
17. Які можливості для участі громадян передбачає демократичне суспільство?
18. Чому громадянська активність потребує послідовності, цілеспрямованості та креативності?
19. Чи може невелика група людей реально вплинути на рішення влади? Наведіть аргументи.
20. Які проблеми у вашій громаді потребують активної участі громадян?
21. Який інструмент громадянської участі був би найбільш доречним для вирішення такої проблеми?
22. Що ви особисто можете зробити, якщо бачите суспільну проблему, яка вас не влаштовує?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння можливостей громадянської участі, ролі громадян у демократичному суспільстві та способів впливу на рішення, що стосуються життя громади.
- **Правова компетентність** – розуміння законних способів захисту суспільних та особистих інтересів, права на мирні зібрання, об'єднання, звернення та участь у місцевому самоврядуванні.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати суспільну проблему, визначати інтереси різних сторін, оцінювати ефективність і можливі ризики різних способів громадянської участі.
- **Соціальна компетентність** – здатність співпрацювати з іншими, об'єднуватися навколо спільної проблеми, враховувати різні позиції та шукати способи спільного вирішення проблем.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументовано висловлювати громадянську позицію, вести діалог із представниками влади та іншими учасниками суспільної взаємодії.
- **Ініціативність та підприємливість** – здатність помічати суспільні проблеми, визначати можливості для впливу, планувати громадянські дії та оцінювати їхній потенційний результат.

Змістові лінії:

- **Громадянське суспільство** – роль громадських ініціатив та об'єднань у захисті суспільних інтересів і вирішенні проблем громади.
- **Громадянин і держава** – взаємодія громадян із представниками органів державної влади та місцевого самоврядування.
- **Громадянська участь** – форми та інструменти залучення громадян до суспільного життя: публічні акції, звернення, збір підписів, зустрічі з посадовцями, інформаційні кампанії, об'єднання громадян.
- **Адвокація суспільних інтересів** – визначення проблеми, формування вимог, вибір цільової аудиторії та інструментів впливу для досягнення суспільно важливих змін.
- **Права людини та свободи** – свобода мирних зібрань та об'єднань, право на доступ до інформації та можливість захищати свої права й свободи.
- **Демократія та участь у прийнятті рішень** – можливості громадян впливати на рішення органів влади та місцевого самоврядування.
- **Суспільний інтерес** – співвідношення особистих, приватних, владних та суспільних інтересів у процесі прийняття рішень.
- **Молодь і громадянська активність** – можливості молодих людей брати участь у вирішенні проблем своєї громади та ініціювати суспільні зміни.
- **Інформація як інструмент громадянської участі** – використання медіа, інформаційних матеріалів та публічної комунікації для привернення уваги до суспільної проблеми.
- **Культурна спадщина та публічний простір** – значення історичних і культурних об'єктів для ідентичності, пам'яті та розвитку громади.

«РОЗИ. ФІЛЬМ-КАБАРЕ»

Режисер: Ірена Стеценко

Тривалість: 77 хв.
Клас: 11–12
Вікова категорія: 16+

Тема:
«Революція Гідності 2013–2014 років: громадянське суспільство, боротьба за свободу та роль культури в суспільних змінах»

Тематичні питання:

1. Які суспільно-політичні події та процеси стали передумовами Революції Гідності?
2. Чому участь громадян у Майдані стала проявом громадянської активності та відповідальності?
3. Які цінності та ідеї об'єднували учасників Революції Гідності?
4. Яку роль відігравали мистецтво, музика й культура під час Майдану?
5. Чому Dakh Daughters та інші українські митці не залишилися осторонь суспільно-політичних подій?
6. Як через мистецтво можна осмислювати історичні події та впливати на суспільство?
7. Як Революція Гідності вплинула на формування сучасної української громадянської та національної ідентичності?
8. Яке значення досвід Революції Гідності має для сучасної України?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентність** – усвідомлення значення громадянської активності, самоорганізації, солідарності та відповідальності за суспільні зміни; розуміння ролі громадянського суспільства у відстоюванні свободи, демократії та людської гідності.
- **Історична компетентність** – розуміння передумов, перебігу та історичного значення Революції Гідності 2013–2014 років; уміння аналізувати історичні події через особисті свідчення, документальні матеріали та культурні прояви.
- **Культурна компетентність** – усвідомлення ролі мистецтва, музики, театру та інших форм творчого самовираження у відображенні суспільних подій, формуванні спільних цінностей та впливі на суспільні зміни.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати різні погляди на суспільно-політичні події, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, відрізняти факти від оцінок та аргументовано формулювати власну позицію.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести діалог і дискусію щодо складних суспільних питань, слухати та враховувати позиції інших, аргументувати власну думку та працювати в групі.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння працювати з документальними відеоматеріалами, історичними джерелами та цифровою інформацією, перевіряти її достовірність, порівнювати різні джерела та використовувати їх для формування обґрунтованих висновків.
- **Підприємливість та фінансова грамотність / ініціативність** – розвиток здатності бачити можливості для суспільної дії, ініціювати зміни, об'єднуватися з іншими та перетворювати власну громадянську позицію на конкретні дії.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, здатності розуміти переживання людей, які є учасниками суспільних подій, усвідомлювати значення людської гідності, свободи та солідарності.

Змістові лінії:

- **Революція Гідності 2013–2014 років** – передумови, основні етапи, ключові події, учасники та історичне значення Революції Гідності.
- **Громадянське суспільство та самоорганізація** – форми громадянської активності, взаємодопомога, волонтерство та участь громадян у суспільно-політичних змінах.
- **Цінності Революції Гідності** – людська гідність, свобода, демократія, права людини, солідарність та відповідальність як основа громадянської позиції.
- **Мистецтво і культура як чинники суспільних змін** – роль митців, музики, театру та інших форм мистецтва у відображенні й осмисленні суспільно-політичних подій.
- **Українська ідентичність та історична пам'ять** – переосмислення української ідентичності, значення спільних цінностей, культурного досвіду та пам'яті про події новітньої історії.
- **Україна після Революції Гідності** – суспільно-політичні трансформації, зміцнення громадянського суспільства та європейський напрям розвитку України.
- **Російсько-українська війна та боротьба за незалежність України** – Революція Гідності в контексті подальшої російської агресії, захисту суверенітету та територіальної цілісності України.

«РОЗИ. ФІЛЬМ-КАБАРЕ»

Режисер: Ірена Стеценко

Тривалість: 77 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Мистецтво як форма самовираження та інструмент суспільного діалогу: театр, музика і перформанс»

Тематичні питання:

1. Які види мистецтва поєднуються у творчості героїнь фільму?
2. У чому особливості театральної, музичної та перформативної мови героїнь?
3. Як поєднання музики, театру, хореографії, костюма та візуальних образів створює цілісний мистецький твір?
4. Як мистецтво може передавати емоції, ідеї та ставлення митця до суспільних подій?
5. Чому митці можуть використовувати мистецтво як спосіб висловлення громадянської позиції?
6. Як історичні та суспільно-політичні події впливають на творчість митців?
7. Чи може мистецтво впливати на суспільні зміни? Якими засобами?
8. Які художні засоби допомагають привернути увагу глядача до важливих суспільних проблем?
9. Як творчість українських митців може представляти українську культуру у світі?
10. Яким може бути внесок молодої людини у розвиток культури та мистецтва своєї громади?

Ключові компетентності:

- **Культурна компетентність** – розуміння мистецтва як засобу самовираження, комунікації, осмислення суспільних подій та формування культурної ідентичності.
- **Мистецька компетентність** – аналіз художніх образів, засобів виразності, жанрових і стильових особливостей театрального, музичного та перформативного мистецтва.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення можливостей мистецтва для висловлення громадянської позиції, привернення уваги до суспільних проблем та участі в суспільному житті.
- **Критичне мислення** – інтерпретація мистецьких творів, аналіз авторської позиції та впливу художніх засобів на сприйняття глядача.
- **Комунікативна компетентність** – аргументоване висловлення власних естетичних суджень, ведення діалогу та обговорення різних інтерпретацій мистецьких творів.
- **Соціальна та емоційна компетентність** – розвиток емоційної чутливості, здатності сприймати різні мистецькі погляди та розуміти емоційний вплив мистецтва.

Змістові лінії:

- **Синтез мистецтв** – взаємодія театру, музики, хореографії, візуального мистецтва та сценічного образу у створенні цілісного мистецького твору.
- **Мистецтво як засіб самовираження** – особистий досвід митця, емоції, переконання та їхнє втілення у творчості.
- **Мистецтво і суспільство** – вплив суспільно-політичних подій на творчість та використання мистецтва для привернення уваги до суспільно важливих питань.

- **Мистецькі засоби виразності** — образ, символ, музика, пластика, костюм, сценографія, слово та перформативна дія як засоби комунікації з глядачем.
- **Мистецтво і громадянська позиція** — творчість як форма публічного висловлювання, протесту, діалогу та суспільної взаємодії.
- **Сучасне українське мистецтво** — особливості розвитку сучасних мистецьких практик та їхній зв'язок із суспільними процесами.
- **Українська культура у світовому просторі** — роль митців у представленні української культури, цінностей та ідентичності міжнародній аудиторії.

«ДВІ НАДІЇ»

Режисер: Уляна Осовська

Тривалість: 38 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Мистецтво як спосіб збереження культурної ідентичності та культурної спадщини»

Тематичні питання:

1. Хто такі дві Надії та що об'єднує цих дуже різних жінок?
2. Яке місце займає українська пісня у житті кожної з героїнь?
3. Чим відрізняється ставлення Надії Микитівни та Надії Тарнавської до народної пісні?
4. Що ми дізнаємося про традиційний український багатоголосий спів із фільму?
5. Чому пісня може бути не лише музичним твором, а й носієм пам'яті та традиції?
6. Яким чином мистецтво допомагає людині відчувати зв'язок зі своїм походженням і культурою?
7. Чому культурна традиція може змінюватися, але водночас залишатися впізнаваною?
8. Чи обов'язково для збереження традиції відтворювати її саме так, як це робили попередні покоління?
9. Як Надія Тарнавська переосмислює українську пісню через театральне мистецтво?
10. Чому одна й та ж культурна спадщина може ставати основою для різних видів мистецтва — музики, театру, кіно?
11. Чи може сучасне мистецтво не лише зберігати традицію, а й робити її цікавою для нового покоління?
12. Що відбувається з культурною традицією, якщо її перестають передавати наступним поколінням?
13. Яку роль можуть відігравати митці у збереженні української культури під час війни?
14. Чи може мистецтво бути способом розповісти світові про Україну? Які мистецькі форми для цього найефективніші?
15. Яку українську культурну традицію ви хотіли б зберегти або представити сучасній аудиторії та як це можна зробити за допомогою мистецтва?

Ключові компетентності:

- **Культурна компетентність** — усвідомлення цінності української культурної спадщини, розуміння ролі мистецтва у збереженні, передачі та переосмисленні культурних традицій.
- **Мистецька компетентність** — здатність сприймати й аналізувати мистецькі твори, помічати особливості різних видів мистецтва та розуміти можливості їх поєднання.
- **Громадянська компетентність** — усвідомлення культури як важливої складової ідентичності суспільства та відповідальності кожного за її збереження і розвиток.
- **Критичне мислення** — вміння аналізувати різні способи представлення культурної спадщини, порівнювати традиційне та сучасне мистецтво, формувати власну аргументовану позицію.
- **Комунікативна компетентність** — здатність висловлювати власне ставлення до мистецтва, аргументувати оцінки, вести діалог та сприймати інші інтерпретації.
- **Творча компетентність** — здатність переосмислювати культурний матеріал та використовувати його як основу для створення власного мистецького продукту.

Змістові лінії:

- **Мистецтво і культурна ідентичність** — роль мистецтва у формуванні особистої та колективної ідентичності.
- **Українська народна пісня як культурна спадщина** — традиційний спів, багатоголосся, передача пісенної традиції між поколіннями.
- **Традиція і сучасність у мистецтві** — способи збереження традицій та їх сучасного переосмислення.
- **Мистецтво як форма самовираження** — використання музики, театру та інших мистецьких форм для вираження особистого досвіду, почуттів і поглядів.
- **Мистецтво як носій пам'яті** — здатність пісні, вистави, образу чи іншого мистецького твору зберігати пам'ять про людей, місця, події та культурний досвід.
- **Мистецтво і культурна спадщина** — значення збереження нематеріальної культурної спадщини та роль людей, які передають її наступним поколінням.
- **Українське мистецтво у світовому культурному просторі** — поширення української культури за межами України та роль митців у культурному діалозі.
- **Мистецтво в умовах суспільних випробувань** — можливості мистецтва підтримувати людину, зберігати ідентичність, осмислювати складний досвід і протистояти культурному стиранню.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З ПРАВОЗНАВСТВА

«СТИРАЮЧИ ДЕВІДА»

Режисер: Девід Бонд

Тривалість: 80 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Право на приватність у цифрову епоху: як держави та корпорації збирають і використовують наші персональні дані»

Тематичні питання:

1. Що таке право на приватність і чому воно важливе у правовій державі?
2. Як держави та приватні компанії збирають і використовують персональні дані громадян?
3. Які міжнародні документи захищають право на приватність?
4. Як фільм «Стираючи Девіда» ілюструє ризики втрати приватності?
5. Які механізми існують для захисту персональних даних?
6. Як балансувати між безпекою і правами людини в умовах цифрової трансформації?
7. Яку роль відіграють громадян(к)и у захисті своїх прав у цифровому середовищі?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, зокрема права на приватність, здатність аналізувати їх реалізацію в сучасному світі.
- **Критичне мислення** – оцінка впливу технологій на особисте життя, аналіз ризиків і можливостей.
- **Медіаграмотність** – здатність працювати з інформацією, розуміння механізмів збору персональних даних та їх використання.
- **Етична компетентність** – усвідомлення етичних аспектів збору та використання персональних даних.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо захисту персональних даних та здатність застосовувати його на практиці.

Змістові лінії:

- **Права людини та цифрові технології** – як технологічний прогрес впливає на реалізацію основних прав людини, зокрема права на приватність.
- **Захист особистої інформації** – механізми та інструменти захисту персональних даних у цифровому середовищі.
- **Баланс між безпекою та правами людини** – аналіз компромісів між забезпеченням безпеки і захистом приватності громадян/-ок.
- **Громадянська відповідальність у цифровому світі** – роль громадян/-ок у захисті своїх прав і приватності в умовах цифровізації.
- **Етика збору та використання даних** – морально-правові аспекти збору, обробки і використання персональних даних.

«ХОРОША СМЕРТЬ»

Режисер: Томаш Крупа

Тривалість: 92 хв.
Клас: 11–12
Вікова категорія: 16+

Тема:
«Право на гідну смерть: етика, право та паліативна допомога»

Тематичні питання:

1. Що таке паліативна допомога і чому вона важлива для пацієнтів/-ок із невиліковними захворюваннями?
2. Які права людини порушуються в контексті евтаназії та гідної смерті?
3. Як міжнародні та національні закони визначають право на гідну смерть?
4. Які етичні дилеми виникають при обговоренні евтаназії та паліативної допомоги?
5. Як фільм «Хороша смерть» ілюструє реальні проблеми у сфері паліативної допомоги?
6. Яку роль відіграють медичні працівники/-ці та родина у забезпеченні гідної смерті пацієнта/-ки?
7. Як можна покращити доступ до паліативної допомоги в Україні?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, зокрема права на гідну смерть, та здатність аналізувати їх реалізацію в сучасному світі.
- **Критичне мислення** – оцінка етичних та правових аспектів паліативної допомоги та евтаназії.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів прийняття рішень про життя та смерть.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо паліативної допомоги й евтаназії, здатність застосовувати їх на практиці.
- **Комунікативна компетентність** – здатність брати участь у чутливих розмовах про смерть, підтримувати пацієнтів/-ок та їхні родини.

Змістові лінії:

- **Права людини і гідна смерть** – права на життя, гідну смерть і медичну допомогу.
- **Паліативна допомога та її значення** – визначення, принципи, доступність.
- **Евтаназія: правові та етичні аспекти** – законодавчі норми, моральні дилеми, суспільні погляди.
- **Роль медичних працівників/-ць і родини** – підтримка пацієнта/-ки, прийняття рішень, комунікація.
- **Реформи у сфері паліативної допомоги** – необхідність змін, виклики, перспективи.

«САМООБОРОНА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Самооборона як право та обов'язок: правові та етичні аспекти»

Тематичні питання:

1. Що таке самооборона, які її правові підстави? Як ви розумієте право народу на повстання (спротив) у виняткових ситуаціях?
2. Які умови необхідні для визнання дій особи як самооборони?
3. Як визначається межа необхідної оборони?
4. Які правові наслідки можуть настати за перевищення меж необхідної оборони?
5. Як фільм «Самооборона» ілюструє реальні ситуації застосування самооборони?
6. Які етичні дилеми виникають при застосуванні самооборони?
7. Як можна покращити правову освіту громадян щодо їхніх прав на самооборону?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав та обов'язків громадян/-ок, здатність аналізувати правові ситуації.
- **Критичне мислення** – оцінка правових та етичних аспектів застосування самооборони.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо самооборони та здатність застосовувати його на практиці.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів застосування сили в ситуаціях загрози.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести дискусії, висловлювати свою думку, слухати інших.

Змістові лінії:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав та обов'язків громадян/-ок, здатність аналізувати правові ситуації.
- **Критичне мислення** – оцінка правових та етичних аспектів застосування самооборони.
- **Правова компетентність** – знання законодавства щодо самооборони та здатність застосовувати його на практиці.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів застосування сили в ситуаціях загрози.
- **Комунікативна компетентність** – здатність брати участь у дискусії, висловлювати свою думку, слухати інших.

«УКРАЇНСЬКІ ШЕРИФИ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 85 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Місцеве самоврядування та громадська безпека: роль мешканців та мешканок громади у забезпеченні правопорядку»

Тематичні питання:

1. Які функції місцевого самоврядування в Україні?
2. Як низька ефективність правоохоронних органів впливає на безпеку громади?
3. Які правові наслідки можуть виникнути через самовільне виконання мешканцями/-ками у громадах правоохоронних функцій?
4. Як фільм «Українські шерифи» ілюструє реальні проблеми місцевого самоврядування і безпеки у громадах?
5. Яку роль відіграють громадські ініціативи у забезпеченні правопорядку?
6. Як можна покращити співпрацю між громадою та правоохоронними органами?
7. Які правові механізми існують для підтримки правопорядку на місцевому рівні?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння ролі мешканців/-ок у громадах у забезпеченні правопорядку, здатність аналізувати ситуації та приймати обґрунтовані рішення.
- **Критичне мислення** – оцінка правових та етичних аспектів самовільного виконання мешканців/-ок у громадах правоохоронних функцій.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо місцевого самоврядування та забезпечення безпеки, здатність застосовувати його на практиці.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів забезпечення безпеки та правопорядку.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести конструктивні дискусії, висловлювати свою думку, слухати інших.

Змістові лінії:

- **Місцеве самоврядування та його функції** – роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні правопорядку.
- **Відсутність правоохоронних органів на місцевому рівні** – наслідки для громади, виклики та проблеми.
- **Правові наслідки самовільного виконання громадян(к)ами правоохоронних функцій** – ймовірні порушення закону, відповідальність.
- **Громадські ініціативи у забезпеченні безпеки** – приклади успішних практик, роль волонтерів/-ок та активістів/-ок.
- **Співпраця громади та правоохоронних органів** – механізми взаємодії, покращення комунікації та ефективності.

«ЯВНИХ ПРОЯВІВ НЕМАЄ»

Режисер: Аліна Горлова

Тривалість: 64 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Психічне здоров'я та права людини: реабілітація ветеранів війни»

Тематичні питання:

1. Що таке посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) і як він впливає на психічне здоров'я?
2. Які права людини можуть найчастіше порушуватися під час війни та після її завершення?
3. Як держава та суспільство можуть сприяти реабілітації ветеранів війни?
4. Яку роль відіграють психологи/-ні та медичні працівники/-ці у процесі відновлення?
5. Як фільм «Явних проявів немає» ілюструє реальні проблеми ветеранів/-ок війни?
6. Які етичні дилеми виникають під час надання допомоги постраждалим від війни?
7. Як можна покращити систему підтримки психічного здоров'я в Україні?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – розуміння прав людини, зокрема права на психічне здоров'я, та здатність аналізувати їх реалізацію в сучасному світі.
- **Критичне мислення** – оцінка етичних та правових аспектів реабілітації ветеранів/-ок війни.
- **Етична компетентність** – усвідомлення моральних аспектів надання допомоги постраждалим від війни.
- **Правова компетентність** – знайомство із законодавством щодо прав ветеранів/-ок війни та здатність застосовувати їх на практиці.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести чутливі розмови про психічне здоров'я, підтримувати пацієнтів/-ок та їхні родини.

Змістові лінії:

- **Права людини і психічне здоров'я** – права на життя, медичну допомогу та гідне лікування.
- **ПТСР і його наслідки** – визначення, симптоми, вплив на повсякденне життя.
- **Реабілітація ветеранів війни** – психологічна підтримка, медичне обслуговування, соціальна адаптація.
- **Роль держави і суспільства** – законодавчі ініціативи, програми підтримки, волонтерські організації.
- **Етика надання допомоги** – конфіденційність, повага до гідності, уникнення стигматизації.

«БЕЗ СТАТУСУ. УКРАЇНА»

Режисер: Дмитро Тяжлов

Тривалість: 35 хв.
Клас: 11–12
Вікова категорія: 17+

Тема:
«Права людини та правовий статус особи: уроки з фільму "Без статусу. Україна"»

Тематичні питання:

1. Що таке правовий статус особи і чому він важливий?
2. Які права мають особи без громадянства в Україні?
3. Як держава забезпечує права осіб без громадянства?
4. Які проблеми виникають у правовому статусі осіб без громадянства?
5. Як можна покращити ситуацію осіб без громадянства в Україні?

Ключові компетентності:

- **Правова компетентність** – розуміння правового статусу особи та його впливу на реалізацію прав і свобод.
- **Критичне мислення** – аналіз ситуацій, що виникають через відсутність правового статусу.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення ролі держави у забезпеченні прав людини.
- **Комунікативна компетентність** – уміння обговорювати правові питання і пропонувати шляхи їх вирішення.

Змістові лінії:

- **Права людини** – основні права та свободи, їх забезпечення.
- **Правовий статус особи** – поняття, види, значення.
- **Міграція та громадянство** – правовий статус осіб без громадянства.
- **Роль держави** – забезпечення прав людини та врегулювання правового статусу особи.

«ФОРТЕЦЯ МАРІУПОЛЬ. ОРЕСТ»

Режисер: Юлія Гонтарук

Тривалість: 18 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Людська гідність і права людини в умовах війни»

Тематичні питання:

1. Хто такий Дмитро Козацький (Орест) і про які обставини свого життя він розповідає?
2. Які людські потреби героїв фільму залишаються важливими навіть в умовах облоги та війни?
3. Які базові потреби людини ви помітили у фільмі?
4. Як потреби в безпеці, їжі, воді, спілкуванні з близькими та свободі пов'язані з правами людини?
5. Чому людська гідність не зникає навіть тоді, коли людина опиняється в надзвичайно складних обставинах?
6. Що означає право на життя? Чи означає воно лише заборону позбавляти людину життя?
7. Чому доступ до їжі, води, медичної допомоги та безпечних умов існування також пов'язаний із правом на життя?
8. Чи змінюються права людини під час війни? Які права можуть бути обмежені за певних умов, та чому вони потребують особливого захисту?
9. Які категорії людей під час збройного конфлікту потребують особливого захисту відповідно до міжнародного гуманітарного права?
10. Чому цивільне населення, поранені, хворі та військовополонені мають право на захист навіть під час війни?
11. Як право прав людини та міжнародне гуманітарне право взаємодіють під час збройного конфлікту?
12. Які права дітей можуть бути порушені під час війни? Чому діти потребують особливого захисту?
13. Хто несе відповідальність за забезпечення та захист прав людини в умовах війни?
14. Чи може дотримання людської гідності бути проявом стійкості людини та суспільства в умовах війни?
15. Що означає захищати права людини в умовах війни – лише не порушувати їх чи також активно створювати умови для збереження життя, гідності та безпеки людини тощо?

Ключові компетентності:

- **Правова компетентність** – розуміння людської гідності як основи прав людини, змісту права на життя, особливостей захисту прав людини під час збройного конфлікту та ролі міжнародного гуманітарного права.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення цінності людського життя, гідності, свободи та безпеки, розуміння відповідальності держави за захист прав людини.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати складні ситуації з позицій права, розрізняти права людини та правила ведення війни, аргументувати власні висновки щодо захисту людського життя та гідності.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити та перевіряти правову інформацію про права людини, міжнародне гуманітарне право та права дитини, співвідносити її з документальними свідченнями.

- **Комунікативна компетентність** – здатність обговорювати складні правові й моральні питання, аргументовано висловлювати позицію, слухати інших і вести дискусію з повагою до різних поглядів.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, уважного ставлення до людей із досвідом війни, здатності говорити про складний досвід без стигматизації та необережних оцінок.

Змістові лінії:

- **Людська гідність як основа прав людини** – невід'ємність людської гідності та її значення для розуміння прав і свобод людини.
- **Право на життя** – зміст і гарантії права на життя, його значення в умовах збройного конфлікту.
- **Базові потреби та права людини** – зв'язок між потребами людини у безпеці, їжі, воді, медичній допомозі, свободі та сімейному житті й відповідними правами.
- **Права людини в умовах війни** – особливості реалізації та захисту прав людини під час збройного конфлікту.
- **Міжнародне гуманітарне право** – мета міжнародного гуманітарного права, захист цивільного населення, поранених, хворих, військовополонених та інших захищених осіб.
- **Права дитини в умовах збройного конфлікту** – спеціальний захист дітей, які перебувають в умовах окупації, облоги, активних бойових дій або вимушеного переміщення.
- **Держава і гарантування прав людини** – обов'язок держави захищати життя, здоров'я, гідність і безпеку людини.
- **Права і відповідальність** – відповідальність держав, їхніх представників та інших суб'єктів за дотримання прав людини та норм міжнародного гуманітарного права.
- **Право на гідне існування** – розуміння того, що захист життя передбачає не лише фізичне виживання, а й можливість задовольняти базові людські потреби та зберігати гідність.

«ЧЕМПІОНКА»

Режисер: Мате Барта

Тривалість: 19 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Права людини та соціальна нерівність: чи всі мають рівні можливості?»

Тематичні питання:

1. Хто така Ванеша і до якої важливої події у своєму житті вона готується?
2. Які особливості життя та оточення героїні ми можемо побачити у фільмі?
3. Які уявлення про ромську спільноту існують у суспільстві? Чи завжди вони відповідають реальності?
4. Що таке стереотип і чим він відрізняється від упередження?
5. У який момент стереотипи та упередження можуть перетворюватися на дискримінацію?
6. Чи може етнічне походження людини впливати на ставлення до неї та її можливостей в суспільстві? Чому?
7. Чи мають усі люди однакове право на розвиток своїх здібностей, освіту, заняття спортом та професійну самореалізацію?
8. Що означає рівність перед законом? Чи достатньо лише проголосити, що всі люди рівні?
9. Чим відрізняються рівність прав і рівність можливостей?
10. Як соціальне походження, етнічна приналежність, стать або матеріальне становище можуть створювати додаткові бар'єри для людини?
11. Чи можна вважати ситуацію дискримінаційною, якщо людину формально не позбавляють права, але створюють для неї додаткові перешкоди?
12. Хто має відповідати за недопущення дискримінації: сама людина, родина, школа, громада чи держава?
13. Які правові механізми захисту від дискримінації може використати людина?
14. Яку роль у подоланні стереотипів можуть відігравати спорт, освіта, медіа та особистий приклад?
15. Що може зробити кожен/кожна із нас, щоб люди мали не лише рівні права, а й реальні можливості їх реалізувати?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення цінності рівності та людської гідності, розуміння впливу стереотипів і дискримінації на життя людини та ролі суспільства у створенні рівних можливостей.
- **Правова компетентність** – розуміння принципів рівності та недискримінації, уміння розрізняти стереотип, упередження і дискримінацію, визначати порушення прав людини та знати основні механізми їхнього захисту.
- **Критичне мислення** – вміння виявляти стереотипні судження, перевіряти їх на відповідність реальності, аналізувати причини соціальної нерівності та оцінювати ситуації з позицій прав людини.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити та перевіряти інформацію про права людини, дискримінацію та механізми захисту прав, розпізнавати стереотипні й упереджені повідомлення в медіа.

- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументовано висловлювати власну позицію, вести діалог про дискримінацію та соціальну нерівність, поважати думки інших і не відтворювати дискримінаційні стереотипи у спілкуванні.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, толерантності та поваги до людей незалежно від їхнього етнічного походження, статі чи соціального становища; усвідомлення власної відповідальності за ставлення до інших.

Змістові лінії:

- **Права людини і людська гідність** – визнання гідності та рівності кожної людини незалежно від її походження, статі, соціального становища чи інших ознак.
- **Рівність і недискримінація** – принцип рівності людей перед законом, заборона дискримінації та необхідність забезпечення рівного ставлення.
- **Рівність прав і рівність можливостей** – співвідношення формально гарантованих прав і реальних можливостей людини користуватися ними.
- **Стереотипи та упередження** – причини виникнення стереотипних уявлень, їхній вплив на ставлення до людини та зв'язок із дискримінаційною поведінкою.
- **Дискримінація за етнічною ознакою** – прояви упередженого ставлення до представників етнічних і національних спільнот та правові засоби протидії дискримінації.
- **Гендерна рівність** – рівність прав і можливостей жінок та чоловіків, подолання гендерних стереотипів і бар'єрів.
- **Соціальна нерівність** – вплив соціального походження, матеріального становища та суспільних стереотипів на доступ людини до можливостей і ресурсів.
- **Захист від дискримінації** – правові та соціальні механізми запобігання дискримінації та захисту порушених прав.
- **Толерантність і повага до різноманіття** – прийняття відмінностей між людьми, повага до культурного різноманіття та недопущення упередженого ставлення.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожної людини, громади та громадянського суспільства у подоланні стереотипів, дискримінації та соціальної нерівності.

«ЧЕМПІОНКА»

Режисер: Мате Барта

Тривалість: 19 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Права жінок, соціальна нерівність і дискримінація: боротьба за гідність та справедливість»

Тематичні питання:

1. Якою постає головна героїня фільму та з якими життєвими викликами вона стикається?
2. Які стереотипи щодо ромської спільноти представлені у фільмі?
3. Чи може етнічне походження, стать або соціальне становище бути підставою для іншого ставлення до людини?
4. Які права героїні можуть бути пов'язані з її прагненням займатися спортом та реалізовувати себе?
5. Як стереотипи та упередження можуть впливати на можливість людини реалізувати свої права?
6. Що означає принцип рівності всіх перед законом?
7. Чи означає рівність прав однакове ставлення до всіх людей незалежно від їхніх життєвих обставин?
8. Як соціальна нерівність може впливати на доступ людини до освіти, праці, спорту та інших можливостей?
9. Які форми дискримінації можуть виникати на перетині статі, етнічного походження та соціального становища?
10. Яку роль відіграють стереотипи та упередження у формуванні дискримінаційного ставлення?
11. Хто і якими правовими засобами має захищати людину від дискримінації?
12. Яку роль у подоланні соціальної нерівності можуть відігравати сама людина, її родина, громада та громадянське суспільство?
13. Чи достатньо законодавчо закріпити принцип рівності, щоб усі люди реально мали рівні можливості?
14. Що може зробити кожен та кожна з нас для утвердження поваги до людської гідності та недискримінації?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення важливості рівності, недискримінації та поваги до людської гідності, розуміння ролі громадянина/-ки у протидії стереотипам і соціальній нерівності.
- **Правова компетентність** – знання принципу рівності перед законом, права на недискримінацію, прав жінок та механізмів захисту людини від дискримінації.
- **Критичне мислення** – аналіз стереотипів і упереджень, визначення їхнього впливу на можливості людини, оцінка ситуацій з позицій права та справедливості.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – пошук та аналіз інформації про права людини, гендерну рівність і недискримінацію, уміння перевіряти достовірність інформації та розпізнавати мову ворожнечі.
- **Комунікативна компетентність** – аргументоване висловлення правової позиції, участь у дискусії щодо рівності та дискримінації, уміння вести діалог без упереджень і стереотипів.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, розуміння досвіду людей, які стикаються з дискримінацією, формування поваги до людської гідності та різноманіття.

Змістові лінії:

- **Права людини і гідність** — право на повагу до людської гідності, свободу та рівність незалежно від статі, етнічного походження чи соціального становища.
- **Рівність і недискримінація** — принцип рівності перед законом, заборона дискримінації, форми та прояви дискримінації.
- **Права жінок і гендерна рівність** — рівність прав і можливостей жінок та чоловіків, подолання гендерних стереотипів і обмежень.
- **Соціальна справедливість і соціальна нерівність** — причини нерівного доступу різних груп до можливостей, ресурсів та суспільної участі.
- **Стереотипи, упередження та мова ворожнечі** — вплив суспільних уявлень на ставлення до людини та формування дискримінаційної поведінки.
- **Механізми захисту прав людини** — роль держави, суду, правоохоронних органів, громадських організацій та інших інституцій у протидії дискримінації.
- **Громадянська активність і солідарність** — особиста відповідальність за протидію дискримінації, подолання стереотипів та утвердження культури рівності й поваги до людської гідності.

«ТОМЕК В.»

Режисер: Анна Вєцковска

Тривалість: 28 хв.
Клас: 9–11
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Дитяча праця та трудова експлуатація: де межа між допомогою і порушенням прав дитини?»

Тематичні питання:

1. Яким постає Томек у фільмі? Які обов'язки він бере на себе у свої 12 років?
2. Чому Томеку доводиться працювати та допомагати родині?
3. Як робота та відповідальність за сім'ю впливають на навчання, відпочинок і повсякденне життя Томека?
4. Що таке дитяча праця? Чи кожна робота, яку виконує дитина, є порушенням її прав?
5. Де, на вашу думку, проходить межа між допомогою родині, посильною працею та трудовою експлуатацією?
6. Які права дитини можуть порушуватися, якщо праця заважає її навчанню, відпочинку, здоров'ю чи розвитку?
7. Чому економічні труднощі сім'ї можуть підштовхувати дитину до роботи?
8. Чи може складне матеріальне становище виправдати залучення дитини до праці, яка шкодить її здоров'ю, освіті та/або розвитку?
9. Хто несе юридичну відповідальність за те, щоб дитина не стала жертвою трудової експлуатації?
10. Які обов'язки мають батьки, роботодавці та держава щодо захисту дитини від експлуатації?
11. Чи має дитина право працювати, якщо вона сама цього хоче? Які умови мають бути дотримані?
12. Чи можна вважати ситуацію Томека порушенням прав дитини, якщо він добровільно допомагає своїй родині?
13. Які правові та соціальні механізми можуть допомогти сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах, щоб дитина не була змушена працювати замість навчання та розвитку?
14. Куди може звернутися дитина або інша людина, якщо їй відомо про експлуатацію дитини?
15. Що має змінитися в родині, громаді та державі, щоб діти могли навчатися, розвиватися й мати дитинство, не беручи на себе непосильну відповідальність дорослих?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення цінності дитинства, права кожної дитини на безпечні умови розвитку, розуміння відповідальності родини, громади та держави за захист дітей від експлуатації.
- **Правова компетентність** – розуміння прав дитини, права на освіту, відпочинок і захист від економічної експлуатації, вміння визначати ознаки порушення прав дитини та знати можливі механізми їх захисту.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати складні життєві ситуації, розрізняти посильну допомогу, працю та експлуатацію, визначати причини проблеми та оцінювати відповідальність різних сторін.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити й перевіряти інформацію про права працюючих неповнолітніх, законодавчі обмеження дитячої праці та служби, до яких можна звернутися по допомогу.

- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументовано обговорювати складні ситуації, висловлювати правову позицію, слухати думки інших та вести діалог щодо балансу між правом дитини на працю та необхідністю її захисту.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії до дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, розуміння їхніх потреб та усвідомлення неприпустимості звинувачення дитини за обставини, відповідальність за які несуть дорослі та суспільство.

Змістові лінії:

- **Права дитини та людська гідність** – право кожної дитини на повагу до її гідності, безпеку, розвиток і захист від експлуатації.
- **Право дитини на освіту** – значення освіти для розвитку дитини та недопустимість трудової діяльності, яка перешкоджає навчанню.
- **Право дитини на відпочинок і розвиток** – необхідність забезпечення умов для повноцінного фізичного, інтелектуального та соціального розвитку.
- **Дитяча праця та трудова експлуатація** – поняття дитячої праці, ознаки експлуатації та відмінність між посильною допомогою і працею, що шкодить дитині.
- **Право неповнолітніх на працю** – можливість працевлаштування неповнолітніх, спеціальні гарантії та обмеження, спрямовані на захист їхнього здоров'я, освіти та розвитку.
- **Складні життєві обставини** – економічні та соціальні причини, через які дитина може бути змушена брати на себе надмірні трудові або сімейні обов'язки.
- **Відповідальність батьків і дорослих** – обов'язок дорослих забезпечувати належні умови життя та розвитку дитини й не допускати її експлуатації.
- **Роль держави у захисті дитини** – державні гарантії, соціальні послуги та механізми запобігання експлуатації дітей.
- **Захист трудових прав неповнолітніх** – механізми виявлення, припинення та попередження порушень трудових прав дітей.
- **Механізми захисту прав дитини** – можливості звернення по допомогу до відповідних служб, органів та установ у випадку порушення прав дитини.
- **Громадянська відповідальність і соціальна підтримка** – роль громади, освітніх закладів, громадських організацій та кожної людини у виявленні й попередженні експлуатації дітей.

«БЕЗ СТАТУСУ. УКРАЇНА»

Режисер: Дмитро Тяжлов

Тривалість: 35 хв.
Клас: 11–12
Вікова категорія: 16+

Тема:
«Правовий статус особи: права, гарантії та реальні можливості їх реалізації»

Тематичні питання:

1. Чому герої фільму залишили свої країни та шукали захисту в Україні?
2. Що означає поняття «правовий статус особи»?
3. Чим правовий статус громадянина відрізняється від статусу іноземця, особи без громадянства, біженця чи особи, яка шукає притулку?
4. Які права людини не залежать від її громадянства або правового статусу?
5. З якими правовими та життєвими проблемами стикаються герої фільму?
6. Чому наявність права не завжди означає можливість реально ним скористатися?
7. Які правові та соціальні бар'єри перешкоджають героям реалізувати свої права?
8. Які обов'язки має держава щодо людей, які звертаються по міжнародний захист?
9. Чи може держава обмежувати права людини через її правовий статус? Якщо так, то за яких умов?
10. Яку роль у захисті прав героїв відіграють правозахисники/-ці та громадські організації?
11. Чи означає принцип рівності перед законом однакове ставлення до всіх людей?
12. Чи можна вважати ситуацію справедливою, якщо право формально гарантоване, але людина фактично не має можливості ним скористатися?
13. Де проходить межа між відповідальністю самої людини та відповідальністю держави за реалізацію її прав?
14. Які механізми захисту прав людини можуть бути використані у подібних ситуаціях?
15. Що може зробити громадянин/-ка або громадянське суспільство, якщо права людини порушуються через її правовий статус?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення права кожної людини на гідність і захист, розуміння ролі держави, громадянського суспільства та самої людини у захисті прав біженців, шукачів притулку та інших вразливих груп.
- **Правова компетентність** – розуміння поняття правового статусу особи, прав людини, принципу рівності та недискримінації, правового становища іноземців, осіб без громадянства, біженців і шукачів притулку, а також механізмів захисту порушених прав.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати ситуації, у яких формально гарантовані права не забезпечують їх реального здійснення, виявляти правові та соціальні бар'єри, оцінювати дії державних органів і правозахисних організацій.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити, перевіряти та аналізувати достовірну правову інформацію про правовий статус людини, процедури отримання захисту та механізми звернення по допомогу.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументовано висловлювати правову позицію, брати участь у дискусії, аналізувати різні погляди та вести діалог щодо складних суспільних і правових проблем.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії до людей, які були змушені залишити свій дім, розуміння становища вразливих груп, повага до людської гідності та готовність протидіяти упередженому ставленню.

Змістові лінії:

- **Права людини і людська гідність** — невід'ємність основоположних прав незалежно від громадянства та правового статусу людини.
- **Правовий статус особи** — права, свободи, обов'язки та гарантії їх реалізації залежно від правового становища людини.
- **Правовий статус іноземців та осіб без громадянства** — особливості реалізації та захисту їхніх прав на території держави.
- **Біженці та особи, які потребують міжнародного захисту** — правові підстави набуття відповідного статусу та проблеми його реалізації.
- **Рівність і недискримінація** — принцип рівності людей у правах та недопустимість дискримінації за громадянством, походженням чи іншими ознаками.
- **Гарантії та механізми захисту прав людини** — державні та недержавні способи захисту порушених прав.
- **Верховенство права і відповідальність держави** — обов'язок держави забезпечувати дотримання прав людини та діяти відповідно до закону.
- **Соціальна справедливість і вразливі групи** — нерівність можливостей та додаткові бар'єри, з якими стикаються люди у вразливому становищі.
- **Громадянське суспільство і правозахисна діяльність** — роль громадських організацій, правозахисників та активних громадян у захисті прав людини.

«БЛИЖНЄ СВІТЛО»

Режисер: Нікколо Сальвато

Тривалість: 15 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Права людини в умовах позбавлення волі: право на освіту та можливість повернення до суспільства»

Тематичні питання:

1. Хто такий Теофіло і що ми дізнаємося про його минуле?
2. Як змінилося життя Теофіло після засудження та тривалого перебування у в'язниці?
3. Чи означає позбавлення людини волі позбавлення її інших прав?
4. Які права людини, на вашу думку, зберігаються навіть в умовах позбавлення волі?
5. Чому право на освіту належить кожній людині незалежно від її правового статусу?
6. Яку можливість отримує Теофіло завдяки навчанню в університеті?
7. Чому держава має забезпечувати можливість реалізації права на освіту навіть для людини, яка відбуває покарання?
8. Чи можна розглядати освіту як важливу умову підготовки людини до повернення в суспільство? Чому?
9. Що таке ресоціалізація? Яку мету вона має?
10. Які труднощі може переживати людина після тривалого перебування в місці несвободи під час повернення до суспільства?
11. Чи має людина, яка вчинила правопорушення та відбула покарання, право на повноцінне життя в суспільстві?
12. Чи може суспільство обмежувати можливості людини через її минуле або судимість? Де проходить межа між відповідальністю за вчинене та дискримінацією?
13. Хто має створювати умови для ресоціалізації: сама людина, держава, громада, освітні установи чи суспільство?
14. Які права та можливості можуть допомогти людині повернутися до самостійного життя після відбування покарання?
15. Чому можливість навчатися, працювати, підтримувати соціальні зв'язки та бути частиною суспільства важлива не лише для самої людини, а й для суспільства загалом?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення цінності людської гідності, рівності та соціальної інтеграції, розуміння ролі держави й суспільства у створенні умов для повернення людини до повноцінного суспільного життя.
- **Правова компетентність** – розуміння правового статусу людини в умовах позбавлення волі, співвідношення покарання та прав людини, права на освіту і правових механізмів ресоціалізації.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати стереотипи щодо осіб, які відбувають або відбули покарання, розрізняти законне обмеження прав і дискримінацію, оцінювати роль освіти та соціальної підтримки у поверненні людини до суспільства.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити та аналізувати правову інформацію про права засуджених, право на освіту, пробацію та ресоціалізацію, перевіряти її достовірність і використовувати для формування власної позиції.
- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументовано висловлювати думку щодо прав людини, вести дискусію про відповідальність, покарання та ресоціалізацію, сприймати альтернативні погляди та обґрунтовувати власні висновки.

- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, здатності бачити за правопорушенням людину, усвідомлення психологічних і соціальних наслідків тривалої ізоляції та формування неупередженого ставлення до людей, які відбувають або відбули покарання.

Змістові лінії:

- **Права людини і людська гідність** – невід'ємність основоположних прав людини та повага до її гідності незалежно від правового статусу.
- **Правовий статус особи в умовах позбавлення волі** – особливості реалізації прав і свобод людини під час відбування покарання та межі їх законного обмеження.
- **Право на освіту** – рівність доступу до освіти, невід'ємність права на освіту та його значення для розвитку особистості.
- **Покарання та його мета** – відповідальність людини за правопорушення, призначення покарання та співвідношення покарання, виправлення і повернення людини до суспільства.
- **Ресоціалізація та соціальна адаптація** – процес підготовки людини до повернення в суспільство, відновлення соціальних зв'язків та набуття можливостей для самостійного життя.
- **Рівність і недискримінація** – недопустимість упередженого ставлення та необґрунтованого обмеження можливостей людини через її судимість або перебування в місці несвободи.
- **Держава і гарантування прав людини** – обов'язок держави забезпечувати реалізацію прав людини та створювати умови для її соціальної інтеграції.
- **Громадянське суспільство і соціальна підтримка** – роль громади, освітніх установ, соціальних служб, пробації, установ виконання покарань та інших інституцій у процесі ресоціалізації.
- **Права, свободи та відповідальність** – взаємозв'язок реалізації прав людини, дотримання суспільних правил та відповідальності за їх порушення.
- **Право на соціальну інтеграцію** – можливість людини після відбування покарання повернутися до повноцінної участі в суспільному житті.

«BELLINGCAT: ПРАВДА В СВІТІ ПОСТПРАВДИ»

Режисер: Ганс Пул

Тривалість: 88 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Медіа та демократія: вплив пропаганди на суспільство»

Тематичні питання:

1. Яку роль відіграють медіа у формуванні поглядів і переконань людини?
2. Що таке інформація та чим достовірна інформація відрізняється від маніпулятивної?
3. Що означає поняття «постправда»? Чому емоції та особисті переконання іноді мають більший вплив на людину, ніж факти?
4. Чому люди схильні вірити інформації, яка відповідає їхнім поглядам?
5. Що таке фейк, дезінформація та пропаганда? Чим вони відрізняються?
6. Як медіа можуть впливати на громадську думку?
7. Чому контроль над інформацією може бути інструментом впливу на суспільство?
8. Чи може поширення неправдивої інформації впливати на демократичні процеси та політичний вибір громадян?
9. Чи є свобода слова абсолютною? Де проходить межа між свободою слова та поширенням свідомо неправдивої або маніпулятивної інформації?
10. Чому право людини на доступ до інформації є важливим для демократії?
11. Чому команда Bellingcat використовує відкриті джерела для перевірки інформації?
12. Які інструменти перевірки інформації можна побачити у фільмі?
13. Чому одного джерела інформації недостатньо для формування обґрунтованої позиції?
14. Яку відповідальність має громадянин/-ка за інформацію, яку він/вона поширює?
15. Що може зробити людина, щоб зберегти власну здатність самостійно мислити та приймати рішення в умовах інформаційного впливу?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентність** – усвідомлення ролі достовірної інформації у функціонуванні демократичного суспільства, формуванні громадської думки та відповідального громадянства.
- **Правова компетентність** – розуміння взаємозв'язку між свободою слова, правом на інформацію, відповідальністю за поширення інформації та демократичними правами громадян.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати інформаційні повідомлення, розрізняти факти, судження та маніпуляції, ставити запитання до джерела інформації та перевіряти твердження.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння працювати з відкритими джерелами, перевіряти фото-, відео- та текстову інформацію, використовувати цифрові інструменти для встановлення достовірності інформації.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументовано висловлювати власну позицію, слухати інші погляди та вести дискусію щодо суперечливих інформаційних повідомлень.

- **Емоційна та соціальна компетентності** – усвідомлення впливу емоцій на сприйняття інформації, здатність помічати власні упередження та відповідально реагувати на інформаційні провокації.

Змістові лінії:

- **Права людини і свободи** – свобода слова та думки, право на доступ до інформації.
- **Демократія і громадянське суспільство** – роль поінформованого громадянина/-ки у демократичному суспільстві.
- **Медіа та інформаційний простір** – роль медіа у формуванні громадської думки.
- **Інформаційна безпека** – фейки, дезінформація, маніпуляції та способи їх виявлення.
- **Свобода слова і відповідальність** – співвідношення права висловлювати власну думку та відповідальності за поширення інформації.
- **Демократичний вибір** – вплив інформації та пропаганди на рішення громадян.
- **Критичне мислення та фактчекінг** – перевірка джерел, фактів, фото, відео та інших інформаційних повідомлень.
- **Громадянська активність** – роль громадянських журналістів та активістів у пошуку й поширенні суспільно важливої інформації.
- **Відповідальність громадянина/-ки** – особиста відповідальність за споживання та поширення інформації.
- **Протидія маніпуляціям** – формування стійкості до інформаційного впливу та пропаганди.

«НОВІ ГЕРОЇ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 17 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Захист прав людини: правові можливості та способи відстоювання своїх інтересів»

Тематичні питання:

1. З якими проблемами та порушеннями прав стикаються герої фільму?
2. Які права та законні інтереси героїв опинилися під загрозою?
3. Чому людина не завжди може самостійно захистити своє право?
4. Які способи захисту своїх прав використовують герої фільму?
5. Чому важливо знати не лише свої права, а й механізми їх захисту?
6. Яку роль відіграє суд у ситуації зі Старою Збур'ївкою?
7. Чому для захисту земель громади люди об'єдналися?
8. Як створення ОСББ допомогло мешканцям Павлограда захищати свої спільні інтереси?
9. Чому об'єднання людей може посилити можливості для захисту їхніх прав?
10. Яку роль у розв'язанні проблем героїв відіграють центри правової інформації та консультацій?
11. Чим відрізняється законний захист права від самоуправства або незаконної протидії?
12. Чому усна домовленість селян із посередниками створювала для них правові ризики?
13. Які правові механізми могли б допомогти селянам захищати свої економічні інтереси?
14. Чому створення громадської організації, кооперативу чи ОСББ може бути способом захисту прав та інтересів громадян?
15. Що має зробити людина або спільнота, якщо вважає, що її право порушено?

Ключові компетентності:

- **Правова компетентність** – розуміння прав людини та законних механізмів їх захисту, уміння визначати можливі способи правового реагування на порушення.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення можливості людини та громади впливати на суспільні процеси й захищати свої законні інтереси.
- **Критичне мислення** – аналіз правової ситуації, визначення проблеми, порівняння різних способів її вирішення та оцінювання їх правомірності.
- **Соціальна компетентність** – розуміння значення солідарності та об'єднання людей для захисту спільних прав та інтересів.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументувати свою позицію, вести переговори та взаємодіяти з іншими учасниками.
- **Ініціативність** – здатність не залишатися пасивним/-ою у ситуації порушення прав, шукати інформацію, допомогу та можливості для правового захисту.

Змістові лінії:

- **Права людини та їх захист** – поняття права, порушення права та можливості його захисту.
- **Правові механізми захисту прав** – звернення до суду, отримання правової допомоги, використання інших передбачених законом способів захисту.
- **Право власності** – захист земельних та майнових інтересів громадян і територіальної громади.
- **Громадські об'єднання** – створення громадських організацій як законного способу об'єднання людей для захисту спільних інтересів.
- **ОСББ та захист спільних інтересів** – можливості співвласників самостійно організовувати управління спільним майном.
- **Договірні відносини** – значення юридично оформлених домовленостей та ризики усних домовленостей.
- **Правова допомога** – роль юристів та центрів правової інформації у забезпеченні доступу людини до механізмів захисту прав.
- **Законність і відповідальність** – відмінність між правомірною боротьбою за свої права та незаконними способами вирішення конфлікту.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«МОВА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 16 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Мова як маркер ідентичності та механізми її законодавчого захисту»

Тематичні питання:

1. Що таке мовна ідентичність і як вона проявляється у повсякденному житті?
2. Які види ідентичності існують і чим вони відрізняються?
3. Який вплив має мова на формування особистості та соціальної спільноти?
4. Що мотивувало учасників/-ць фільму «Мова» долучитися до проєкту?
5. Хто є цільовою аудиторією проєкту і як організатори проєкту адаптували його для цільової аудиторії?
6. Які ключові положення законодавства про державну мову наведені у фільмі?
7. У яких сферах життя державна мова є обов'язковою для використання відповідно до закону?
8. Які права та обов'язки громадян/-ок закріплені цим законом?
9. Наскільки важливим є законодавче закріплення статусу української мови?

Ключові компетентності:

- **Громадянська та соціальна компетентності** – усвідомлення мови як чинника національної та культурної ідентичності.
- **Комунікативна компетентність** – ведення аргументованого обговорення державною мовою, викладення власної позиції у письмовій формі.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, порівняння позицій учасників/-ць фільму, виокремлення ключових аргументів.
- **Інформаційна та медіаграмотність** – робота з електронними джерелами, нормативними документами, медіатекстами.

Змістові лінії:

- **Мова та права громадян/-ок** – законодавчі гарантії використання мови та відповідальність держави.
- **Культура та ідентичність** – мова як складова культурного й особистісного самовираження.
- **Суспільна солідарність** – мова як чинник єдності та взаєморозуміння у спільноті.
- **Правова компетентність та інформаційна грамотність** – уміння знаходити, аналізувати й оцінювати нормативні документи та медіаінформацію.

«ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Мова діалогу, критичне мислення і шкільне середовище у фільмі "Юний Платон"»

Тематичні питання:

1. Як діалог розвиває критичне мислення?
2. У яких моментах субтитри, мовні вибори (формулювання, слова, інтонації тощо) і загальна манера говоріння підсилюють емоційний вплив?
3. Які мовні прийоми герої та героїні використовують, щоб досягти порозуміння чи висловити сумніви?
4. Яку роль відіграє **слово** у подоланні конфліктів і непорозумінь між героями та героїнями фільму?
5. Як у фільмі показано силу **запитання** як мовного інструменту для розвитку мислення?
6. Які мовні засоби (аргументи, приклади, метафори, інтонація) використовують учні/учениці та вчитель/-ка у дискусіях?
7. Чим відрізняється **монологічне мовлення** від **діалогічного** у побудові розмов героїв/-їнь?
8. Як пов'язана культура мовлення з умінням **вести діалог і досягати взаєморозуміння?**
9. Які риси **мовної етики** можна простежити у спілкуванні героїв і героїнь?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – вміння брати участь у дискусії, висловлювати аргументовану позицію, слухати інших.
- **Критичне мислення** – аналіз висловлювань, з'ясування підтекстів, порівняння точок зору.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення ролі освіти, діалогу і свободи думки в громаді.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з субтитрами, пошук джерел, порівняння інформації.

Змістові лінії:

- **Мова та спілкування** – діалог як спосіб подолати конфлікти, передати ідеї, дійти порозуміння.
- **Освіта і права людини** – право на освіту, безпечне шкільне середовище.
- **Критичне мислення та етичне ставлення** – самостійне мислення, вміння ставити запитання, не приймати кліше.
- **Соціальна згуртованість і взаєморозуміння** – діалог як спосіб зміни наративів, що передаються від покоління до покоління.

«ПРАНКНУЛИ»

Режисер: Ісмаель Жоффруа Шандуті

Тривалість: 21 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 12+

Тема:
«Мова у цифровому просторі: комунікація, ризики та захист персональних даних (за фільмом "Пранкнули")»

Тематичні питання:

1. Які мовні засоби використовуються в онлайн-спілкуванні героїв і героїнь фільму (чат, відео, повідомлення)?
2. Де у фільмі застосовуються маніпулятивні технології мови, як-от формулювання заяв, звернення до авторитету, створення паніки чи страху?
3. Як змінюється тон і/або стиль мовлення залежно від платформи (громадський чат, відео, соцмережі)?
4. Які емоційно забарвлені слова і фрази використовуються в онлайн-просторі, щоб викликати реакцію аудиторії?
5. Які мовні прийоми використовують ті, хто вдавався до «сватингу»? (Сватинг (swatting) – це хибний виклик спеціальних поліцейських сил (SWAT), аварійно-рятувальних служб або інших екстрених служб на певну адресу, щоб викликати серйозну реакцію правоохоронців та, як правило, залякати, покарати або розіграти постраждалу особу, що є кримінальним правопорушенням, яке може мати серйозні наслідки для зловмисника та постраждалої особи.)
6. Які аргументи використовують захисники/-ці та медіа і наскільки вони лінгвістично переконливі?
7. Як би ви сформулювали звернення до аудиторії (лист, пост тощо) після витоку ваших персональних даних, використовуючи аргументи, етичну та чітку мову?
8. Які мовні засоби у фільмі є вдалими або невдалими для пояснення ризиків цифрового простору?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – аналіз мовлення, діалогу, вираження власної позиції усно і письмово.
- **Критичне мислення** – вміння виявляти змістові шари, внутрішні конфлікти, оцінювати аргументи і протиріччя.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння прав дитини, можливості художнього самовираження людини у суспільстві.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити, аналізувати і застосовувати інформацію з цифрових джерел, пов'язаних із тематикою фільму і правами дитини.

Змістові лінії:

- **Мова і творчість** – як молодь використовує слово, образ, звук, кадр для самовираження.
- **Діалог із суспільством і влада творчості** – де творчість стикається з очікуваннями, нормами чи вимогами оточення.
- **Права людини і права дитини** – право на самовираження і власну ідентичність.
- **Критичне мислення та інтерпретація** – аналіз символів, образів, вибору ракурсів, підтекстів.

«МОВА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 16 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Мова як спосіб самовираження і реалізації своїх прав»

Тематичні питання:

1. Про що розповідає фільм «Мова»? Яку проблему порушують його автори?
2. Яке місце посідає мова в житті людини?
3. Чому мова може бути частиною особистої ідентичності?
4. Що таке мовна ідентичність? Які чинники впливають на її формування?
5. Чому герої та героїні фільму вирішили вивчати українську мову?
6. Які мотиви вивчення української мови ви помітили у фільмі?
7. Чи може мотивація людини до вивчення мови змінюватися з часом?
8. Як мова допомагає людині висловлювати свої думки, почуття, переконання та ставлення до світу?
9. Чи можна вважати вибір мови способом самовираження? Чому?
10. Як мова пов'язана з культурою та відчуттям належності до певної спільноти?
11. Чи може людина змінити або сформувати свою мовну ідентичність у дорослому віці?
12. Які можливості для людини відкриває володіння українською мовою?
13. Як мова може впливати на участь людини в освітньому, культурному та суспільному житті?
14. Які права людини пов'язані зі свободою думки, слова та самовираження?
15. Чому можливість користуватися мовою та розвивати свої мовні навички може бути важливою для реалізації людиною своїх прав?
16. Чому українська мова має статус державної? Яке значення це має для суспільства?
17. Як співвідносяться право людини на самовираження та використання української мови як державної?
18. Чому важливо поважати різний мовний досвід людей?
19. Яку роль у поширенні української мови відіграють освіта, книги, музика, кіно та культурні ініціативи?
20. Чи може вивчення та використання української мови бути формою громадянської участі?
21. Які мовні ініціативи, показані у фільмі, можуть бути прикладом для сучасної школи або громади?
22. Що кожен і кожна із нас можуть зробити для створення середовища, у якому українською мовою хочеться говорити, читати, творити й бути почутими?

Ключові компетентності:

- **Мовна компетентність** – уміння використовувати українську мову для вираження власних думок, почуттів, переконань та життєвої позиції; усвідомлення ролі мови як засобу спілкування, самовираження та самореалізації.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументовано висловлювати власну думку щодо мовних питань, вести діалог, слухати співрозмовника, ставити запитання та сприймати різні позиції.

- **Громадянська компетентність** – розуміння значення мови для громадянської ідентичності, суспільної взаємодії та участі людини в житті громади; усвідомлення взаємозв'язку між мовою та реалізацією прав людини.
- **Критичне мислення** – вміння аналізувати різні погляди на мовне питання, розрізняти факти та оціночні судження, виявляти стереотипи й упередження та формувати власну аргументовану позицію.
- **Культурна компетентність** – усвідомлення взаємозв'язку мови, культури, історії та ідентичності; розуміння ролі української мови у збереженні, розвитку та передачі культурних цінностей.
- **Соціальна та емоційна компетентність** – здатність розуміти різний мовний досвід людей, поважати їхні життєві історії та мовні позиції, будувати комунікацію без дискримінації, приниження та мовної ворожнечі.

Змістові лінії:

- **Мова як засіб самовираження** – використання мови для висловлення думок, почуттів, переконань та особистої позиції.
- **Мова як засіб комунікації** – роль мови у взаємодії людей, обміні інформацією, побудові діалогу та досягненні взаєморозуміння.
- **Мова та особистісна ідентичність** – формування мовної ідентичності під впливом особистого досвіду, родини, освіти, культури та суспільного середовища.
- **Мова і національна ідентичність** – взаємозв'язок української мови з культурною та національною ідентичністю людини.
- **Українська мова як державна** – значення статусу української мови та її функціонування в суспільному й публічному просторі.
- **Мовні права людини** – право людини на свободу думки, слова, самовираження, культурний розвиток та участь у суспільному житті.
- **Мова і культура** – взаємозв'язок мови з літературою, мистецтвом, музикою, традиціями та культурною спадщиною.
- **Мовне середовище** – роль освіти, книги, культурних подій та громадських ініціатив у створенні можливостей для використання й розвитку української мови.
- **Мовний вибір і відповідальність** – взаємозв'язок особистого мовного вибору, поваги до інших людей та відповідальності за власну комунікацію.
- **Мова і суспільство** – вплив мовних практик на взаємодію людей, суспільну єдність та відчуття належності до спільноти.
- **Мова як простір громадянської участі** – мовні та культурні ініціативи як спосіб об'єднання людей, розвитку громади та залучення до суспільного життя.
- **Культура мовлення та толерантна комунікація** – уміння дотримуватися культури мовлення, поважати співрозмовника та вести діалог без дискримінації й приниження.

«ФОРТЕЦЯ МАРІУПОЛЬ. ОРЕСТ»

Режисерка: Юлія Гонтарук

Тривалість: 18 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Історія, яку варто почути»

Тематичні питання:

1. Хто такий Орест і про що він розповідає у фільмі?
2. Про які події та переживання героя ми дізнаємося саме з його розповіді?
3. Що змінюється у сприйнятті подій, коли ми чуємо їх від людини, яка пережила їх особисто?
4. Які особливості усного мовлення героя ви помітили?
5. Яку роль у розповіді відіграють конкретні деталі, спогади та особисті переживання?
6. Чому розповідь від першої особи може мати сильний емоційний вплив на слухача?
7. Чим особисте свідчення відрізняється від повідомлення про подію в новинах чи підручнику?
8. Які запитання допомагають людині розповісти власну історію, а які можуть перешкоджати відкритій розмові?
9. Чим відрізняється відкрите запитання від запитання, яке вже містить очікувану відповідь?
10. Чому під час інтерв'ю важливо не нав'язувати співрозмовнику власну оцінку подій?
11. Як слова, інтонація, паузи та мовчання можуть впливати на сприйняття розповіді?
12. Як можна передати чужу історію письмово так, щоб не спотворити її зміст і водночас зберегти особливості живого мовлення?
13. Чи має людина, яка записує або публікує чужу історію, відповідальність перед своїм співрозмовником?
14. Чому важливо зберігати особисті історії людей, які переживають визначні події свого часу?
15. Яку історію з життя своєї родини, громади або країни сьогодні важливо почути й зберегти — і як зробити це відповідально?

Ключові компетентності:

- **Мовна компетентність** — удосконалення навичок усного й писемного мовлення, уміння слухати, ставити запитання, формулювати думки та передавати зміст почутого.
- **Комунікативна компетентність** — здатність вести діалог, уважно слухати співрозмовника, ставити доречні запитання, підтримувати розмову та враховувати позицію іншої людини.
- **Критичне мислення** — вміння розрізняти факт, оцінку та особисте переживання, аналізувати достовірність інформації та усвідомлювати особливості особистого свідчення.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** — уміння працювати з аудіо-, відео- та текстовими свідченнями, фіксувати інформацію, перевіряти її та відповідально використовувати.
- **Соціальна і громадянська компетентність** — усвідомлення значення особистих історій для збереження пам'яті про суспільні події та формування поваги до досвіду інших людей.
- **Емоційна та соціальна компетентності** — розвиток емпатичного слухання, уважного ставлення до досвіду співрозмовника та здатності вести складні розмови без знецінення чи нав'язування власної позиції.

Змістові лінії:

- **Усне мовлення та слухання** – уважне сприймання усного повідомлення, визначення основної думки, важливої інформації, деталей та емоційних акцентів.
- **Інтерв'ю як форма комунікації** – структура інтерв'ю, типи запитань, логіка побудови розмови, роль інтерв'юера та співрозмовника.
- **Особисте свідчення** – розповідь від першої особи як спосіб передавання особистого досвіду та збереження пам'яті про події.
- **Факт, оцінка, переживання** – розрізнення фактичної інформації, суб'єктивної оцінки та емоційного ставлення мовця.
- **Мовні засоби створення розповіді** – слова, інтонація, паузи, повтори, деталі та інші засоби, за допомогою яких мовець передає зміст і ставлення до події.
- **Діалог і культура спілкування** – правила ведення діалогу, активне слухання, коректне формулювання запитань, повага до співрозмовника.
- **Пряма та непряма мова** – способи передавання висловлювань іншої людини, точність цитування та збереження авторського висловлення.
- **Документальний текст і медіа** – особливості роботи з документальними свідченнями, відеоінтерв'ю та усними історіями.
- **Етика роботи з чужою історією** – відповідальне використання особистої інформації, недопущення спотворення змісту та повага до досвіду людини.

«МАЙ ДАЛЕКО – МАЙ ДОБРЕ»

Режисерка: Ганна Ярошевич

Тривалість: 71 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Як звучить місце, яке стало домом?»

Тематичні питання:

1. Чому Мішель обирає життя в українських Карпатах?
2. Що допомагає людині освоїтися в новому середовищі?
3. Чи достатньо знати літературну мову, щоб повністю зрозуміти людей певного краю?
4. Які особливості мовлення можуть підказати, звідки походить людина?
5. Чому в різних регіонах України одні й ті самі предмети, явища чи дії можуть називатися по-різному?
6. Що таке діалектизми та чому вони виникають?
7. Які діалектні слова характерні для нашого краю?
8. Чи можна за місцевою лексикою дізнатися щось про історію та культуру регіону?
9. Чому деякі місцеві слова поступово зникають із повсякденного мовлення?
10. Чи потрібно зберігати діалектизми, якщо існують загальновживані або літературні відповідники?
11. У яких ситуаціях доречно використовувати діалектне слово, а в яких краще скористатися літературним відповідником?
12. Чи може людина відчути себе «своєю» через мову?
13. Які слова вашого краю ви найчастіше чуєте від старших членів родини?
14. Які слова ви хотіли б зберегти, щоб вони не зникли з мовлення наступних поколінь?
15. Як, на вашу думку, звучить місце, яке стало домом?

Ключові компетентності:

- **Вільне володіння державною мовою** – учні розрізняють загальновживану та територіально марковану лексику, пояснюють значення діалектних слів і доречно використовують їх у власному мовленні.
- **Культурна компетентність** – усвідомлюють мову як частину культурної спадщини та розуміють зв'язок місцевої лексики з історією, побутом і традиціями регіону.
- **Громадянські компетентності** – розвивають повагу до культурного та мовного різноманіття українських регіонів.
- **Ініціативність і підприємливість** – ініціюють власне дослідження мовлення своєї родини та громади, збирають і систематизують мовний матеріал.
- **Уміння навчатися впродовж життя** – працюють із різними джерелами для з'ясування значення, походження та території поширення слів.

Змістові лінії:

- **Лексикологія** – діалектизми як територіально обмежена лексика; лексичне значення слова; співвідношення діалектних і літературних відповідників.
- **Культура мовлення** – доречність використання діалектної лексики залежно від ситуації, адресата та мети спілкування.
- **Мова і культура** – відображення в місцевій лексиці історії, традицій, побуту та культурних особливостей регіону.
- **Дослідницька діяльність** – збирання, фіксація, пояснення та систематизація діалектних слів, почутих у родині та місцевій громаді.
- **Мовленнєва діяльність** – створення усного або писемного висловлювання на основі зібраного лексичного матеріалу.

«ДВІ НАДІЇ»

Режисерка: Уляна Осовська

Тривалість: 38 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Мова творчості та діалог із суспільством: мовні й смислові межі у фільмі "Дві Надії"»

Тематичні питання:

1. Яку роль відіграє українська пісня в житті двох героїнь?
2. Чому народна пісня може бути не лише музичним твором, а й способом передавання думок, почуттів і життєвого досвіду?
3. Які слова та образи народної пісні допомагають передати емоційний стан людини?
4. Чи змінюється значення слова залежно від контексту, у якому воно вжите?
5. Які слова або вислови у фольклорних текстах можуть бути незвичними для сучасного мовця? Чому?
6. Як образність мови допомагає зробити висловлення емоційнішим і виразнішим?
7. Чим відрізняється мова народної пісні від повсякденного мовлення?
8. Як змінюється смисл традиційного тексту, коли його використовують у новому контексті?
9. Чому одна й та сама пісня може мати різне особисте значення для різних людей?
10. Як мовні засоби допомагають людині розповісти про власний досвід?
11. Чи можна вважати переосмислення народної пісні новим способом мовлення про сучасність?
12. Як вибір слів залежить від того, з ким, для чого і в якій ситуації людина говорить?
13. Чи може творче висловлення змінити ставлення аудиторії до певної проблеми?
14. Де проходить межа між збереженням авторського/народного тексту та його творчим переосмисленням?
15. Як мова допомагає перетворити особисту історію на висловлення, зрозуміле іншим?

Ключові компетентності:

- **Вільне володіння державною мовою** – учні аналізують лексичні, образні та стилістичні особливості українського фольклорного мовлення, пояснюють значення мовних одиниць у контексті та створюють власні висловлення.
- **Здатність спілкуватися рідною мовою** – формулюють думки, аргументують власну позицію, добирають мовні засоби відповідно до мети й адресата висловлення.
- **Культурна компетентність** – усвідомлюють українську пісню як джерело мовних образів, культурних смислів і спосіб передавання досвіду поколінь.
- **Критичне мислення** – порівнюють різні способи висловлення однієї думки, аналізують вплив контексту на значення слова та інтерпретують авторське використання мовних засобів.
- **Ініціативність і творчість** – експериментують із мовою, трансформуючи традиційний текст у власне сучасне висловлення.

Змістові лінії:

- **Лексикологія** – лексичне значення слова, багатозначність, переносне значення, слова з культурними та емоційними конотаціями; значення слова в контексті.
- **Стилістика** – образність і виразність мовлення; стилістична роль лексичних засобів; особливості фольклорного мовлення та його відтворення в сучасному тексті.
- **Мова і культура** – українська народна пісня як джерело мовних образів, символів і культурної пам'яті.
- **Текст і його смисл** – залежність значення висловлювання від контексту, комунікативної ситуації, мети та адресата.
- **Мовленнєва діяльність** – аналіз, інтерпретація, переказ та творче перетворення тексту; створення власного висловлювання.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

«КАРЛА І НОРДАЛ»

Режисер: Елізабет Аспелін

Тривалість: 19 хв.
Клас: 5–9
Вікова категорія: 11+

Тема:
«Бути уважним до інших: інклюзія у повсякденному житті»

Тематичні питання:

1. Що таке соціальна інклюзія і чому вона важлива?
2. Як ставлення до людей з інвалідністю впливає на їхнє життя та самопочуття?
3. Які труднощі можуть виникати у родинах, де є діти з інвалідністю?
4. Як ми можемо допомогти створити інклюзивне та підтримуюче середовище для всіх?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості рівних прав і можливостей для всіх членів суспільства.
- **Емоційна і соціальна компетентності** – розвиток емпатії, підтримки і взаємодії з людьми з інвалідністю.
- **Критичне мислення** – розуміння соціальних явищ і формування власної позиції щодо інклюзії.

Змістові лінії:

- **Здоров'я та безпека** – розуміння потреб людей з інвалідністю та способів підтримки їхнього здоров'я і добробуту.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожної людини у створенні інклюзивного суспільства.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до різноманіття, розвиток емпатії і толерантності.

«ДЖОВАННІ ТА БАЛЕТ НА ВОДІ»

Режисер: Астрід Буссінк

Тривалість: 17 хв.
Клас: 5–6
Вікова категорія: 11+

Тема:
«Подолання гендерних стереотипів через спорт»

Тематичні питання:

1. Що таке гендерні стереотипи і як вони впливають на наше життя?
2. Чому важливо підтримувати інтереси та захоплення інших людей, незалежно від їхньої статі?
3. Як спорт може стати інструментом подолання стереотипів та розвитку особистості?
4. Як ми можемо сприяти створенню інклюзивного та підтримувального середовища для всіх?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості рівних прав та можливостей для всіх членів суспільства.
- **Емоційна і соціальна компетентності** – розвиток емпатії, підтримки і взаємодії з людьми, що мають різні інтереси та захоплення.
- **Критичне мислення** – розуміння соціальних явищ і формування власної позиції щодо подолання стереотипів.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – розуміння потреб людей з рідкісним гобі та способів підтримки їхнього здоров'я і благополуччя.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожного і кожної у створенні інклюзивного суспільства.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до різноманіття потреб та інтересів людей (однолітків), розвиток емпатії і толерантності.

«МЕТАЛОБРУХТ»

Режисер: Дмитро Глухенький

Тривалість: 12 хв.
Клас: 8–9
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Вибір життєвого шляху: пошук сенсу та особистої гідності»

Тематичні питання:

1. Що таке особиста гідність і як її зберегти у складних життєвих обставинах?
2. Як вибір професії та способу життя впливає на наше самопочуття і ставлення до себе?
3. Які фактори можуть допомогти людині знайти сенс у житті, навіть у складних умовах?
4. Чому важливо мати підтримку і розуміння від інших людей у важкі моменти життя?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості вибору власного життєвого шляху і відповідальності за нього.
- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії та підтримки у складних життєвих ситуаціях.
- **Критичне мислення** – оцінка соціальних явищ і формування власної позиції щодо вибору професії та способу життя.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – розуміння впливу вибору професії та способу життя на фізичне і психічне здоров'я.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожного і кожної у підтримці людей, які опинилися у складних життєвих обставинах.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до власного вибору і відповідальності за нього.

«НОВІ ГЕРОЇ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 17 хв.
Клас: 8–9
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Громадянська відповідальність і героїзм як чинники психічного здоров'я та соціального добробуту»

Тематичні питання:

1. Як герої та героїні фільму зберігали психічне здоров'я у складних ситуаціях?
2. Як громадянська активність впливає на соціальний добробут?
3. Які риси характеру (наприклад, терплячість, стресостійкість, емпатія тощо) допомагають підтримувати здоров'я у складних життєвих обставинах?
4. Як ми можемо застосувати досвід героїв і героїнь для збереження власного психічного здоров'я і соціального добробуту?

Ключові компетентності:

- **Особистісна компетентність** – усвідомлення власних емоцій та їхнього впливу на психічне здоров'я.
- **Соціальна компетентність** – розвиток емпатії, відповідальності та навичок взаємодії.
- **Громадянська компетентність** – формування активної громадянської позиції як елементу соціального добробуту.
- **Інформаційна компетентність** – аналіз життєвих ситуацій і формування власної позиції.

Змістові лінії:

- **Здоров'я та безпека** – психічний та емоційний добробут, стресостійкість.
- **Особистісний розвиток** – самосвідомість, формування життєвої компетентності, мотивація до здорового способу життя.
- **Соціальна взаємодія і відповідальність** – взаємоповага, прийняття і підтримка інших, громадянська активність.

«У СІТЯХ»

Режисер(к)и: Віт Клусак, Барбора Халупова

Тривалість: 60 хв.
Клас: 8–11
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Сексуальна освіта і безпека онлайн: як захистити себе від сексуальних загроз в інтернеті».

Тематичні питання:

1. Чому важливо встановлювати особисті межі у спілкуванні онлайн та офлайн?
2. Як розпізнати ознаки онлайн-грумінгу (маніпуляцій, що ведуть до сексуальної експлуатації)?
3. Чому не можна надсилати інтимні фото або відео, навіть якщо здається, що можете довіряти людині?
4. Які кроки варто зробити, щоб не зазнати сексуального тиску в інтернеті?
5. До кого можна звернутися за допомогою (наприклад, батьки, вчителі, психолог, поліція, гарячі лінії)?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – знання прав дитини на захист від сексуального насильства, вміння діяти у кризових ситуаціях.
- **Емоційна компетентність** – розпізнавання небажаних контактів, вміння сказати «ні», пошук допомоги.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – безпечна поведінка в інтернеті, налаштування приватності, критичне мислення.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – формування відповідальної поведінки щодо власного тіла, приватних фото, персональної інформації.
- **Комунікативна компетентність** – розвиток уміння говорити про складні теми (сексуальність, загрози, особисті кордони, звернення за допомогою).

Змістові лінії:

- **Сексуальна освіта** – усвідомлення тілесних кордонів, поваги до себе й інших.
- **Психологічна і сексуальна безпека** – вміння розпізнавати домагання, тиск та онлайн-маніпуляції.
- **Соціальна складова здоров'я** – формування культури згоди та відповідальності у стосунках.
- **Інформаційна безпека** – ризики поширення інтимних фото і/або відео, цифровий слід.

«І КОЖНА РІЧКА»

Режисерка: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Здоров'я людини, захист і безпечне довкілля як критерії свідомого вибору»

Тематичні питання:

1. Яке значення має вода для життя та здоров'я людини?
2. Які чинники можуть впливати на безпеку води, якою користується людина?
3. Як стан річки може впливати на здоров'я людей і добробут громади?
4. Чому забруднення довкілля є не лише екологічною проблемою, а й проблемою громадського здоров'я?
5. Які наслідки для людей може мати зникнення або забруднення річки?
6. Хто відповідає за стан довкілля: окрема людина, громада, підприємства чи держава?
7. Чи може бездіяльність бути таким же важливим вибором, як і дія?
8. Які щоденні рішення людини можуть впливати на стан водних ресурсів?
9. Чи завжди зручний або дешевий вибір є безпечним для людини та довкілля?
10. Яку інформацію потрібно враховувати, перш ніж зробити вибір, що може вплинути на довкілля?
11. Чи може турбота про довкілля бути формою турботи про власне здоров'я?
12. Які ризики для здоров'я виникають, коли люди не замислюються про наслідки своїх дій?
13. Чи може одна людина реально вплинути на стан довкілля?
14. Де закінчується особиста відповідальність і починається відповідальність громади та держави?
15. Яким має бути свідомий вибір людини, якщо її рішення впливає не лише на неї, а й на здоров'я та безпеку інших?

Ключові компетентності:

- **Здоров'язбережувальна компетентність** – учні усвідомлюють взаємозв'язок між станом довкілля, якістю води, безпекою життєдіяльності та здоров'ям людини.
- **Екологічна компетентність** – визначають вплив людської діяльності на водні ресурси та оцінюють власну відповідальність за збереження безпечного довкілля.
- **Громадянська компетентність** – розуміють відповідальність людини та громади за спільне середовище життя, визначають можливості участі у вирішенні локальних екологічних проблем.
- **Критичне мислення** – аналізують причини та наслідки екологічних проблем, оцінюють ризики й співвідносять можливі рішення з їхніми наслідками для здоров'я та довкілля.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – знаходять і оцінюють інформацію про стан довкілля та використовують її для прийняття обґрунтованих рішень.
- **Ініціативність і підприємливість** – визначають конкретні дії, які можуть бути реалізовані людиною або громадою для зменшення негативного впливу на довкілля.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і довкілля** – взаємозв'язок здоров'я людини зі станом природного середовища; значення чистої та безпечної води для життя.
- **Безпека життєдіяльності** – екологічні ризики та їхній вплив на життя і здоров'я людини; оцінювання потенційних наслідків небезпечного стану довкілля.
- **Профілактика захворювань і збереження здоров'я** – значення безпечного середовища для профілактики негативного впливу забруднення на організм людини.
- **Екологічна відповідальність** – вплив повсякденної діяльності людини на природні ресурси; відповідальне використання води та зменшення забруднення.
- **Здоров'я громади** – спільна відповідальність за безпечне середовище проживання; участь громадян у вирішенні проблем, що впливають на якість життя.

«НАРОДЖЕНИЙ ПОМЕРТИ»

Режисер: Яцек Блавут

Тривалість: 53 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Бути уважним до інших: інклюзія у повсякденному житті»

Тематичні питання:

1. Що означає бути уважним до потреб іншої людини?
2. Що допомогло Роберту встановити контакт із дітьми?
3. Чому до кожної людини необхідно шукати індивідуальний підхід?
4. Чи достатньо просто перебувати поруч із людиною, щоб вона почувалася включеною?
5. Які бар'єри можуть заважати людині бути повноцінним учасником/-цею спільного життя?
6. Чим відрізняється допомога від надмірної опіки?
7. Чому важливо не вирішувати за іншу людину, що їй потрібно?
8. Як спілкуватися з людиною, якщо її спосіб мислення, поведінки або комунікації відрізняється від твого?
9. Чому повага до особистих кордонів є складовою інклюзивної взаємодії?
10. Як наше ставлення до людини може впливати на її самооцінку та відчуття власної гідності?
11. Чи може людина, яка сама потребує підтримки, бути корисною та підтримувати інших?
12. Що змінюється у взаємодії, коли ми бачимо перед собою насамперед людину, а не її інвалідність, особливість чи життєві обставини?
13. Які слова або дії можуть ненавмисно виключати людину з колективу?
14. Що кожен із нас може зробити, щоб у класі, школі чи громаді було комфортно людям із різними потребами?
15. Інклюзія – це про допомогу тим, хто відрізняється від інших, чи про створення середовища, у якому різні люди можуть бути разом?

Ключові компетентності:

- **Здоров'язбережувальна компетентність** – учні розуміють значення психологічного комфорту, безпечної взаємодії, поваги до особистих кордонів та підтримки для соціального й емоційного благополуччя людини.
- **Соціальна компетентність** – навчаються враховувати потреби інших людей, будувати взаємодію на основі поваги, співпраці та взаємної підтримки.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлюють право кожної людини на гідне ставлення, участь у житті спільноти та недискримінацію.
- **Емоційно-етична компетентність** – розвивають емпатію, вміння помічати емоційний стан іншої людини та реагувати без приниження чи нав'язування допомоги.

- **Комунікативна компетентність** – добирають коректні способи спілкування, слухають співрозмовника, ставлять запитання та враховують індивідуальні особливості людини.
- **Уміння приймати рішення** – аналізують повсякденні ситуації та визначають, яка поведінка сприятиме включенню, безпеці й добробуту всіх учасників.

Змістові лінії:

- **Соціальне здоров'я** – взаємодія людини з іншими, належність до спільноти, взаємопідтримка та відповідальне ставлення до потреб інших.
- **Психічне та емоційне благополуччя** – почуття прийняття, безпеки й власної цінності; вплив ставлення оточення на емоційний стан людини.
- **Безпечна комунікація** – повага до особистих кордонів, уважне слухання, коректне звертання, недопущення приниження та дискримінації.
- **Інклюзивне середовище** – усунення бар'єрів, створення умов для участі людей із різними потребами у спільній діяльності.
- **Здоров'я і суспільство** – взаємозв'язок між ставленням суспільства до людини та її можливістю повноцінно навчатися, спілкуватися, працювати й брати участь у житті громади.

«БУДИНОК ЗІ СКАЛОК»

Режисер: Сімон Леренґ Вільмонт

Тривалість: 87 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Як психологічна атмосфера в сім'ї, родині впливає на здоров'я її членів?»

Тематичні питання:

1. Яке значення має сім'я та близьке оточення для психологічного й емоційного здоров'я дитини?
2. Які чинники сімейного середовища можуть впливати на відчуття безпеки та психологічний стан дитини?
3. Як відсутність стабільності, підтримки та турботи може позначатися на здоров'ї дитини?
4. Чому психологічна атмосфера в родині є важливою складовою здоров'я її членів?
5. Як розлука з близькими людьми може впливати на емоційний стан і поведінку дитини?
6. Яку роль відіграють довіра, турбота та увага дорослих у подоланні дитиною складних життєвих ситуацій?
7. Чи може безпечне та підтримувальне середовище компенсувати негативний досвід, який пережила дитина?
8. Як тривалий стрес і відчуття небезпеки можуть впливати на фізичне та психологічне здоров'я людини?
9. Які зміни в емоційному стані або поведінці можуть свідчити про те, що людина потребує підтримки?
10. Чому для здоров'я важлива не лише фізична, а й психологічна безпека?
11. Чи означає психологічно здорова сім'я відсутність конфліктів і складних ситуацій?
12. Які способи спілкування та взаємодії допомагають зберігати здорову атмосферу в родині?
13. Чи може ставлення дорослих до дитини впливати на її самооцінку, впевненість у собі та психологічне здоров'я?
14. До кого може звернутися дитина або інший член родини, якщо сімейна атмосфера негативно впливає на її/його здоров'я?
15. Якою має бути психологічна атмосфера в сім'ї, щоб вона сприяла здоров'ю та добробуту всіх її членів?

Ключові компетентності:

- **Здоров'язбережувальна компетентність** – учні усвідомлюють взаємозв'язок між психологічною атмосферою в сім'ї, емоційним станом, відчуттям безпеки та здоров'ям людини.
- **Емоційно-етична компетентність** – розпізнають емоційні потреби інших людей, виявляють емпатію, повагу та розуміння до людини, яка переживає складні обставини.
- **Соціальна компетентність** – розуміють значення сімейних і близьких стосунків, довіри, підтримки та взаємодопомоги для соціального й психологічного благополуччя людини.
- **Комунікативна компетентність** – використовують конструктивні способи спілкування, уміння слухати, висловлювати свої почуття та потреби й надавати підтримку іншим.

- **Критичне мислення** – аналізують причини та наслідки несприятливої психологічної атмосфери в родині, визначають її можливий вплив на здоров'я та оцінюють способи подолання складних ситуацій.
- **Уміння приймати рішення** – визначають безпечні способи реагування на складні життєві ситуації та розуміють, коли необхідно звернутися по допомогу до дорослих або фахівців.

Змістові лінії:

- **Психічне та емоційне здоров'я** – взаємозв'язок психологічного стану людини з атмосферою в родині; вплив стресу, тривоги, підтримки та відчуття безпеки на здоров'я.
- **Сім'я як середовище формування здоров'я** – роль сімейних стосунків, турботи, довіри, стабільності та емоційного контакту у формуванні психологічного й соціального благополуччя людини.
- **Безпека життєдіяльності** – психологічна безпека людини в родині; розпізнавання ситуацій, які можуть негативно впливати на емоційний стан і здоров'я.
- **Культура спілкування та взаємин** – значення поваги, підтримки, уміння слухати, відкритого спілкування та конструктивного розв'язання конфліктів для збереження здорових стосунків.
- **Збереження психологічного здоров'я** – способи підтримки власного емоційного стану та психологічного благополуччя членів родини; звернення по допомогу в ситуаціях, які людина не може подолати самостійно.

«БУДИНОК ЗІ СКАЛОК»

Режисер: Сімон Леренґ Вільмонт

Тривалість: 87 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Права дитини та вплив сімейного середовища на психічне здоров'я»

Тематичні питання:

1. Які права дитини пов'язані з її безпекою, здоров'ям, сім'єю та розвитком?
2. Чому право дитини на сім'ю та турботу є важливим для її психічного здоров'я?
3. Як сімейне середовище може впливати на емоційний стан і психологічне благополуччя дитини?
4. Які потреби дитини мають бути забезпечені для її нормального фізичного та психічного розвитку?
5. Як розлука з батьками або близькими людьми може впливати на дитину?
6. Чому відчуття безпеки, стабільності та підтримки є важливими для психічного здоров'я?
7. Які ситуації у фільмі свідчать про те, що права та потреби дітей можуть бути порушені?
8. Чи достатньо забезпечити дитині фізичну безпеку, щоб вважати її права дотриманими?
9. Яку роль відіграють дорослі у захисті прав дитини та збереженні її психічного здоров'я?
10. Чому важливо чути думку дитини під час прийняття рішень, які стосуються її життя?
11. Як турбота, увага та довіра дорослих допомагають дитині долати складні життєві обставини?
12. Хто має відповідати за захист дитини, якщо її сімейне середовище не забезпечує безпеки та належної турботи?
13. Чи може держава або громада замінити сімейну підтримку? Що вони можуть зробити для забезпечення прав дитини?
14. До кого може звернутися дитина, якщо її права порушуються або сімейне середовище негативно впливає на її психічне здоров'я?
15. Чому захист прав дитини є необхідною умовою збереження її психічного здоров'я та повноцінного розвитку?

Ключові компетентності:

- **Здоров'язбережувальна компетентність** – учні усвідомлюють взаємозв'язок між дотриманням прав дитини, безпечним сімейним середовищем, емоційним благополуччям і психічним здоров'ям.
- **Громадянська компетентність** – розуміють основні права дитини, усвідомлюють відповідальність дорослих, держави та громади за їх дотримання і захист.
- **Соціальна компетентність** – визначають значення підтримки, турботи, довіри та безпечних взаємин для психологічного благополуччя дитини.
- **Емоційно-етична компетентність** – розпізнають емоційні потреби дитини, виявляють емпатію, повагу до її гідності та права на власні почуття й думку.
- **Критичне мислення** – аналізують життєві ситуації дітей, визначають зв'язок між сімейним середовищем, дотриманням прав та психічним здоров'ям.
- **Уміння приймати рішення** – визначають безпечні способи дій у ситуаціях порушення прав дитини та знають, до кого можна звернутися по допомогу.

Змістові лінії:

- **Психічне здоров'я дитини** – значення емоційної безпеки, стабільності, підтримки та довіри для психічного благополуччя; вплив стресу й несприятливих життєвих обставин на дитину.
- **Права дитини та здоров'я** – право на сім'ю, турботу, безпеку, захист, повагу до гідності та умови для повноцінного розвитку як складові здоров'я дитини.
- **Сімейне середовище** – вплив характеру взаємин у сім'ї, турботи, уваги, підтримки та стабільності на емоційний стан і психологічне благополуччя дитини.
- **Безпека життєдіяльності** – розпізнавання ситуацій, у яких дитина може зазнавати небезпеки, нехтування її потребами або порушення її прав; визначення можливостей отримання допомоги.
- **Соціальна підтримка та захист** – роль батьків, інших дорослих, громади, держави та відповідних служб у забезпеченні безпеки, здоров'я та прав дитини.

«ЗЕМЛЯ ІВАНА»

Режисер: Андрій Лисецький

Тривалість: 85 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Самовираження і психічне здоров'я: розвиток особистості через творчість»

Тематичні питання:

1. Що означає бути собою та вільно виражати власні думки, почуття й погляди?
2. Яку роль творчість може відігравати у самопізнанні та розвитку особистості?
3. Чому для Івана Приходька важливо малювати та створювати власні роботи?
4. Як творчість допомагає людині виражати те, що складно передати словами?
5. Чи обов'язково творчість має приносити матеріальну вигоду або суспільне визнання?
6. Як прийняття власної індивідуальності впливає на самооцінку та психологічне благополуччя?
7. Що може допомогти людині зберегти себе, коли змінюється її оточення або життєві обставини?
8. Як думки, емоції та дії людини пов'язані між собою?
9. Чому важливо розуміти власні цінності, інтереси та потреби?
10. Як невідповідність між тим, що людина відчуває, чого хоче і що змушена робити, може впливати на її емоційний стан?
11. Чи може творчість бути способом подолання напруги, переживання складних емоцій та відновлення внутрішньої рівноваги?
12. Як реакція інших людей може впливати на бажання людини проявляти себе та розвивати свої здібності?
13. Чи потрібно змінювати себе заради визнання інших, якщо це суперечить власним цінностям?
14. Як знайти баланс між самореалізацією, очікуваннями суспільства та власним психологічним благополуччям?
15. Як творчість і можливість бути собою можуть сприяти розвитку особистості та підтримувати психічне здоров'я?

Ключові компетентності:

- **Здоров'язбережувальна компетентність** – учні усвідомлюють взаємозв'язок між самопізнанням, самовираженням, емоційним благополуччям і психічним здоров'ям людини.
- **Емоційно-етична компетентність** – розпізнають власні емоції та потреби, розуміють значення прийняття себе й поваги до індивідуальності інших людей.
- **Соціальна компетентність** – розуміють вплив соціального середовища та оцінки інших людей на самосприйняття, самооцінку й можливості самореалізації.
- **Комунікативна компетентність** – висловлюють власні думки, почуття та погляди, сприймають відмінність поглядів інших людей і поважають право кожного і кожної на самовираження.
- **Критичне мислення** – аналізують вплив зовнішніх очікувань і соціального середовища на особистість, оцінюють зв'язок між власними цінностями, рішеннями, емоціями та поведінкою.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – визначають власні інтереси, здібності та цінності, використовують їх для особистісного розвитку й самореалізації.

Змістові лінії:

- **Психічне та емоційне здоров'я** – роль самоприйняття, самооцінки, емоційної рівноваги та можливості вільно виражати себе у підтриманні психічного благополуччя.
- **Самопізнання та розвиток особистості** – усвідомлення власних інтересів, здібностей, потреб, цінностей і життєвих орієнтирів; формування позитивного ставлення до себе.
- **Самовираження та творчість** – творчість як спосіб вираження емоцій, думок, досвіду та індивідуальності; значення творчої діяльності для особистісного розвитку.
- **Емоційна саморегуляція** – усвідомлення зв'язку між думками, емоціями та діями; пошук способів підтримувати внутрішню рівновагу та долати емоційну напругу.
- **Соціальне середовище і психічне здоров'я** – вплив оцінки, очікувань і ставлення інших людей на самооцінку та психологічне благополуччя; значення підтримувального середовища для самореалізації.
- **Життєві цінності та самореалізація** – визначення власних цінностей, узгодження їх із повсякденними рішеннями та пошук способів реалізовувати себе відповідно до власних переконань.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ (ЗА ДІЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ), **ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН** (ЗА НОВОЮ ПРОГРАМОЮ)

«І КОЖНА РІЧКА» (ВАРІАНТ 1)

Режисер: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.
Клас: 8–9
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Річки як природні ресурси та їхня роль у житті людини».

Тематичні питання:

1. Яку роль відіграють річки у формуванні природних ландшафтів та у житті суспільства?
2. Які чинники впливають на стан річок в Україні та світі?
3. Як діяльність людини змінює екосистеми річок (як-от будівництво дамб, забруднення, зарегулювання стоку тощо)?
4. Які наслідки мають зміни водних екосистем для людей і природи?
5. Які існують шляхи збереження річок і раціонального використання водних ресурсів?

Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** – розуміння закономірностей функціонування річкових систем.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення необхідності збереження водних ресурсів.
- **Соціальна компетентність** – відповідальне ставлення до природи на місцевому і глобальному рівнях.
- **Критичне мислення** – аналіз причин деградації річок і пошук рішень.
- **Ініціативність і підприємливість** – пропозиції щодо захисту та раціонального використання річок у своїй громаді.

Змістові лінії:

- **Природні комплекси та ресурси** – річки як частина гідросфери і ресурсна база для людей.
- **Людина і природа** – антропогенний вплив на водойми.
- **Сталий розвиток** – необхідність збереження водних ресурсів.
- **Глобальні проблеми сучасності** – дефіцит прісної води, забруднення річок, кліматичні зміни.

«І КОЖНА РІЧКА» (ВАРІАНТ 2)

Режисер: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.
Клас: 7–8
Вікова категорія: 12+

Тема:
«Прісноводні екосистеми України та їх збереження»

Тематичні питання:

1. Що таке прісноводні екосистеми і які їхні основні компоненти?
2. Які проблеми сьогодні загрожують річкам України?
3. Які способи збереження водних ресурсів існують?
4. Як діяльність людини впливає на стан річок?
5. Що може зробити кожен і кожна для збереження водних ресурсів?

Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – усвідомлення важливості водних ресурсів і стану річок.
- **Критичне мислення** – аналіз проблем, що стосуються прісноводних екосистем.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування поваги до водних ресурсів та активної позиції у їх збереженні.
- **Навички дослідника** – спостереження, збір інформації та формулювання висновків щодо стану водних екосистем.

Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – взаємозв'язок живих організмів у водних екосистемах.
- **Екологія людини** – вплив діяльності людини на стан річок і водойм.
- **Охорона природи** – заходи щодо збереження водних ресурсів та біорізноманіття.

«ВІВЧАР»

Режисер(к)и: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

Тривалість: 30 хв.
Клас: 8–11
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Тваринництво, екологія і вплив господарської діяльності на довкілля»

Тематичні питання:

1. Які види домашніх тварин утримуються у тваринництві та як вони впливають на екосистему?
2. Які потреби в живленні та середовищі мають вівці і як їх забезпечує людина?
3. Як тваринництво впливає на ґрунт, рослинність та біорізноманіття навколишніх територій?
4. Які методи догляду за тваринами сприяють збереженню їхнього здоров'я і природних ресурсів?
5. Як взаємодія людини і тварин може бути сталою та екологічно безпечною?

Ключові компетентності:

- **Екологічна грамотність** – усвідомлення впливу тваринництва на довкілля.
- **Критичне мислення** – аналіз взаємозв'язку між господарською діяльністю і станом екосистеми.
- **Ціннісне ставлення до природи** – формування відповідального ставлення до тварин і довкілля.
- **Дослідницькі навички** – спостереження, аналіз та оцінка взаємодії людини і природи.

Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – роль домашніх і диких видів у екосистемі.
- **Охорона природи** – вплив господарської діяльності на довкілля.
- **Екологія людини** – відповідальне використання природних ресурсів у тваринництві.

«МАЙ ДАЛЕКО – МАЙ ДОБРЕ»

Режисерка: Ганна Ярошевич

Тривалість: 71 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Біорізноманіття і сталий розвиток: відповідальне ставлення до природи та збереження рідкісних видів»

Тематичні питання:

1. Що ми називаємо біорізноманіттям і чому різноманіття живих організмів важливе для існування екосистем?
2. Які живі організми та природні середовища представлені у фільмі?
3. Чому водяні буйволи потребують особливої уваги та захисту?
4. Які причини можуть призводити до скорочення чисельності певних видів тварин?
5. Як діяльність людини може впливати на чисельність і стан популяцій?
6. Яке значення для екосистеми має збереження кожного виду?
7. Як природні умови Карпат впливають на життя людей і тварин, показаних у фільмі?
8. Чому збереження біорізноманіття є не лише завданням держави, а й відповідальністю окремої людини та громади?
9. Чи може господарська діяльність людини одночасно приносити користь і природі, і самій людині? Наведіть приклади з фільму.
10. Що означає відповідальне природокористування?
11. Чим сталий розвиток відрізняється від простого використання природних ресурсів?
12. Які наслідки для природи можуть виникнути, якщо людина ставить економічну вигоду вище за збереження природного середовища?
13. Чи достатньо зберегти рідкісний вид, якщо не зберігати умови його існування?
14. Які рішення людини у фільмі можна назвати прикладами відповідального ставлення до природи?
15. Що може зробити людина, громада або держава для збереження біорізноманіття та забезпечення сталого розвитку?

Ключові компетентності:

- **Екологічна компетентність** – розуміння цінності біорізноманіття, взаємозв'язків між живими організмами та середовищем їхнього існування, усвідомлення наслідків діяльності людини для природи.
- **Предметна біологічна компетентність** – застосування знань про види, популяції, екосистеми та взаємозв'язки організмів для пояснення проблеми збереження біорізноманіття.
- **Здоров'язбережувальна компетентність** – розуміння взаємозалежності між станом природного середовища, добробутом людини та якістю життя.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення особистої та спільної відповідальності за збереження природного середовища і природних ресурсів.
- **Критичне мислення** – аналіз причин і наслідків втрати біорізноманіття, оцінювання різних способів взаємодії людини з природою.

- **Ініціативність і підприємливість** – розуміння можливості поєднання господарської діяльності, особистої ініціативи та принципів сталого розвитку.
- **Уміння вчитися впродовж життя** – формування готовності здобувати нові знання про природу, екологічні проблеми та способи їх розв'язання.

Змістові лінії:

- **Біорізноманіття** – різноманіття видів, значення кожного виду для природних систем, причини скорочення чисельності та зникнення видів.
- **Екосистеми та взаємозв'язки в природі** – взаємозалежність організмів і середовища їхнього існування, роль природних умов у житті людини і тварин.
- **Охорона природи** – збереження рідкісних видів, відповідальність людини за стан природного середовища, способи збереження біорізноманіття.
- **Раціональне природокористування** – використання природних ресурсів із урахуванням потреб природи та майбутніх поколінь.
- **Сталий розвиток** – пошук балансу між потребами людини, господарською діяльністю та збереженням природного середовища.
- **Людина і природа** – взаємний вплив людини та природного середовища, відповідальне ставлення до живої природи.

«І КОЖНА РІЧКА»

Режисерка: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Людина і природа: принципи сталого розвитку»

Тематичні питання:

1. Які річки та водойми згадуються або показані у фільмі? Що ми дізнаємося про їхній сучасний стан?
2. Чому річка є не лише водним об'єктом, а важливою частиною природної екосистеми?
3. Які живі організми залежать від стану річкових екосистем?
4. Які природні та антропогенні чинники можуть впливати на стан річок?
5. Як діяльність людини змінює водні екосистеми?
6. Чому забруднення або зникнення річки впливає не лише на природу, а й на життя людей?
7. Чому стан річок можна розглядати як показник взаємодії людини з природним середовищем?
8. Які наслідки для біорізноманіття може мати забруднення, обміління або зникнення річки?
9. Чому проблему збереження річок не можна перекладати лише на окремих людей? Яку роль мають громада, бізнес і держава?
10. Що означає принцип відповідального використання природних ресурсів?
11. Чи завжди економічна діяльність людини суперечить збереженню природи? Які рішення можуть поєднати розвиток громади та охорону довкілля?
12. Чи можна вважати доступ до безпечного довкілля складовою права людини на життя та здоров'я?
13. Які дії громади можуть реально вплинути на стан місцевої річки або водойми?
14. Які екологічні проблеми водних ресурсів існують у вашій громаді? Як їх можна дослідити?
15. Що можемо зробити ми? Розробіть конкретний план дій для збереження місцевої водойми або річки: від дослідження проблеми до реалізації невеликої екологічної ініціативи.

Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** – розуміння взаємозв'язків між живими організмами, водними екосистемами та діяльністю людини; вміння аналізувати причини й наслідки змін у природному середовищі.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення цінності водних ресурсів, відповідальності людини за стан довкілля та необхідності раціонального використання природних ресурсів.
- **Географічна компетентність** – розуміння ролі річок і водних ресурсів у природних комплексах та житті населення; вміння пов'язувати стан водойм із природними умовами й господарською діяльністю людини.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення відповідальності громадян за стан довкілля, розуміння ролі громади, держави та громадських організацій у вирішенні екологічних проблем.
- **Правова компетентність** – розуміння права людини на безпечне довкілля, відповідальності за його збереження та можливостей громадян захищати екологічні права.

- **Критичне мислення** – здатність аналізувати причини екологічних проблем, розрізняти природні та антропогенні чинники, оцінювати різні позиції та пропонувати обґрунтовані рішення.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – уміння знаходити, перевіряти та аналізувати інформацію про стан місцевих водойм, використовувати карти, відкриті дані та цифрові інструменти для дослідження екологічних проблем.
- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументовано обговорювати екологічні проблеми, працювати в групі, представляти результати дослідження та вести діалог із представниками громади.
- **Підприємливість та ініціативність** – уміння перетворювати виявлену екологічну проблему на конкретну ініціативу та планувати реальні кроки для її вирішення.

Змістові лінії:

- **Водні екосистеми** – будова та функціонування річкових екосистем, взаємозв'язки між організмами та середовищем їхнього існування.
- **Біорізноманіття** – залежність різноманіття живих організмів від стану водних екосистем та наслідки їхньої деградації.
- **Водні ресурси та їх значення для людини** – значення прісної води для життя, здоров'я населення, господарської діяльності та розвитку територій.
- **Антропогенний вплив на природу** – забруднення водойм, зміна русел, обміління, господарська діяльність та інші наслідки діяльності людини.
- **Охорона та відновлення водних екосистем** – способи запобігання забрудненню, відновлення водойм, збереження біорізноманіття та раціональне використання водних ресурсів.
- **Людина і природне середовище** – взаємозалежність добробуту людини та стану природних екосистем.
- **Сталий розвиток** – пошук балансу між потребами суспільства, економічним розвитком та збереженням природних ресурсів для майбутніх поколінь.
- **Екологічна відповідальність** – особиста та колективна відповідальність за стан довкілля, щоденні практики та участь у природоохоронних ініціативах.
- **Екологічні права людини** – право на безпечне довкілля, доступ до екологічної інформації та можливість брати участь у вирішенні екологічних питань громади.
- **Громада та охорона довкілля** – роль громадянської активності, місцевого самоврядування, громадських організацій та спільних дій у розв'язанні екологічних проблем.
- **Локальні екологічні проблеми** – дослідження стану водойм своєї громади, визначення проблем, їхніх причин та можливих шляхів вирішення.
- **Екологічна діяльність та агентність** – перехід від усвідомлення проблеми до конкретних дій: дослідження, інформування, адвокації та реалізації локальних природоохоронних ініціатив.

«ВІВЧАР»

Режисерка: Олеся Моргунець-Ісаєнко

Тривалість: 80 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Людина і природа: принципи сталого розвитку»

Тематичні питання:

1. Де живе Кіан і чим займається його родина?
2. Яку роботу виконує його дідусь? Що передає Кіану разом із практичними навичками?
3. Які особливості життя і праці на фермі ви помітили у фільмі?
4. Яку роль у господарстві людини відіграють свійські тварини?
5. Чому знання та навички, пов'язані з традиційним господарюванням, можуть передаватися від покоління до покоління?
6. Як традиційне господарювання пов'язане з природним середовищем, у якому живе людина?
7. Які природні ресурси використовує людина у тваринництві? Як від їхнього стану залежить господарська діяльність?
8. У чому цінність традиційного господарювання для збереження зв'язку людини з природою та місцевими територіями?
9. Чи може господарська діяльність людини одночасно забезпечувати її потреби й не завдавати значної шкоди природному середовищу? За яких умов?
10. Які ризики для природи можуть виникати внаслідок надмірного або безвідповідального використання земель, води та інших природних ресурсів?
11. Що означає «сталий розвиток» у контексті сільського господарства та тваринництва?
12. Чи потрібно зберігати традиційні способи господарювання, якщо сучасні технології можуть зробити виробництво швидшим і ефективнішим? Що варто зберігати, а що — змінювати?
13. Як можна поєднати економічні потреби людини, добробут тварин, збереження природних ресурсів та охорону довкілля?
14. Яку роль можуть відігравати молоді люди у збереженні традицій господарювання та одночасному впровадженні сучасних принципів сталого розвитку?
15. Як може виглядати ферма майбутнього?

Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** — розуміння взаємозв'язків між людиною, тваринами, природними ресурсами та середовищем існування; усвідомлення впливу господарської діяльності на природні системи.
- **Екологічна компетентність** — формування відповідального ставлення до природних ресурсів, тварин і довкілля, розуміння необхідності збереження природного середовища для майбутніх поколінь.
- **Географічна компетентність** — розуміння взаємозв'язку природних умов території, способу життя населення та характеру господарської діяльності.

- **Громадянська компетентність** – усвідомлення відповідальності людини й громади за стан природного середовища та участь у прийнятті рішень щодо його збереження.
- **Критичне мислення** – здатність порівнювати традиційні та сучасні способи господарювання, оцінювати їхні переваги й ризики для людини, тварин і довкілля.
- **Підприємливість та ініціативність** – уміння знаходити рішення, які дозволяють поєднувати економічну діяльність із раціональним використанням природних ресурсів.
- **Комунікативна компетентність** – здатність працювати в групі, аргументувати позицію щодо способів господарювання, презентувати власну модель сталого господарства та вести діалог.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – розвиток відповідального ставлення до живих організмів, поваги до праці інших людей та усвідомлення цінності взаємодії людини з природою.

Змістові лінії:

- **Традиційне господарювання** – особливості сільськогосподарської діяльності, що формувалися в певному природному та культурному середовищі й передавалися між поколіннями.
- **Людина і природне середовище** – взаємозалежність способу життя людини, господарської діяльності та природних умов території.
- **Тваринництво** – значення свійських тварин у господарстві людини, особливості догляду за ними та відповідальне ставлення до живих організмів.
- **Природні ресурси** – використання землі, води, рослинних ресурсів та інших компонентів природи в господарській діяльності.
- **Антропогенний вплив** – позитивні та негативні наслідки господарської діяльності людини для природних екосистем.
- **Сталий розвиток** – пошук балансу між економічними потребами суспільства, добробутом людей, збереженням природи та потребами майбутніх поколінь.
- **Раціональне природокористування** – способи використання природних ресурсів, які забезпечують потреби людини, без їх виснаження та деградації.
- **Добробут тварин** – відповідальне утримання, догляд і використання тварин у господарській діяльності.
- **Традиційні знання та сучасні технології** – поєднання досвіду попередніх поколінь із сучасними підходами до господарювання та охорони довкілля.
- **Сільські території та сталий розвиток громад** – роль традиційного господарювання, місцевого виробництва та природних ресурсів у розвитку сільських територій.
- **Екологічна відповідальність** – відповідальність людини за наслідки власної господарської діяльності та ставлення до природного середовища.
- **Збереження природного та культурного надбання** – значення традицій, практичних знань і способів взаємодії з природою для збереження культурної спадщини та сталого розвитку.

«ХЛІБ З МІННОГО ПОЛЯ»

Правовласник: Медіаплатформа «Вгору»

Тривалість: 14 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Війна і довкілля: вплив діяльності людини на природні системи та їх відновлення»

Тематичні питання:

1. Про що розповідає фільм «Хліб з мінного поля»? Яку проблему він порушує?
2. Як війна змінила життя людей, які працюють на землі?
3. Чому сільськогосподарські землі є важливим природним ресурсом?
4. Які компоненти природного середовища можуть постраждати внаслідок мінування та бойових дій?
5. Як забруднення та/або пошкодження ґрунтів може впливати на рослини, тварин і мікроорганізми?
6. Яким може бути вплив пошкодження земель на сільське господарство та продовольчу безпеку?
7. Чому зміни одного компонента природного середовища можуть впливати на стан усієї екосистеми?
8. Які прямі та опосередковані наслідки війни для довкілля можна побачити у фільмі?
9. Чому відновлення земель після завершення бойових дій потребує не лише розмінування, а й оцінювання стану природного середовища?
10. Які природничі науки можуть допомогти визначити ступінь пошкодження та способи відновлення території?
11. Чи можна вважати територію відновленою лише тоді, коли люди знову можуть нею користуватися? Які ще критерії важливі?
12. Що означає відповідальне використання земельних ресурсів після їх відновлення?
13. Як принципи сталого розвитку можуть бути застосовані до відновлення територій, постраждалих від війни?
14. Хто має брати участь у відновленні природного середовища: держава, науковці, місцеві громади, фермери, громадські організації? Якою може бути роль кожного?
15. Які дії сьогодні можуть допомогти зберегти природні ресурси та зробити відновлення українських територій безпечним і сталим у майбутньому?

Ключові компетентності:

- **Природничо-наукова компетентність** – розуміння взаємозв'язків між компонентами природного середовища та здатність пояснювати наслідки антропогенного впливу на екосистеми.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення цінності природних ресурсів, розуміння наслідків забруднення й пошкодження довкілля та необхідності його відновлення.
- **Географічна компетентність** – розуміння значення земельних ресурсів, особливостей використання сільськогосподарських територій та просторових наслідків війни для довкілля і господарства.

- **Критичне мислення** – вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між діяльністю людини, змінами природного середовища та соціально-економічними наслідками.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення відповідальності держави, громади та кожної людини за збереження довкілля і відновлення територій, постраждалих від війни.
- **Компетентність сталого розвитку** – здатність оцінювати способи використання природних ресурсів із врахуванням потреб теперішнього і майбутніх поколінь.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументовано висловлювати позицію, обговорювати екологічні проблеми, працювати в групі та презентувати спільні рішення.
- **Підприємницька компетентність** – розуміння взаємозв'язку між станом природних ресурсів, безпекою господарської діяльності та можливостями відновлення місцевої економіки.

Змістові лінії:

- **Природні системи та їх взаємозв'язки** – взаємодія ґрунтів, води, рослин, тварин, мікроорганізмів і людини в межах природних систем.
- **Земельні ресурси** – значення ґрунтів і сільськогосподарських земель для життєдіяльності людини, господарства та продовольчої безпеки.
- **Антропогенний вплив на довкілля** – зміни природних систем унаслідок діяльності людини, зокрема бойових дій, мінування територій та забруднення.
- **Вплив війни на природне середовище** – пошкодження та забруднення земель, порушення екосистем і довготривалі наслідки воєнних дій для природи та людини.
- **Ґрунт як частина екосистеми** – значення ґрунту для рослин, тварин, мікроорганізмів та функціонування природних і сільськогосподарських екосистем.
- **Продовольча безпека** – залежність виробництва продовольства від доступності, безпечності та стану сільськогосподарських земель.
- **Відновлення природних систем** – оцінювання стану пошкоджених територій, відновлення їхніх природних функцій та безпечне повернення до господарського використання.
- **Раціональне використання природних ресурсів** – відповідальне використання земель та врахування екологічних наслідків господарської діяльності.
- **Сталий розвиток** – пошук балансу між економічним використанням територій, безпекою людей, збереженням природних ресурсів і потребами майбутніх поколінь.
- **Екологічна відповідальність** – відповідальність людини, держави, бізнесу та громади за збереження і відновлення природного середовища.
- **Взаємозв'язок природи і суспільства** – залежність добробуту, здоров'я, господарської діяльності та продовольчої безпеки суспільства від стану довкілля.
- **Відновлення територій, постраждалих від війни** – комплексний підхід до повернення безпечного використання земель із врахуванням екологічних, соціальних та економічних чинників.

«НЕСКОРЕНИЙ ХЕРСОН»

Режисер: Устин Данчук

Тривалість: 72 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Як війна змінює міський простір: Херсон під час окупації та після звільнення»

Тематичні питання:

1. Яким постає Херсон у фільмі? Які особливості міста та його життя ви помітили?
2. Які об'єкти та простори міста ми бачимо у фільмі?
3. Що таке міський простір? З яких складових він формується?
4. Яку роль у житті міста відіграють житлові райони, площі, дороги, громадський транспорт, магазини, підприємства та інші об'єкти інфраструктури?
5. Як окупація змінила повсякденне використання міського простору Херсона?
6. Як змінилася роль громадських просторів під час окупації? Чому площі та вулиці стали місцями протестів?
7. Як небезпека та обстріли впливають на пересування людей і доступ до міської інфраструктури?
8. Як зміна чисельності населення впливає на функціонування міста? Чому відтік людей змінює міський простір?
9. Як пошкодження житла, підприємств, доріг та інших об'єктів інфраструктури змінює життя міста?
10. Як воєнні дії можуть змінювати не лише забудову, а й природне середовище міста та його околиць?
11. Чому підрив Каховської ГЕС став чинником масштабних змін території Херсонщини? Які його природні, соціальні та господарські наслідки?
12. Чи можна сказати, що міський простір змінюється разом із поведінкою та потребами його мешканців? Наведіть приклади з фільму.
13. Які функції міста необхідно відновити насамперед після значних руйнувань? Чому саме їх?
14. Яким має бути відновлення Херсона: лише відбудовою зруйнованих об'єктів чи переосмисленням міського простору з урахуванням безпеки, потреб населення та змін довкілля?
15. Яким ви бачите Херсон майбутнього? Які рішення допоможуть зробити його безпечним, зручним і комфортним містом для людей?

Ключові компетентності:

- **Географічна компетентність** – розуміння міського простору як поєднання населення, забудови, інфраструктури, господарської діяльності та природного середовища; уміння аналізувати просторові зміни на прикладі конкретного міста.
- **Природничо-наукова компетентність** – розуміння взаємозв'язків між природними процесами, діяльністю людини та змінами території, зокрема наслідків воєнних дій і техногенних катастроф.
- **Екологічна компетентність** – усвідомлення впливу руйнування інфраструктури та воєнних дій на природне середовище й необхідності врахування екологічних чинників під час відновлення територій.

- **Громадянська компетентність** – розуміння ролі жителів у збереженні життєдіяльності міста, участі громади у відновленні та формуванні майбутнього міського простору.
- **Критичне мислення** – вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між воєнними подіями, змінами населення, функціонуванням інфраструктури та трансформацією міського простору.
- **Компетентність сталого розвитку** – здатність оцінювати рішення щодо відновлення міста з урахуванням безпеки, потреб населення, стану довкілля та довгострокових перспектив.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументувати власне бачення розвитку міста, працювати в групі, обговорювати просторові проблеми та презентувати пропозиції.
- **Підприємницька компетентність** – розуміння взаємозв'язку між функціонуванням міської інфраструктури, економічною активністю, зайнятістю населення та відновленням міста.

Змістові лінії:

- **Міський простір** – структура міста, взаємодія житлових, громадських, промислових, транспортних та рекреаційних просторів.
- **Населення міста** – чисельність, переміщення населення та вплив демографічних змін на функціонування міського простору.
- **Міська інфраструктура** – житло, транспорт, комунальні системи, підприємства, заклади торгівлі та соціальна інфраструктура як основа життєдіяльності міста.
- **Просторові зміни під впливом війни** – руйнування, зміна функцій окремих територій та трансформація повсякденного використання міського простору.
- **Міське населення і безпека** – вплив воєнних ризиків на пересування, проживання, доступ до послуг та використання громадських просторів.
- **Природне та антропогенне середовище міста** – взаємодія природних компонентів і створеної людиною інфраструктури, зміни середовища внаслідок воєнних дій.
- **Природні та техногенні ризики** – затоплення, руйнування інфраструктури та інші ризики, що впливають на населення і територію.
- **Господарство міста** – роль підприємств, торгівлі, транспорту та інших видів економічної діяльності у функціонуванні міста.
- **Відновлення міського простору** – відбудова житла та інфраструктури, повернення населення, відновлення економічної активності та створення безпечного міського середовища.
- **Стале міське відновлення** – поєднання потреб населення, економічного розвитку, безпеки та збереження довкілля під час відбудови.
- **Громада і розвиток міста** – участь мешканців у збереженні життєдіяльності міста та формуванні його майбутнього.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДО УРОКІВ З ІНФОРМАТИКИ

«ПРАНКНУЛИ»

Режисер: Ісмаель Жоффруа Шандуті

Тривалість: 21 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Кіберзлочини, онлайн-безпека та етика користування інтернетом»

Тематичні питання:

1. Що таке свотинг і як він поширюється в інтернеті?
2. Які ризики виникають через кіберзлочин для учасників/-ць і глядачів/-ок?
3. Як відрізнити безпечні пранки від маніпуляцій або кібербулінгу?
4. Яких правил етичної поведінки у мережі потрібно дотримуватися?
5. Як технології соціальних мереж впливають на поширення вірусного контенту?

Ключові компетентності:

- **Комунікативна компетентність** – уміння ефективно знаходити, аналізувати і використовувати інформацію.
- **Критичне мислення** – розпізнавання маніпулятивного або шкідливого контенту.
- **Безпечна робота у мережі** – дотримання правил цифрової безпеки.
- **Медіаграмотність** – оцінка етичності та наслідків цифрових пранків.

Змістові лінії:

- **Цифрова грамотність** – оцінка інформації та контенту, який поширюється онлайн.
- **Інформаційна безпека** – усвідомлення ризиків і захист персональних даних.
- **Медіаграмотність** – аналіз і критичне сприйняття контенту, створеного для розваги або маніпуляції.

«У СІТЯХ»

Режисер(к)и: Віт Клусак, Барбора Халупова

Тривалість: 60 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Онлайн-безпека, ризики спілкування в інтернеті та цифрова гігієна»

Тематичні питання:

1. Які онлайн-ризики (наприклад, грумінг, шантаж, розповсюдження інтимних матеріалів) представлені у фільмі «У сітях»?
2. Як саме зловмисники використовують соціальні мережі та месенджери для маніпуляцій чи шантажу?
3. Які персональні дані або приватну інформацію не слід публікувати або ділитися в мережі? Чому?
4. Які алгоритми або механізми соціальних мереж можуть сприяти поширенню шкідливого або маніпулятивного контенту?
5. Яких технічних і поведінкових заходів можна вжити, щоб зменшити ризики під час спілкування в інтернеті?

Ключові компетентності:

- **Інформаційно-цифрова компетентність** – розуміння ризиків онлайн-простору, уміння безпечно користуватись інтернетом, захищати персональні дані.
- **Медіаграмотність** – критичне сприйняття інформації в мережі, розпізнавання маніпуляцій, фейків, небезпечного контенту.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – усвідомлення відповідальності за власну поведінку онлайн, дотримання етичних норм цифрового спілкування.
- **Ініціативність і відповідальність** – здатність застосовувати знання для створення безпечного цифрового простору і підтримки інших користувачів/-ок.

Змістові лінії:

- **Безпека у цифровому середовищі** – методи захисту персональних даних, налаштування конфіденційності.
- **Медіаграмотність і цифрова грамотність** – розпізнавання небезпечного або маніпулятивного контенту, оцінка достовірності інформації чи мотивацій відправників.
- **Етичне та відповідальне користування інтернетом** – норми поведінки, межі особистої інформації, правила спілкування.
- **Алгоритми і платформи** – роль алгоритмів мереж, рекомендаційних систем, модерації контенту у поширенні інформації.

«ЧИСТИЛЬНИКИ»

Режисер(к)и: Любомир Стефанов, Тамара Котевська

Тривалість: 85 хв.
Клас: 11–12
Вікова категорія: 17+

Тема:
«Модерація контенту, свобода слова і боротьба з дезінформацією в сучасному інформаційному просторі»

Тематичні питання:

1. Як дезінформація може впливати на порушення прав людини?
2. Як розпізнавати ознаки дезінформації, фейків, маніпуляцій у соцмережах?
3. Які зміни у політиці соціальних мереж щодо модерації контенту ви би запропонували впровадити? Чи можна у такий спосіб убезпечити українців/-ок від дезінформації у соцмережах?
4. Як війна впливає на інформаційний простір і які особливості роботи медіа у воєнний час?
5. Хто несе відповідальність за дезінформацію – автор(к)и, платформи, модератор(к)и, аудиторія?
6. Які стратегії просування медіаграмотності можуть бути ефективними?

Ключові компетентності:

- **Критичне мислення і медіаграмотність** – здатність аналізувати, оцінювати достовірність інформації, перевіряти джерела інформації.
- **Цифрова компетентність** – вміння працювати із цифровими інструментами, ресурсами фактчекінгу, оцінювати контент у мережі.
- **Громадянська і соціальна компетентності** – розуміння прав людини (свобода слова, право на інформацію), відповідальність за інформаційний простір.
- **Комунікаційна компетентність** – вміння аргументовано висловлювати позицію, аргументувати рішення, вести дебати чи діалог.
- **Саморегуляція та етична компетентність** – усвідомлення етичних меж при публікації чи модерації контенту, відповідальність за власні дії в інфопросторі.

Змістові лінії:

- **Безпека в цифровому середовищі** – як захищати персональні дані, налаштовувати конфіденційність, уникати шахрайських і небезпечних ресурсів.
- **Медіаграмотність і цифрова грамотність** – розпізнавання фейків, мови ворожнечі, маніпуляцій; критичне ставлення до інформації у соціальних мережах.
- **Свобода слова та відповідальність** – розуміння меж власної свободи висловлення; як уникати поширення шкідливого або образливого контенту.
- **Етична поведінка онлайн** – культура спілкування у мережі, повага до приватності, дотримання цифрового етикету.
- **Психологічний добробут користувачів/-ок** – вплив негативного або агресивного контенту на емоційний стан; як зберігати внутрішню рівновагу онлайн.

«СТИРАЮЧИ ДЕВІДА»

Режисер: Девід Бонд

Тривалість: 80 хв.
Клас: 10–11
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Від даних до цифрового профілю: технології та право на приватність»

Тематичні питання:

1. Який експеримент вирішує провести Девід Бонд?
2. Яку інформацію про Девіда вдається знайти та використати під час експерименту?
3. З яких джерел можна отримати інформацію про людину?
4. Що таке дані та які дані про людину можна зібрати в цифровому середовищі?
5. Як окремі фрагменти даних можуть бути об'єднані в цілісний цифровий профіль людини?
6. Яку роль у збиранні, зберіганні та пошуку інформації відіграють бази даних?
7. Як технології допомагають швидко знаходити, систематизувати та аналізувати великі обсяги інформації?
8. Чи завжди людина знає, які саме дані про неї збираються та зберігаються?
9. Для чого державні установи та приватні компанії можуть збирати й опрацьовувати дані про людей?
10. Які переваги може давати використання персональних даних, які ризики воно створює?
11. Що таке право на приватність і чому воно має значення в цифровому середовищі?
12. Чи достатньо того, що інформація про людину є доступною, щоб будь-хто мав право її збирати та використовувати?
13. У яких випадках використання персональних даних може бути виправданим, а коли воно може порушувати права людини?
14. Хто має нести відповідальність за захист персональних даних: сама людина, технологічна компанія, держава чи всі вони?
15. Як мають співіснувати можливості цифрових технологій та право людини на приватність? Які правила використання даних ви вважаєте необхідними?

Ключові компетентності:

- **Інформаційно-цифрова компетентність** – розуміння принципів збирання, зберігання, систематизації та аналізу даних, формування цифрового профілю людини та усвідомлення ризиків цифрового середовища.
- **Правова компетентність** – розуміння права людини на приватність і захист персональних даних, усвідомлення правових меж їх збирання, зберігання та використання.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати інформацію про людину, встановлювати зв'язки між окремими даними, оцінювати можливості та ризики їх використання.
- **Громадянська компетентність** – розуміння взаємодії людини, держави та технологічних компаній у цифровому середовищі, усвідомлення значення прав людини в умовах розвитку цифрових технологій.

- **Етична компетентність** – формування відповідального ставлення до використання власних та чужих персональних даних, розуміння етичних проблем цифрового стеження та аналізу інформації.
- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументувати позицію щодо допустимості збирання та використання даних, вести дискусію та знаходити спільні рішення.

Змістові лінії:

- **Дані та інформація** – поняття даних, персональних даних, джерела отримання інформації про людину.
- **Цифровий профіль** – формування інформаційного портрета людини на основі сукупності окремих даних.
- **Бази даних** – зберігання, систематизація, пошук та опрацювання інформації про людей.
- **Аналіз даних** – поєднання та інтерпретація даних, виявлення закономірностей і формування нової інформації.
- **Цифровий слід** – інформація, яку людина залишає під час використання цифрових пристроїв, інтернету та онлайн-сервісів.
- **Персональні дані та приватність** – право людини контролювати інформацію про себе та захищати особистий простір.
- **Захист персональних даних** – способи безпечного поводження з інформацією про людину та відповідальність за її неналежне використання.
- **Технології та права людини** – вплив розвитку цифрових технологій на приватність, свободу та безпеку людини.
- **Етика роботи з даними** – відповідальне збирання, зберігання, аналіз та поширення інформації.
- **Цифрове громадянство** – відповідальна поведінка людини в цифровому середовищі, повага до власних та чужих прав.

«BELLINGCAT: ПРАВДА В СВІТІ ПОСТПРАВДИ»

Режисер: Ганс Пул

Тривалість: 88 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Цифрова інформація і пропаганда: розпізнавання та аналіз»

Тематичні питання:

- Хто такі Bellingcat і чим вони займаються?
- Яку інформацію вони шукають для проведення своїх розслідувань?
- Чому відкриті джерела можуть бути важливим джерелом інформації?
- Що таке цифрова інформація? Які її види ви побачили у фільмі?
- Які цифрові інструменти використовує команда Bellingcat для пошуку та перевірки інформації?
- Як за фотографією або відео можна встановити додаткові факти про подію?
- Як геолокація, Google Earth та Google Street View допомагають перевіряти інформацію?
- Чому важливо порівнювати інформацію з кількох незалежних джерел?
- Як можна перевірити, чи є фотографія або відео справжніми та чи відповідає їхній опис дійсності?
- Які ознаки можуть свідчити про те, що інформаційне повідомлення є неправдивим або маніпулятивним?
- Що таке пропаганда? Як вона може використовувати цифрові медіа для впливу на аудиторію?
- Чому навіть правдиві окремі факти можуть використовуватися для створення маніпулятивного повідомлення?
- Як алгоритми пошуку, соціальні мережі та особливості поширення інформації можуть впливати на те, що людина бачить і у що вірить?
- Чому недостатньо просто знайти інформацію в інтернеті — її потрібно перевіряти, аналізувати та зіставляти з іншими джерелами?
- Який алгоритм перевірки цифрової інформації допоможе вам не стати поширювачами фейків і маніпуляцій?

Ключові компетентності:

- **Інформаційно-цифрова компетентність** — уміння здійснювати пошук інформації у відкритих цифрових джерелах, використовувати онлайн-інструменти для її перевірки, аналізувати фото, відео, геолокаційні дані та інші цифрові матеріали.
- **Критичне мислення** — здатність ставити під сумнів неперевірені твердження; розрізняти факти, оцінки та маніпуляції; встановлювати зв'язки між інформацією з різних джерел.
- **Медіаграмотність** — розуміння принципів створення, поширення та споживання цифрового контенту, розпізнавання фейків, маніпулятивних повідомлень і пропагандистських прийомів.
- **Правова компетентність** — усвідомлення відповідальності за поширення недостовірної інформації, поваги до права на інформацію та свободу слова; розуміння меж відповідального використання цифрового контенту.
- **Громадянська компетентність** — розуміння ролі достовірної інформації у демократичному суспільстві, значення незалежних розслідувань та відповідального споживання інформації.

- **Комунікативна компетентність** – уміння аргументовано доводити достовірність або сумнівність інформаційного повідомлення, посилатися на джерела та обґрунтовувати власні висновки.

Змістові лінії:

- **Цифрова інформація** – види цифрового контенту, джерела інформації та особливості її поширення в інтернеті.
- **Пошук інформації** – стратегії пошуку, використання відкритих джерел та цифрових сервісів для отримання необхідної інформації.
- **Фактчекінг** – перевірка достовірності тверджень, пошук першоджерел, зіставлення інформації та підтвердження фактів.
- **Аналіз цифрового контенту** – робота з фотографіями, відео, картами, геолокаційними даними та іншими цифровими матеріалами.
- **Геолокація та цифрові карти** – використання Google Earth, Google Street View та інших цифрових інструментів для встановлення місця та обставин події.
- **Відкриті джерела інформації** – можливості та обмеження використання загальнодоступних цифрових даних для дослідження подій.
- **Фейки та маніпуляції** – ознаки недостовірної інформації, способи її створення та поширення, маніпулятивне використання фактів.
- **Пропаганда в цифровому середовищі** – способи впливу на сприйняття інформації, використання цифрових медіа для формування певних поглядів та переконань.
- **Алгоритми та інформаційне середовище** – роль цифрових платформ і алгоритмів у поширенні та відборі інформації для користувачів.
- **Відповідальне споживання інформації** – перевірка інформації перед її використанням і поширенням, відповідальність цифрового користувача.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

«САМООБОРОНА»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 19 хв.
Учні 9–11 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:
«Відповідальність і солідарність: як громада може себе захистити»

Тематичні питання:

1. Чому виникає потреба у самоорганізації громади?
2. Як довіра та солідарність впливають на безпеку спільноти?
3. Які механізми захисту прав і безпеки можуть використовувати молодіжні ініціативи?
4. Яку роль відіграє кожен учасник і кожна учасниця громади у підтриманні порядку?
5. Як досвід громадської самооборони можна застосувати у шкільному самоврядуванні?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння принципів демократії, солідарності і взаємної підтримки.
- **Соціальна компетентність** – вміння працювати в команді для досягнення спільної мети.
- **Комунікативна компетентність** – ефективне спілкування, вироблення правил поведінки у групі.
- **Ініціативність і підприємливість** – створення системи учнівської «самооборони» (правила, групи підтримки, допомога тощо).
- **Правова компетентність** – усвідомлення законних методів захисту себе і своєї громади.

Змістові лінії:

- **Громадянська активність** – формування відповідального ставлення до спільних справ.
- **Соціальна відповідальність** – турбота про безпеку і добробут громади.
- **Правова культура** – знання власних прав і способів їх захисту.
- **Командна робота** – ефективна взаємодія у кризових ситуаціях.

«ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.
Учні 9–11 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:
«Діалог як шлях до справедливості та порозуміння»

Тематичні питання:

1. Чому важливо ставити запитання, навіть якщо немає готових відповідей?
2. Як навчитися слухати іншу людину і не перебивати?
3. Чи завжди більшість має рацію?
4. Як знайти компроміс у групі, де є різні точки зору?
5. Що таке справедливість для кожного і кожної з нас?
6. Як можна застосувати метод діалогу у роботі учнівського самоврядування?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – уміння співпрацювати, брати на себе відповідальність, діяти демократично.
- **Комунікативна компетентність** – розвиток культури дискусії, уміння аргументувати і слухати інших.
- **Ініціативність і підприємливість** – вміння пропонувати ідеї, брати лідерство.
- **Критичне мислення** – аналіз різних точок зору та рішень.
- **Емоційна компетентність** – вміння керувати власними емоціями під час конфліктів.

Змістові лінії:

- **Громадянська активність і демократія** – розвиток учнівського самоврядування, участь у прийнятті рішень, розуміння демократичних процедур.
- **Культура діалогу і взаємоповаги** – уміння слухати, чути та поважати різні точки зору, толерантність у спілкуванні.
- **Критичне мислення і відповідальність** – аналіз проблем, пошук рішень, усвідомлення наслідків особистих і колективних дій.
- **Емоційна грамотність** – здатність регулювати власні емоції під час дискусій, розвиток емпатії та довіри у команді.
- **Самовираження і лідерство** – формування активної позиції учнів та учениць, уміння ставити запитання, аргументувати свою думку і бути почутим/-ою.

«ІЛЮЗІЇ НА ДНІ»

Режисер: Леонід Єжуров

Тривалість: 16 хв.
Вікова категорія: 15+
Цільова аудиторія: учнівське самоврядування, 10–12 класи

Тема:
«Від ідеї до змін: як учнівське самоврядування може впливати на життя школи»

Мета: Показати учням, що учнівське самоврядування — це не лише організація заходів, а можливість визначати проблеми шкільного життя, представляти інтереси учнів, вести діалог із адміністрацією та ініціювати реальні зміни**.**

Тематичні питання:

1. Яку проблему намагалися вирішити герої фільму?
2. Що змусило їх об'єднатися навколо цієї проблеми?
3. Чому вони не обмежилися обговоренням проблеми між собою?
4. Як герої намагалися донести свою позицію до інших людей?
5. Які інструменти впливу вони використовували?
6. Що допомагало їм залучати інших людей до своєї справи?
7. Чому одна людина не завжди може досягти змін самостійно?
8. Що в роботі героїв нагадує діяльність учнівського самоврядування?
9. Які проблеми учнів може і має представляти учнівське самоврядування?
10. Чим відрізняється «поскаржитися на проблему» від «запропонувати рішення»?
11. Як учнівське самоврядування може зрозуміти, що проблема справді важлива для більшості учнів?
12. Як зібрати думки учнів перед тим, як починати діяти?
13. Як переконати адміністрацію школи підтримати учнівську ініціативу?
14. Які аргументи будуть переконливими для адміністрації, а які – для учнів?
15. Які способи впливу є найбільш доречними для учнівського самоврядування?
16. Чому важливо правильно визначити, до кого потрібно звертатися з конкретною проблемою?
17. Що може зробити учнівське самоврядування самостійно, а для чого потрібна підтримка дорослих?
18. Що може завадити учнівській ініціативі? Як це передбачити?
19. Як зрозуміти, що ініціатива справді дала результат?
20. Чи може невелика група учнів змінити правила або процеси у школі?
21. Яку проблему у вашій школі учнівське самоврядування могло б реально змінити?
22. Що потрібно зробити, щоб ця ідея не залишилася лише пропозицією?

Ключові компетентності:

- **Лідерська компетентність** — здатність ініціювати зміни, брати відповідальність за спільну справу, залучати інших учнів та координувати спільні дії.
- **Громадянська компетентність** — розуміння ролі учнів у шкільній спільноті, можливостей участі у прийнятті рішень та відповідальності за розвиток шкільного середовища.
- **Комунікативна компетентність** — уміння представляти інтереси учнів, аргументувати пропозиції, вести діалог із адміністрацією, учителями та іншими учнями.

- **Соціальна компетентність** – здатність працювати в команді, враховувати різні думки, розподіляти ролі та знаходити спільне рішення.
- **Критичне мислення** – вміння визначати справжню причину проблеми, аналізувати можливі рішення, передбачати ризики та оцінювати результати діяльності.
- **Ініціативність та підприємливість** – здатність перетворювати ідею на конкретний план дій, визначати ресурси, партнерів, відповідальних та очікуваний результат.

Змістові лінії:

- **Учнівське самоврядування як форма участі** – роль учнівського самоврядування у представленні інтересів учнів та розвитку шкільної спільноти.
- **Учнівський голос** – механізми виявлення, формування та представлення думки учнівської спільноти.
- **Участь у прийнятті рішень** – можливості учнів впливати на правила, процеси та рішення, які стосуються шкільного життя.
- **Проблема та суспільний інтерес** – уміння визначити проблему, з'ясувати, кого вона стосується, та обґрунтувати необхідність її вирішення.
- **Адвокація учнівських інтересів** – представлення потреб і пропозицій учнів перед адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу.
- **Діалог і партнерство** – взаємодія учнівського самоврядування з адміністрацією, педагогами, батьками та іншими партнерами.
- **Командна робота** – розподіл ролей, відповідальності та ресурсів під час реалізації учнівських ініціатив.
- **Інструменти впливу** – опитування, петиції, звернення, зустрічі, презентації, інформаційні кампанії, громадські обговорення та інші способи представлення учнівської позиції.
- **Проєктування змін** – перетворення проблеми на конкретну мету, план дій, визначення ресурсів, партнерів та критеріїв результативності.
- **Відповідальність і результат** – відповідальність учнівського самоврядування за реалізацію ініціатив та оцінювання досягнутих змін.

«ХЕРСОН. ОПІР ТРИВАЄ»

Режисерка: Тетяна Симон

Тривалість: 30 хв.
Цільова аудиторія: учні 10–12 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:
«Волонтерство та молодіжна ініціатива: від небайдужості до спільної дії»

Тематичні питання:

- Хто такі герої фільму та чим вони займаються?
- Які потреби людей побачили волонтери у Херсоні?
- Що спонукало героїв не залишатися осторонь і допомагати іншим?
- Чи потрібно чекати, поки хтось організує допомогу, якщо ти бачиш проблему?
- Що таке волонтерська ініціатива? Чим вона відрізняється від одноразової допомоги?
- Як звичайні люди можуть об'єднатися для вирішення спільної проблеми?
- Чому для спільної справи важливі взаємодопомога, довіра та розподіл відповідальності?
- З якими ризиками та труднощами стикаються волонтери? Що допомагає їм продовжувати свою діяльність?
- Чому важливо спочатку зрозуміти реальні потреби людей, а вже потім пропонувати допомогу?
- Чи може невелика група людей впливати на життя своєї громади? Наведіть приклади з фільму.
- Яку роль у житті громади можуть відігравати молоді люди?
- Чи може учнівське самоврядування працювати за принципами волонтерської команди? Що для цього потрібно?
- Які проблеми у школі учні можуть вирішувати власними силами, не очікуючи готового рішення від адміністрації?
- Як перетворити небайдужість до проблеми на конкретну учнівську ініціативу?
- Яку спільну справу учнівське самоврядування могло б започаткувати у своїй школі або громаді вже зараз?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність —** усвідомлення можливостей молоді впливати на життя своєї спільноти, брати участь у вирішенні суспільно важливих проблем та відповідально діяти.
- **Соціальна компетентність —** уміння працювати в команді, домовлятися, розподіляти обов'язки та підтримувати інших.
- **Ініціативність і підприємливість —** здатність помічати проблему, пропонувати власне рішення, мобілізувати ресурси та доводити ініціативу до результату.
- **Комунікативна компетентність —** уміння слухати інших, домовлятися, залучати людей до спільної діяльності та презентувати власні ідеї.
- **Критичне мислення —** вміння визначати реальну проблему, аналізувати потреби спільноти та оцінювати можливі способи її вирішення.
- **Емоційна та соціальна компетентності —** розвиток емпатії, небайдужості, взаємопідтримки та готовності діяти на користь інших.

Змістові лінії:

- **Молодіжна ініціатива —** можливості молоді самостійно визначати проблеми та започатковувати зміни у школі й громаді.
- **Волонтерство —** добровільна діяльність на користь інших, мотивація, відповідальність і взаємодопомога.
- **Самоорганізація —** об'єднання людей навколо спільної проблеми, визначення завдань, ролей і ресурсів.
- **Громадянська участь —** залучення молоді до вирішення проблем своєї спільноти.
- **Соціальна відповідальність —** готовність реагувати на потреби інших та усвідомлювати наслідки власних дій.
- **Командна робота —** співпраця, розподіл обов'язків, взаємна підтримка та спільне прийняття рішень.
- **Учнівське самоврядування —** участь учнів у визначенні проблем, ініціюванні рішень та реалізації змін у шкільному середовищі.
- **Солідарність і взаємодопомога —** об'єднання людей та ресурсів для підтримки тих, хто потребує допомоги.

«ЄВРОМАЙДАН SOS»

Режисер: Сергій Лисенко

Тривалість: 21 хв.
Цільова аудиторія: учні 10–12 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:
«Від ідеї до організації: як молодь може створювати зміни»

Тематичні питання:

1. Як виникла ініціатива «Євромайдан SOS» і яку проблему намагалися вирішити її засновники?
2. Чому молоді люди, які раніше не обов'язково займалися громадською діяльністю, вирішили долучитися до спільної справи?
3. Як спільна проблема може стати поштовхом до об'єднання людей?
4. Що потрібно зробити, щоб окрема ідея перетворилася на спільну ініціативу?
5. Які ресурси були потрібні «Євромайдан SOS» для початку роботи?
6. Чому для реалізації великої ініціативи важливо об'єднувати людей із різними знаннями, навичками та можливостями?
7. Як розподіл ролей і відповідальності допомагає ініціативі працювати ефективно?
8. Чому важливо не лише реагувати на окрему проблему, а й шукати способи змінити систему?
9. Які механізми впливу громадян на державу показані у фільмі?
10. Чим відрізняється громадська ініціатива від прагнення отримати владу?
11. Як громадська організація може представляти та захищати інтереси людей?
12. Що допомагає громадській ініціативі перетворитися на сталу організацію, яка працює тривалий час?
13. Які принципи роботи «Євромайдан SOS» можна використати в діяльності учнівського самоврядування?
14. Яку проблему шкільного життя учнівське самоврядування могло би перетворити на спільну ініціативу?
15. Що потрібно зробити, щоб ця ініціатива не залишилася лише ідеєю, а стала реальною зміною у школі?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність —** розуміння можливостей молоді об'єднуватися, представляти спільні інтереси та впливати на вирішення проблем своєї спільноти.
- **Соціальна компетентність —** уміння співпрацювати, враховувати інтереси різних людей, розподіляти ролі та відповідальність.
- **Ініціативність і підприємливість —** здатність перетворювати проблему на ідею, мобілізувати людей і ресурси та організовувати послідовні дії.
- **Комунікативна компетентність —** уміння домовлятися, координувати діяльність, залучати інших до спільної справи та представляти спільну позицію.
- **Критичне мислення —** вміння аналізувати суспільну проблему, визначати її причини, оцінювати можливі способи впливу та відрізняти системні зміни від одноразових дій.
- **Організаційна компетентність —** уміння планувати спільну діяльність, розподіляти завдання, використовувати ресурси та оцінювати результат.

Змістові лінії:

- **Молодіжна ініціатива —** можливості молоді самостійно визначати суспільні проблеми та започатковувати зміни.
- **Громадянська активність —** участь громадян у вирішенні суспільно важливих проблем та захисті спільних інтересів.
- **Самоорганізація —** об'єднання людей навколо спільної мети, розподіл ролей, ресурсів і відповідальності.
- **Громадянське суспільство —** роль громадських ініціатив та організацій у захисті прав і представленні інтересів людей.
- **Учнівське самоврядування —** можливості учнів визначати проблеми шкільного життя, представляти інтереси учнів та ініціювати зміни.
- **Взаємодія громадянина/-ки і держави —** механізми, за допомогою яких громадяни можуть впливати на діяльність державних інституцій.
- **Соціальна згуртованість —** об'єднання людей із різними можливостями та інтересами навколо спільної мети.
- **Адвокація та представлення інтересів —** способи привернення уваги до проблеми, формування суспільної підтримки та просування необхідних змін.
- **Системні зміни —** перехід від вирішення окремої проблеми до пошуку механізмів, які запобігатимуть її повторенню.
- **Відповідальність за спільну справу —** усвідомлення внеску кожного учасника/-ці та відповідальності за результат діяльності команди.

«НОВІ ГЕРОЇ»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 17 хв.
Цільова аудиторія: учні 10–12 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки

Тема:
«Сила спільноти: як самоорганізація допомагає змінювати життя»

Тематичні питання:

1. Які проблеми побачили герої фільму?
2. Чому вони вирішили не залишатися осторонь?
3. Що змусило інших людей приєднатися до їхньої ініціативи?
4. Чому спільна проблема може стати основою для об'єднання людей?
5. Як герої організовували інших людей?
6. Що допомогло громаді Старої Збур'ївки діяти разом?
7. Як мешканці Павлограда змогли домовитися та створити ОСББ?
8. Чому для спільної справи важливо розподіляти ролі та відповідальність?
9. Що може завадити учнівській ініціативі та як команда може це подолати?
10. Чим справжня ініціатива відрізняється від одноразового заходу?
11. Які проблеми нашої школи можна було б вирішити через учнівське самоврядування?
12. Як зрозуміти, що ця проблема справді важлива для інших учнів, а не лише для кількох людей?
13. Кого потрібно залучити до її вирішення?
14. Що може зробити учнівське самоврядування самостійно, а що потребуватиме співпраці з адміністрацією, батьками та/чи громадою?
15. Яку конкретну зміну ми можемо започаткувати у своїй школі?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння можливостей участі у вирішенні спільних проблем та впливу через організовану діяльність.
- **Соціальна компетентність** – уміння співпрацювати, домовлятися, враховувати різні позиції та працювати заради спільного результату.
- **Ініціативність** – здатність помічати проблему, пропонувати рішення та переходити від ідеї до конкретної дії.
- **Комунікативна компетентність** – уміння залучати інших, аргументувати власну позицію, вести переговори та виконувати домовленості.
- **Організаційна компетентність** – уміння розподіляти ролі, планувати спільну роботу, визначати ресурси та сфери відповідальності.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати проблему, оцінювати різні способи її вирішення та передбачати наслідки власних дій.

Змістові лінії:

- **Самоорганізація** – об'єднання людей навколо спільної проблеми та спільного інтересу.
- **Учнівське самоврядування** – механізм реалізації прав та представлення інтересів учнівства та участі у прийнятті рішень щодо шкільного життя.
- **Командна робота** – розподіл ролей, відповідальності та ресурсів для досягнення спільної мети.
- **Громадянська ініціатива** – перетворення проблеми на конкретну спільну дію.
- **Участь і вплив** – можливість учнівства не лише висловлювати пропозиції, а й ініціювати та реалізовувати зміни.
- **Представлення інтересів** – уміння визначити потреби спільноти та представляти їх перед тими, хто приймає рішення.
- **Відповідальність за спільну справу** – готовність брати на себе конкретну роль і відповідати за її виконання.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ РОБОТИ ПСИХОЛОГА/ПСИХОЛОГИНІ

«ПРАНКНУЛИ»

Режисер: Ісмаель Жоффруа Шандуті

Тривалість: 21 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Відповідальність і безпечна поведінка в інтернеті: розпізнавання маніпуляцій і кібербулінгу»

Тематичні питання:

1. Що таке свотинг і чому це небезпечно?
2. Як кіберзлочини і маніпуляції впливають на людей і громаду?
3. Яких етичних правил потрібно дотримуватися в інтернеті?
4. Як реагувати на онлайн-загрози і кібербулінг?
5. Яку роль відіграє відповідальність у цифровому середовищі та діяльності учнівського самоврядування?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння цінності відповідальної поведінки й етики.
- **Соціальна компетентність** – вміння працювати в команді, підтримувати екологічну взаємодію у групі.
- **Комунікативна компетентність** – здатність аргументовано висловлювати позицію, вести діалог.
- **Ініціативність і креативність** – створення безпечних та етичних проєктів онлайн і в школі.
- **Критичне мислення** – розпізнавання маніпуляцій, оцінка інформації та наслідків дій.

Змістові лінії:

- **Громадянська і соціальна відповідальності** – усвідомлення наслідків власних дій для спільноти.
- **Етична культура** – розпізнавання маніпуляцій і дотримання норм поведінки.
- **Безпека** – правила безпечної поведінки в онлайн- та офлайн-середовищі.
- **Критичне мислення** – аналіз інформації, оцінка ризиків і наслідків дій.

«БУЛЕР»

Режисер: Лі Гірш

Тривалість: 47 хв.
Клас: 8–11
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Як ми реагуємо на булінг: розпізнавання, підтримка та зміни»

Тематичні питання:

1. Що таке булінг і які його форми існують?
2. Які психологічні та соціальні наслідки булінгу можуть бути для постраждалих, свідків і кривдників?
3. Чому булінг виникає у школі та які поведінкові фактори його підживлюють?
4. Яку роль відіграє школа, сім'я і громада у запобіганні булінгу?
5. Як розпізнати ознаки булінгу й ефективно на нього реагувати?
6. Які стратегії підтримки постраждалих і профілактики булінгу можна застосувати?
7. Як формувати у підлітків емпатію, толерантність і відповідальність за свої вчинки?

Ключові компетентності:

- **Громадянська компетентність** – розуміння цінності прав людини та відповідальності за їх дотримання.
- **Соціальна компетентність** – вміння взаємодіяти з іншими людьми, підтримувати та допомагати їм.
- **Емоційна компетентність** – розпізнавання і вираження власних емоцій, розуміння емоцій інших.
- **Критичне мислення** – оцінка ситуацій, прийняття обґрунтованих рішень і вміння вирішувати конфлікти.

Змістові лінії:

- **Права людини** – право на життя без насильства, право на гідність і повагу.
- **Здоров'я і безпека** – фізичне та психологічне здоров'я учнів та учениць, безпечне освітнє середовище.
- **Соціальні відносини** – взаємоповага, підтримка, толерантність.
- **Громадянська активність** – участь у боротьбі з булінгом, ініціативи з покращення шкільного середовища.

«ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Філософія як інструмент подолання насильства: уроки "Юного Платона" для сучасної школи»

Тематичні питання:

1. Що впливає на те, як ми поводимося вдома, у школі та на вулиці?
2. Чому важливо вміти ставити запитання і шукати відповіді, а не приймати все на віру?
3. Як ми можемо впливати на свої думки і дії, щоб не піддаватися негативному впливу оточення?
4. Як школа, друзі і вчителі можуть допомогти нам почуватися безпечно і впевнено?
5. Що робити, якщо ти бачиш насильство, булінг або несправедливість серед однолітків?
6. Як навчитися розуміти почуття інших і проявляти емпатію?
7. Які прості щоденні дії допомагають залишатися спокійним і впевненим у складних ситуаціях?

Ключові компетентності:

- **Громадянська і соціальна компетентності** – розуміння прав дитини, відповідальність у спільноті, участь у створенні справедливого простору.
- **Критичне мислення** – аналіз ситуацій, ставлення під сумнів деструктивної поведінки інших, формування аргументів, ухвалення зважених рішень.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести діалог, висловлювати свою позицію, слухати інших, аргументовано обговорювати конфліктні теми.
- **Емоційно-соціальна компетентність** – емпатія, усвідомлення переживань учасників/-ць, регулювання емоцій під час дискусії.
- **Інформаційно-цифрова компетентність** – робота з інформацією, порівняння джерел, критична оцінка, медіаграмотність.

Змістові лінії:

- **Права дитини в освіті** – зокрема, право на безпечне середовище, право бути почутим, право на освіту без дискримінації.
- **Критичне мислення як інструмент захисту і розвитку** – як ставити запитання, аналізувати інформацію, уникати маніпуляцій.
- **Партнерство та діалог у шкільній спільноті** – стосунки між вчительками/-лями, учнями та ученицями, батьками; зменшення дистанції влади; участь у прийнятті рішень.
- **Освітнє середовище в умовах конфлікту** – як війна чи соціальна напруга впливають на школу, на емоційний стан дітей і педагогів/-инь.
- **Етичність і відповідальність у шкільному житті** – як діяти чесно, будувати довіру, уникати зловживань, враховувати інтереси всіх сторін.

«ЩОСЬ ПРЕКРАСНЕ ЛИШИЛОСЯ ПОЗАДУ»

Режисер: Катріне Філп

Тривалість: 88 хв.
Клас: 10–11
Вікова категорія: 16+

Тема:
«Опрацювання втрати та підтримка у складних емоційних переживаннях: як говорити про горе і сум»

Примітка. Цей захід наполегливо рекомендуємо проводити тільки за участі психолога з досвідом роботи з травмами і втратами.

Тематичні питання:

1. Що для вас означає «залишити прекрасне позаду» і як можна жити далі після втрати?
2. Як важкі переживання впливають на наші емоції та взаємини з іншими людьми?
3. Як можна підтримати себе та близьких у моменти суму і втрати?
4. Чому іноді складно говорити про горе та втрату, і як цього уникнути?
5. Які внутрішні та зовнішні ресурси допомагають впоратися з психічним навантаженням?
6. Як навчитися приймати власні емоції і поважати емоції інших у складних ситуаціях?
7. Які практичні дії можуть допомогти полегшити емоційний стан після травми чи втрати?

Ключові компетентності:

- **Соціальна та емоційна компетентності** – усвідомлення власних емоцій, розвиток емпатії та підтримки інших.
- **Критичне мислення** – аналіз власних реакцій на втрату та пошук ефективних стратегій.
- **Етична компетентність** – розуміння меж підтримки, моральна відповідальність у взаємодії з людьми, які пережили втрату.
- **Комунікативна компетентність** – здатність брати участь у чутливій розмові про складні теми, слухати і підтримувати.
- **Рефлексивна компетентність** – здатність оцінювати власний досвід, робити висновки для психічного здоров'я.

Змістові лінії:

- **Психологічна підтримка і психічне здоров'я** – ресурси для coping-стратегій, професійна допомога, розвиток стійкості.
- **Мораль і етика** – розуміння меж підтримки, етичних норм у взаємодії з тими, хто пережив втрату.
- **Права людини** – право на психічне здоров'я, право на безпечне середовище, право на підтримку у кризових ситуаціях.
- **Громадянська і соціальна відповідальності** – розвиток емпатії, відповідальної поведінки та підтримки у спільноті.

«У СІТЯХ»

Режисер(к)и: Віт Клусак, Барбора Халупова

Тривалість: 60 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Безпечний інтернет: як захистити себе та інших від онлайн-загроз»

Тематичні питання:

1. Що таке онлайн-загроза і як її розпізнати?
2. Чому важливо не ділитися особистою інформацією в інтернеті з незнайомими людьми?
3. Як можна відрізнити безпечне спілкування від небезпечного в соціальних мережах?
4. Що робити, якщо хтось у мережі намагається викликати довіру або маніпулювати вами?
5. Як захистити себе і друзів від сексуальної експлуатації в інтернеті?
6. Яка онлайн-поведінка може бути ризиковою та небезпечною?
7. Куди звертатися за допомогою, якщо ви вбо хтось із ваших знайомих опинився у небезпечній ситуації онлайн?

Ключові компетентності:

- **Цифрова грамотність** – розуміння принципів безпечного користування інтернетом.
- **Критичне мислення** – оцінка інформації і взаємодії в онлайн-середовищі.
- **Емоційна компетентність** – уміння розпізнавати та регулювати емоції у цифровому просторі.
- **Соціальна відповідальність** – розуміння наслідків онлайн-поведінки та її впливу на інших.

Змістові лінії:

- **Права людини** – захист дітей від сексуального насильства.
- **Громадянська освіта** – відповідальність за безпеку в онлайн-середовищі.
- **Мораль і етика** – повага до особистих кордонів і приватності в інтернеті.
- **Психологічне здоров'я** – виявлення і реагування на онлайн-загрози.

«ВІВЧАР»

Режисер(к)и: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

Тривалість: 30 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Самотність, вибір і внутрішня гармонія: психологічні ресурси особистості»

Тематичні питання:

1. Як усамітнення впливає на внутрішній стан людини та її відчуття гармонії?
2. Чому герой обирає життя серед природи — це втеча від світу чи шлях до себе?
3. Які емоції викликає тиша, простір і ритм повсякденності героя?
4. Як спілкування з тваринами допомагає людині зберігати рівновагу та людяність?
5. Що для героя означає свобода, спокій і праця — та як він знаходить у цьому сенс життя?
6. Який психологічний меседж передає фільм про простоту, усвідомленість і внутрішній мир?

Ключові компетентності:

- **Емоційно-етична компетентність** — здатність усвідомлювати, розуміти і приймати власні почуття.
- **Соціальна компетентність** — уміння налагоджувати стосунки, розвивати емпатію та підтримку.
- **Психологічна стійкість і саморегуляція** — формування внутрішніх стратегій долання труднощів.
- **Рефлексивна компетентність** — здатність аналізувати власні дії, цінності, емоційні реакції.
- **Ціннісно-смислова компетентність** — розуміння сенсу життя, власних орієнтирів і мети.

Змістові лінії:

- **Психологічне здоров'я** — усвідомлення власних емоцій, потреб і ресурсів, формування внутрішнього балансу і самоприйняття.
- **Мораль і етика** — розвиток емпатії, розуміння цінності людських стосунків, турботи, доброти і взаємопідтримки.
- **Громадянська освіта** — відповідальність за власний вибір і дії, усвідомлення свободи як простору відповідальності.

«ЩОСЬ ПРЕКРАСНЕ ЛИШИЛОСЯ ПОЗАДУ»

Режисерка: Катріне Філп

Тривалість: 88 хв.
Цільова аудиторія: педагогічний колектив, класні керівники, практичні психологи, соціальні педагоги.

Тема:
«Психологічна підтримка в освітньому середовищі: як бути поруч із людиною, яка переживає складний досвід»

Тематичні питання:

1. Які складні життєві ситуації та переживання дітей показані у фільмі?
2. Які емоції переживають герої та як вони їх проявляють?
3. Чи однаково люди реагують на складні події? Від чого можуть залежати ці реакції?
4. Які способи допомагають героям виражати свої почуття та переживання?
5. Чому людині іноді легше говорити про складний досвід через гру, малювання, історію, гумор або іншу творчість?
6. Які люди та стосунки можуть бути психологічним ресурсом для дитини, яка переживає складні обставини?
7. Що означає «бути поруч» із людиною, яка переживає труднощі? Чим підтримка відрізняється від тиску, жалю чи нав'язування порад?
8. Як педагог/-иня може зрозуміти, що дитина потребує уваги та підтримки, навіть якщо вона безпосередньо про це не говорить?
9. Які слова та дії дорослого можуть допомогти дитині відчути себе почутою та прийнятою?
10. Чого не варто робити педагогу/-ині, намагаючись підтримати дитину, яка переживає складний досвід?
11. Де проходить межа між педагогічною підтримкою та професійною психологічною допомогою?
12. У яких ситуаціях педагогові/-ині варто залучати практичного психолога/-иню, соціального педагога/-иню, батьків або інших фахівців?
13. Які ресурси потрібні самому педагогу/-ині, щоб підтримувати інших і водночас зберігати власний здоровий психологічний стан?
14. Хто і як може підтримувати педагога/-иню, який/яка постійно стикається з емоційно складними ситуаціями учнів?
15. Що може зробити наша школа, щоб дитина, яка переживає складний досвід, не залишалася з ним наодинці, а педагог/-иня мав/мала чітке розуміння, як і де шукати допомогу?

Ключові компетентності:

- **Емоційна компетентність** – здатність розпізнавати власні емоційні стани та емоції інших людей, приймати різні емоційні реакції й усвідомлювати їхній вплив на взаємодію.
- **Саморегуляція та психологічна стійкість** – уміння підтримувати власний здоровий психологічний стан, відновлювати ресурси, розпізнавати ознаки емоційного виснаження та використовувати безпечні способи самопідтримки.

- **Соціальна компетентність** – розуміння значення підтримувальних і безпечних стосунків, взаємодії та командної відповідальності у створенні сприятливого освітнього середовища.
- **Комунікативна компетентність** – здатність вести чутливу розмову з дитиною, уважно слухати, ставити коректні запитання, не тиснути та створювати умови для безпечного висловлення переживань.
- **Рефлексивна компетентність** – здатність аналізувати власну професійну поведінку, визначати сильні сторони й труднощі у взаємодії з учнями та усвідомлювати власні потреби в підтримці.
- **Критичне мислення** – вміння розрізняти підтримку, пораду, контроль і професійну допомогу, критично оцінювати поширені уявлення про психологічні труднощі та способи їх подолання.
- **Професійна компетентність** – розуміння меж професійної відповідальності педагога/-ині, можливостей педагогічної підтримки та необхідності взаємодії з психологом/-инею, соціальним педагогом/-инею, батьками та іншими фахівцями.

Змістові лінії:

- **Психологічні ресурси особистості** – внутрішні та зовнішні ресурси, які допомагають людині переживати складні життєві ситуації, адаптуватися та поступово відновлюватися.
- **Емоційна грамотність** – розпізнавання, називання, прийняття та безпечне вираження емоцій; розуміння індивідуальності емоційних реакцій.
- **Саморегуляція та відновлення** – способи зниження емоційного напруження, відновлення психологічних ресурсів і профілактики емоційного виснаження.
- **Підтримувальна комунікація** – способи уважного та безпечного спілкування з людиною, яка переживає складний досвід; активне слухання, прийняття, повага до особистих меж.
- **Дитина та значущий дорослий** – роль учителя, класного керівника та інших дорослих у створенні для дитини відчуття безпеки, прийняття та належності до спільноти.
- **Межі професійної відповідальності** – розуміння того, коли необхідно залучати психолога/-иню, соціального педагога/-иню, батьків або інших фахівців.
- **Психологічна допомога** – можливості професійної підтримки, роль психолога/-ині та інших фахівців, ситуації, у яких звернення по допомогу є необхідним.
- **Професійна стійкість педагога/-ині** – збереження психологічних ресурсів, профілактика емоційного виснаження, взаємопідтримка педагогічного колективу та культура турботи про себе.
- **Безпечне освітнє середовище** – створення умов, у яких учень/-ниця може говорити про свої труднощі, звертатися по допомогу та отримувати підтримку без осуду, стигматизації й тиску.
- **Взаємодія та командна підтримка** – співпраця педагога/-ині, психолога/-ині, соціального педагога/-ині, батьків та інших учасників освітнього процесу задля підтримки дитини.

«ДВІ НАДІЇ»

Режисерка: Уляна Осовська

Тривалість: 38 хв.
Цільова аудиторія: учні 9–11 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки.

Тема:
«Самоідентичність і життєві сенси: як особистий досвід формує наше відчуття себе»

Тематичні питання:

1. Що ми дізналися про двох Надій і чим відрізняються їхні життєві історії?
2. Що об'єднує цих двох жінок, незважаючи на різницю у віці та різний життєвий досвід?
3. Яке значення має пісня в житті кожної з них?
4. Чому певні місця, люди, звуки, пісні чи спогади можуть бути важливими для людини?
5. Як події минулого можуть впливати на те, ким людина відчуває себе сьогодні?
6. Чи може зустріч з іншою людиною змінити наше бачення власного життя?
7. Чому людина іноді починає по-новому осмислювати себе через творчість?
8. Як творчість може допомагати говорити про те, що складно висловити безпосередньо?
9. Що таке життєві сенси і як вони можуть змінюватися протягом життя?
10. Чому відчуття приналежності до родини, культури, спільноти, місця може бути важливим психологічним ресурсом?
11. Чи обов'язково людині мати одну незмінну відповідь на запитання «Хто я?»
12. Як прийняття власної історії може впливати на самооцінку та внутрішню опору?
13. Які заняття, люди, місця або спогади можуть бути особистими ресурсами у складні періоди життя?
14. Як ми можемо підтримати людину, яка шукає себе або намагається переосмислити власний життєвий досвід?
15. Що допомагає людині відчувати: «Це моє життя, моя історія і в ній є сенс»**?**

Ключові компетентності:

- **Емоційна компетентність** – уміння розпізнавати власні переживання, говорити про них і знаходити безпечні способи їх осмислення.
- **Самопізнання** – усвідомлення власних цінностей, інтересів, життєвого досвіду та чинників, що формують відчуття власної ідентичності.
- **Соціальна компетентність** – здатність розуміти досвід іншої людини, приймати відмінності та будувати взаємодію на основі поваги.
- **Комунікативна компетентність** – уміння слухати особисті історії інших, делікатно ставити запитання та висловлювати власні думки без оцінювання.
- **Творче мислення** – розуміння творчості як способу самовираження, комунікації та осмислення особистого досвіду.
- **Рефлексивна компетентність** – здатність аналізувати власний досвід, визначати особисті ресурси та усвідомлювати, що саме надає життю сенсів.

Змістові лінії:

- **Самоідентичність** – формування уявлення людини про себе, свої цінності, досвід та приналежність.
- **Життєві сенси** – пошук того, що робить життя значущим, цінним і наповненим.
- **Особиста історія** – вплив спогадів, родини, місця та життєвого досвіду на становлення особистості.
- **Самооцінка та самоприйняття** – прийняття власної історії, особливостей та життєвого шляху.
- **Психологічні ресурси** – люди, діяльність, творчість, культурні практики та спільноти, які допомагають людині відновлювати внутрішню опору.
- **Творчість і самовираження** – використання мистецтва та творчої діяльності для вираження емоцій, переживань та особистих історій.
- **Міжпоколіннєвий зв'язок** – значення взаємодії поколінь для передачі досвіду, цінностей та відчуття приналежності до свого народу.
- **Прийняття відмінностей** – розуміння того, що люди можуть мати різний життєвий досвід, цінності та способи самовираження.

«РОЗИ. ФІЛЬМ-КАБАРЕ»

Режисерка: Ірена Стеценко

Тривалість: 77 хв.
Цільова аудиторія: учні 10–12 класів (15–17 років), члени та членкині учнівського самоврядування, активні підлітки.

Тема:
«Самовираження, самоідентичність та психологічні ресурси особистості: творчість як спосіб пізнання себе та взаємодії з іншими»

Тематичні питання:

1. Що формує уявлення людини про себе та власну ідентичність?
2. Чому можливість бути собою важлива для психологічного благополуччя?
3. Як творчість допомагає людині виражати емоції, переживання та власне бачення світу?
4. Як суспільні очікування та стереотипи можуть впливати на самосприйняття людини?
5. Яку роль відіграють підтримка, прийняття та відчуття приналежності у житті людини?
6. Як взаємодія з іншими може впливати на особистісний розвиток і самореалізацію?
7. Чи може творчість бути психологічним ресурсом у складних життєвих обставинах?
8. Як людина може зберігати власну індивідуальність, залишаючись частиною групи чи суспільства?
9. Які внутрішні та зовнішні ресурси допомагають людині долати труднощі й розвиватися?
10. Які способи самовираження сприяють психологічному благополуччю та самореалізації?

Ключові компетентності:

- **Емоційна компетентність** – усвідомлення, розпізнавання та прийняття власних емоцій і почуттів інших людей.
- **Самопізнання та саморегуляція** – усвідомлення власних цінностей, потреб, сильних сторін, ресурсів та способів самовираження.
- **Соціальна компетентність** – розвиток здатності до взаємодії, підтримки, співпраці та прийняття індивідуальності інших.
- **Комунікативна компетентність** – здатність відкрито й безпечно висловлювати власні думки та переживання, слухати й розуміти інших.
- **Творча компетентність** – використання творчості як засобу самовираження, пізнання себе та пошуку особистісних ресурсів.
- **Психологічна стійкість** – усвідомлення власних ресурсів, здатності адаптуватися до змін і використовувати підтримку соціального оточення.

Змістові лінії:

- **Самоідентичність і самоприйняття** – усвідомлення власної унікальності, цінностей, переконань та права на самовираження.
- **Емоційний світ особистості** – розпізнавання, вираження та прийняття емоцій і переживань.
- **Творчість і самовираження** – творчі практики як спосіб пізнання себе, вираження внутрішнього досвіду та взаємодії зі світом.
- **Міжособистісні стосунки та підтримка** – значення довіри, прийняття, приналежності до спільноти та взаємодопомоги для психологічного благополуччя.

- **Суспільні стереотипи та очікування** – їхній вплив на самосприйняття, поведінку та життєвий вибір людини.
- **Психологічні ресурси особистості** – творчість, самореалізація, підтримка, взаємодія та усвідомлення власних сильних сторін.
- **Особистість і соціальне середовище** – взаємодія людини з групою, культурою та суспільством.
- **Психологічне благополуччя** – пошук балансу між самореалізацією, приналежністю до спільноти та збереженням власної ідентичності.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

«ВІВЧАР»

Режисер(к)и: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

Тривалість: 30 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 16+

Тема:
«Професійне самовизначення і людська гідність: як знайти свій шлях»

Тематичні питання:

1. Що саме в поведінці і ставленні дідуся надихало головного героя брати участь у фермерській справі?
2. Як культурні, сімейні або інші очікування можуть впливати на вибір професії?
3. Які внутрішні (особистісні) ресурси потрібні людині, щоб не здаватися, навіть коли завдання складне?
4. Що важливіше: йти за інтересами чи обирати те, що вважається перспективним, престижним або прибутковим?
5. Як пов'язані людська гідність, повага до себе і професійний вибір?

Ключові компетентності:

- **Уміння вчитися впродовж життя** – усвідомлення власних інтересів, сильних сторін і стратегій розвитку.
- **Соціальна і громадянська компетентності** – здатність взаємодіяти, працювати в команді, поважати вибір інших.
- **Ініціативність і підприємливість** – готовність брати відповідальність за власне майбутнє, ухвалювати рішення.
- **Емоційно-етична компетентність** – розуміння себе, власних емоцій, цінностей та їхнього впливу на життєвий вибір.
- **Інформаційно-комунікаційна компетентність** – пошук та аналіз інформації про професії, освітні можливості.

Змістові лінії:

- **Професійне самовизначення** – усвідомлення особистісних нахилів, інтересів і цінностей у контексті майбутньої кар'єри.
- **Людська гідність і права дитини** – зв'язок між вибором професії та реалізацією права на розвиток і самореалізацію.
- **Взаємодія поколінь** – роль дорослих (батьків, наставників, вчительок/-ів) у підтримці вибору молодої людини.
- **Психологічна стійкість і мотивація** – здатність долати труднощі, зберігати віру в себе й у власний шлях.
- **Освітнє середовище як простір підтримки** – школа як місце, де розвиваються здібності, а не нав'язується вибір.

«ДИКСИЛЕНД»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 60 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Наставник, який допомагає знайти свій шлях»

Тематичні питання:

1. Які здібності та інтереси героїв ви помітили у фільмі?
2. Хто з дорослих допомагає героям розвивати свої здібності?
3. Що саме робить наставник для людини, яку підтримує?
4. Чим наставник відрізняється від людини, яка просто дає поради?
5. Чому для розвитку здібностей важливо, щоб хтось їх помітив і підтримав?
6. Чи може одна людина вплинути на професійний або життєвий вибір молодої людини? Як саме?
7. Що важливіше для професійного розвитку: природні здібності, інтерес, наполегливість чи підтримка? Чи можна їх розділити?
8. Чи має наставник право радити, яку професію обрати? Де проходить межа між порадою та нав'язуванням?
9. Як батьки, вчителі, тренери та інші дорослі можуть впливати на професійний вибір молоді?
10. Що відбувається, коли очікування дорослих не збігаються з інтересами самої дитини?
11. Чи кожна людина потребує наставника на етапі професійного самовизначення? Яку роль можуть відігравати різні наставники на різних етапах життя?
12. Які бар'єри можуть завадити молодій людині розвивати свої здібності та реалізувати професійні прагнення?
13. Якою має бути підтримка наставника, щоб вона допомагала людині ставати самостійною, а не залежною від чужих рішень?
14. Які якості наставника найбільше допомагають молодій людині знайти власний шлях?
15. Хто сьогодні може бути вашим наставником і що ви хотіли б отримати від такої підтримки для свого професійного розвитку?

Ключові компетентності:

- **Підприємливість та ініціативність** – здатність визначати власні сильні сторони, бачити можливості для розвитку, ставити професійні цілі та робити перші кроки до їх реалізації.
- **Соціальна компетентність** – розуміння значення підтримки, співпраці та взаємодії з наставниками, однолітками й іншими людьми у процесі професійного становлення.
- **Комунікативна компетентність** – уміння звертатися по допомогу, формулювати власні потреби, приймати та критично оцінювати поради, вести діалог про професійне майбутнє.
- **Навчання впродовж життя** – усвідомлення необхідності постійно розвивати здібності, набувати нових знань і навичок та бути відкритим до нових можливостей.
- **Самопізнання та саморегуляція** – здатність аналізувати власні інтереси, здібності, сильні сторони та потреби й використовувати цю інформацію для професійного самовизначення.
- **Критичне мислення** – уміння розрізняти підтримку та нав'язування, аналізувати вплив інших людей на власні рішення та самостійно оцінювати професійні можливості.

Змістові лінії:

- **Професійне самовизначення** – процес усвідомлення власних інтересів, здібностей, цінностей та вибору напрямів подальшого навчання і професійного розвитку.
- **Наставництво** – роль дорослого у підтримці, розвитку здібностей, формуванні впевненості та пошуку молодою людиною власного шляху.
- **Сильні сторони та здібності** – виявлення індивідуальних ресурсів людини та способів їх розвитку.
- **Вплив соціального оточення на професійний вибір** – роль батьків, педагогів, друзів, тренерів та інших значущих людей у формуванні професійних намірів.
- **Автономія професійного вибору** – право молодої людини самостійно визначати власний професійний шлях та відповідати за свої рішення.
- **Можливості та бар'єри професійного розвитку** – доступ до освіти, підтримки, практичного досвіду та інших ресурсів, які можуть сприяти або перешкоджати самореалізації.
- **Підтримка та мотивація** – значення довіри, зворотного зв'язку, заохочення та можливості безпечно пробувати нове.
- **Професійна траєкторія** – послідовність навчання, досвіду, спроб і рішень, за допомогою яких людина поступово формує власний професійний шлях.

«КАЗКА ПРО КОНИКА»

Режисери: Уляна Осовська, Денис Страшний

Тривалість: 75 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Робота, яка змінює суспільство: як знайти своє місце у розвитку громади»

Тематичні питання:

1. Які ролі та види діяльності Анатолія Лютюка ви помітили у фільмі?
2. Що спонукає героя допомагати іншим людям?
3. Які потреби людей він намагається помітити та задовольнити?
4. Які особисті якості потрібні людині, щоб допомагати іншим?
5. Чи обов'язково допомога людям має бути професією?
6. Які професії ви побачили у фільмі?
7. Які професії пов'язані з допомогою людям і розвитком громади?
8. Які здібності можуть бути важливими для таких професій: уміння спілкуватися, організовувати, аналізувати, переконувати, слухати, працювати в команді?
9. Чому важливо не лише самому визначити проблему громади, а й почути людей, яких вона безпосередньо стосується?
10. Які професійні ролі передбачають роботу з різними людьми та їхніми потребами?
11. Чому для вирішення складної проблеми громади потрібна співпраця різних людей, організацій та установ?
12. Що таке адвокація і які професійні навички можуть допомогти людині відстоювати інтереси інших?
13. Чи може волонтерський або громадський досвід допомогти людині визначитися з майбутньою професією?
14. Які професії майбутнього можуть бути пов'язані з розвитком громад, соціальними змінами, комунікацією та допомогою людям?
15. Як зрозуміти, яка сфера діяльності відповідає твоїм цінностям і водночас дає можливість бути корисним/-ою іншим?
16. Якщо ти хочеш змінювати щось у своїй громаді, яку роль або професію ти міг/могла би для себе уявити і які навички для цього вже маєш?

Ключові компетентності:

- **Ініціативність і підприємливість** – здатність бачити проблеми та можливості для змін, пропонувати власні ідеї, брати відповідальність за їх реалізацію та знаходити ресурси для досягнення результату.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння ролі людини у житті громади, значення громадської участі, партнерства та відповідальності за спільні рішення.
- **Комунікативна компетентність** – уміння слухати інших, виявляти потреби різних людей і груп, вести діалог, аргументувати власну позицію та домовлятися про спільні дії.

- **Критичне мислення** – здатність аналізувати суспільні проблеми, визначати їхні причини та наслідки, розрізняти власні припущення і реальні потреби людей.
- **Уміння вчитися протягом життя** – готовність здобувати нові знання та навички, необхідні для професійного розвитку, роботи з людьми й адаптації до нових суспільних викликів.
- **Самопізнання і саморегуляція** – усвідомлення власних сильних сторін, інтересів, цінностей та особистого внеску, який людина може робити у спільну справу.

Змістові лінії:

- **Професійне самовизначення** – пошук сфери діяльності відповідно до власних інтересів, здібностей, цінностей і бажання бути корисним суспільству.
- **Професії та суспільна користь** – розуміння того, як різні професії допомагають людям, громадам та суспільству вирішувати актуальні проблеми.
- **Громадська активність як досвід** – можливості волонтерства, громадських ініціатив та участі у житті громади для розвитку особистих і професійних навичок.
- **Комунікація та робота з потребами людей** – значення вміння слухати, ставити запитання, проводити консультації та враховувати позиції різних груп.
- **Командна та міжсекторальна взаємодія** – співпраця громадян, органів влади, громадських організацій, фахівців та інших зацікавлених сторін для вирішення спільних проблем.
- **Адвокація та суспільний вплив** – розуміння способів відстоювання інтересів людей і громад та впливу на рішення, які визначають життя спільноти.
- **Лідерство та відповідальність** – готовність ініціювати зміни, об'єднувати людей навколо спільної мети та відповідати за власні рішення і дії.
- **Фасилітація та пошук спільних рішень** – значення професійних навичок, які допомагають різним людям почути одне одного, узгодити позиції та спільно знайти рішення.

«НАРОДЖЕНИЙ ПОМЕРТИ»

Режисер: Яцек Блавут

Тривалість: 53 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Робота, яка змінює людину: як знайти своє місце і бути корисним іншим»

Тематичні питання:

1. Хто такий Роберт і про які обставини його життя ми дізнаємося з фільму?
2. Чому Роберт погоджується взяти участь у програмі «Дует»?
3. Яку роботу він виконує та з ким працює?
4. Які етапи підготовки Роберта до роботи з дітьми ви помітили?
5. Які якості та вміння були необхідні Роберту для встановлення контакту з дітьми?
6. Чому для роботи з іншими людьми важливо враховувати їхні індивідуальні потреби?
7. Чого Роберт навчається завдяки практичному досвіду?
8. Чи можна вважати перший досвід роботи способом краще зрозуміти власні здібності? Чому?
9. Які особисті якості можуть бути важливішими за професійний досвід на початку трудового шляху?
10. Чи обов'язково професія має відповідати тому, що людина вміла робити раніше? Чи може новий досвід змінити професійні наміри?
11. Як робота може впливати не лише на матеріальне становище людини, а й на її самооцінку, відповідальність та відчуття власної значущості?
12. Чи може людина відкрити в собі нові здібності, якщо отримає можливість спробувати себе в іншій діяльності?
13. Яку роль у професійному становленні відіграють навчання, наставництво, практика та підтримка інших людей?
14. Чи може праця бути способом повернення людини до повноцінного суспільного життя? Що для цього потрібно?
15. Яку роботу я хотів/хотіла би спробувати вже зараз, щоб краще зрозуміти свої сильні сторони та можливий професійний напрям?

Ключові компетентності:

- **Ініціативність і підприємливість** – здатність бачити можливості для розвитку, пробувати себе в новій діяльності, оцінювати власні сильні сторони та планувати наступні кроки.
- **Соціальна і громадянська компетентність** – розуміння значення праці для соціальної інтеграції людини, взаємодії з іншими та відчуття власної корисності для суспільства.
- **Комунікативна компетентність** – розвиток уміння встановлювати контакт, слухати іншу людину, враховувати її потреби, дотримуватися особистих меж та будувати конструктивну взаємодію.
- **Критичне мислення** – здатність аналізувати власні та чужі уявлення про професії, переосмислювати стереотипи щодо можливостей людини та оцінювати значення практичного досвіду.
- **Уміння навчатися впродовж життя** – усвідомлення, що професійні вміння формуються через навчання, практику, помилки, новий досвід і постійний розвиток.

- **Емоційна та соціальна компетентності** – розвиток емпатії, відповідальності, терпіння, самоконтролю та здатності взаємодіяти з людьми, які мають різні потреби.

Змістові лінії:

- **Професійне самовизначення** – пошук власного професійного напряму через інтереси, здібності, цінності та практичний досвід.
- **Сильні сторони та здібності людини** – виявлення особистих якостей і навичок, які можуть бути важливими у різних професіях.
- **Практичний досвід як спосіб професійного вибору** – значення волонтерства, стажування, пробної діяльності та інших можливостей спробувати себе в різних сферах.
- **Професії, пов'язані з допомогою людям** – особливості діяльності педагогів, психологів, соціальних працівників, реабілітологів, асистентів та інших фахівців, які працюють із людьми.
- **Комунікація та взаємодія у професійній діяльності** – уміння слухати, встановлювати контакт, працювати з індивідуальними потребами та дотримуватися професійних меж.
- **Наставництво та підтримка** – роль навчання, інструктажу, супроводу та зворотного зв'язку у набутті професійного досвіду.
- **Праця та самореалізація** – робота як можливість розвивати здібності, набувати впевненості, відчувати власну значущість і бути корисним/-ою іншим.
- **Професійна траєкторія та зміна життєвих планів** – можливість змінювати професійні наміри під впливом нового досвіду, навчання та особистісного розвитку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

«ЧЕМПІОНКА»

Режисер: Мате Барта

Тривалість: 19 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Сила духу та фізична активність: подолання стереотипів через спорт»

Тематичні питання:

1. Як фізична активність допомагає вам долати труднощі та стрес у житті?
2. Які риси характеру допомагають спортсмен(к)ам досягати успіху, на вашу думку?
3. Як стереотипи й упередження впливають на можливості людей у спорті та у житті?
4. Чому важливо підтримувати однокласників/-ць і друзів у їхніх прагненнях?
5. Як ви гадаєте, які особисті межі та цілі варто ставити, щоб досягати успіху без шкоди для себе?
6. Як спорт може допомагати формувати дисципліну, самоконтроль і відповідальність?
7. Що ви дізналися про силу духу і мотивацію героїні фільму та як це можна застосувати у своєму житті?
8. Наскільки важлива група підтримки у спорті, шанувальники/-ці?

Ключові компетентності:

- **Фізична культура** – розвиток фізичних характеристик, розуміння важливості регулярних занять спортом.
- **Громадянська освіта** – усвідомлення прав людини, боротьба зі стереотипами і дискримінацією.
- **Емоційна компетентність** – розвиток емпатії, самоконтролю і мотивації.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ, інформації, негативні наслідки через упередження і стереотипи.

Змістові лінії:

- **Рівність прав** – боротьба з дискримінацією за ознакою статі, національності, соціального статусу.
- **Толерантність** – прийняття різноманіття, повага до інших культур і традицій.
- **Відповідальність** – усвідомлення власної ролі у суспільстві, активна громадянська позиція.
- **Здоровий спосіб життя** – значення фізичної активності для здоров'я і добробуту.

«ДЖОВАННІ ТА БАЛЕТ НА ВОДІ»

Режисер: Астрід Буссінк

Тривалість: 17 хв.
Клас: 5–6
Вікова категорія: 11+

Тема:
«Подолання гендерних стереотипів через спорт»

Тематичні питання:

1. Що таке гендерні стереотипи і як вони впливають на наше життя?
2. Чому важливо підтримувати інтереси і захоплення інших людей, незалежно від їхньої статі?
3. Як спорт може стати інструментом подолання стереотипів і розвитку особистості?
4. Як ми можемо сприяти створенню інклюзивного і підтримувального середовища для всіх людей?

Ключові компетентності:

- **Соціальна і громадянська компетентності** – розуміння важливості рівних прав та можливостей для всіх членів суспільства.
- **Емоційна і соціальна компетентності** – розвиток емпатії, підтримки і взаємодії з людьми, що мають різні інтереси та захоплення.
- **Критичне мислення** – розуміння соціальних явищ і формування власної позиції щодо подолання стереотипів.

Змістові лінії:

- **Здоров'я і безпека** – розуміння потреб людей з рідкісним гобі та способів підтримки їхнього здоров'я і благополуччя.
- **Громадянська відповідальність** – роль кожного і кожної у створенні інклюзивного суспільства.
- **Особистісний розвиток** – формування позитивного ставлення до різноманіття потреб та інтересів людей (однолітків), розвиток емпатії і толерантності.

«ВІВЧАР»

Режисери: Маттіас Жуло, Люсьєн Ру

Тривалість: 30 хв.
Клас: 8–12
Вікова категорія: 13+

Тема:
«Витривалість як фізична якість: як щоденна активність формує силу та працездатність»

Тематичні питання:

1. Яку фізичну роботу виконує Кіан у фільмі?
2. Які дії потребують від нього найбільших фізичних зусиль?
3. Чим фізична праця Кіана відрізняється від звичайної рухової активності протягом дня?
4. Які фізичні якості потрібні людині для виконання такої роботи?
5. Що таке витривалість і як вона проявляється у повсякденному житті?
6. Чи можна розвивати витривалість не лише під час спортивних тренувань? Наведіть приклади.
7. Як регулярне фізичне навантаження впливає на працездатність людини?
8. Чому організму потрібно поступово адаптуватися до фізичних навантажень?
9. Що може статися, якщо фізичне навантаження не відповідає можливостям людини?
10. Чому для підтримання фізичної форми важливі регулярність і систематичність, а не одноразове велике навантаження?
11. Як пов'язані витривалість, самодисципліна та здатність доводити розпочату справу до кінця?
12. Чим відрізняється фізична витривалість від уміння терпіти біль або працювати через силу?
13. Як сон, харчування, відпочинок і відновлення впливають на здатність людини витримувати фізичні навантаження?
14. Які види щоденної активності можуть допомагати підтримувати фізичну форму людини?
15. Які зміни у своїй щоденній руховій активності ви могли б запровадити, щоб стати витривалішими та краще почуватися фізично?

Ключові компетентності:

- **Фізкультурно-оздоровча компетентність** – розуміння значення рухової активності, фізичної витривалості та регулярних навантажень для підтримання здоров'я і працездатності.
- **Саморегуляція та самоконтроль** – уміння оцінювати власні фізичні можливості, контролювати інтенсивність навантаження та враховувати потребу у відпочинку й відновленні.
- **Здоров'язбережувальна компетентність** – усвідомлення взаємозв'язку між фізичною активністю, режимом дня, харчуванням, сном, відновленням і фізичним самопочуттям.
- **Уміння вчитися** – здатність спостерігати за власним фізичним станом, визначати індивідуальні цілі та поступово вдосконалювати фізичні якості.
- **Ініціативність** – готовність самостійно планувати фізичну активність та інтегрувати рух у повсякденне життя.
- **Соціальна компетентність** – розуміння значення співпраці, взаємодопомоги та відповідального ставлення до фізичних можливостей інших людей під час спільної діяльності.

Змістові лінії:

- **Витривалість як фізична якість** – поняття витривалості, її значення для спорту, праці та повсякденної активності.
- **Рухова активність людини** – різні форми фізичної активності поза межами спортивних тренувань: ходьба, фізична праця, активний відпочинок, побутова діяльність.
- **Фізичне навантаження та адаптація організму** – поступове пристосування організму до навантажень та значення систематичності тренування.
- **Дозування фізичного навантаження** – відповідність інтенсивності та тривалості навантаження віку, фізичній підготовленості та індивідуальним можливостям людини.
- **Відновлення після фізичного навантаження** – значення сну, відпочинку, харчування та чергування навантаження і відновлення.
- **Фізична працездатність** – здатність людини тривалий час виконувати фізичну роботу та зберігати необхідний рівень ефективності.
- **Фізична активність і здоров'я** – роль регулярного руху у підтриманні фізичного та психоемоційного благополуччя.
- **Самодисципліна та фізичний розвиток** – значення регулярності, поступовості та відповідального ставлення до власного фізичного розвитку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА

«ДИКСИЛЕНД»

Режисер: Роман Бондарчук

Тривалість: 60 хв.
Клас: 9–12
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Музика як шлях до самовираження і розвитку: історія дитячого оркестру»

Тематичні питання:

1. Як колективна музична діяльність формує навички співпраці та взаємоповаги?
2. Чому важливо підтримувати таланти та здібності кожної дитини?
3. Як музика допомагає висловлювати емоції та переживання?
4. Які цінності можна перейняти з історії дитячого оркестру Dixieland?
5. Як музика впливає на формування самодисципліни і відповідальності у дітей?
6. Що означає «єдність у колективі» і як її досягають через спільну музичну діяльність?
7. На що приклад героїв і героїнь фільму може надихнути вас у повсякденному житті та творчості?

Ключові компетентності:

- **Музична компетентність** – розуміння музичних стилів, розвиток слуху та виконавських навичок.
- **Соціальна компетентність** – уміння працювати в колективі, взаємодіяти з іншими.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ та інформації.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення важливості підтримки молоді та розвитку її потенціалу.

Змістові лінії:

- **Музика та особистість** – як музика впливає на розвиток особистості.
- **Роль наставника** – значення вчителя або вчительки у житті учнів та учениць.
- **Соціальна відповідальність** – підтримка та розвиток молоді в суспільстві.
- **Талант і можливості** – як знайти та реалізувати свої здібності.

«БОРОТЬБА ДЖАМАЛИ»

Режисерка Елін Йонссон

Тривалість: 29 хв.
Клас: 10–12
Вікова категорія: 15+

Тема:
«Музика як голос нації: історія боротьби через пісню»

Тематичні питання:

1. Як музика може виражати історичну пам'ять і національну ідентичність?
2. Чому пісня «1944» стала символом боротьби за права людини?
3. Як особиста історія Джамали впливає на її творчість?
4. Яку роль мистецтво відіграє у формуванні громадянської позиції?
5. Як пісня і музичний виступ можуть об'єднувати людей та підтримувати спільноту?
6. Чому важливо зберігати культурну спадщину та історичну пам'ять?
7. Як музика допомагає виражати емоції та переживання, які важко передати словами?
8. Які уроки про сміливість і відстоювання своїх прав можна взяти з історії Джамали?

Ключові компетентності:

- **Музична компетентність** – розуміння музичних стилів, розвиток слуху і виконавських навичок.
- **Соціальна компетентність** – усвідомлення важливості культурної спадщини і національної ідентичності.
- **Критичне мислення** – аналіз соціальних явищ та інформації.
- **Громадянська компетентність** – усвідомлення важливості прав людини і боротьби за справедливість.

Змістові лінії:

- **Музика та національна ідентичність** – як музика допомагає зберігати та репрезентувати культурну спадщину.
- **Боротьба за права людини** – роль мистецтва у боротьбі за справедливість та рівність.
- **Громадянська позиція** – як особисте ставлення до подій може впливати на суспільство.
- **Історична пам'ять** – важливість збереження пам'яті про історичні події для майбутніх поколінь.

«ДЖОВАННІ ТА БАЛЕТ НА ВОДІ»

Режисер: Астрід Буссінк

Тривалість: 17 хв.
Клас: 9–11
Вікова категорія: 14+

Тема:
«Мистецтво як спосіб самовираження»

Тематичні питання:

1. Як мистецтво допомагає людині виражати свої емоції та переживання?
2. Які художні засоби використовуються у балеті та постановках для передачі внутрішнього стану героя?
3. Як поєднання танцю, музики і водних ефектів створює унікальні можливості для самовираження?
4. Чому важливо експериментувати в мистецтві, щоб знайти свій власний стиль?
5. Як глядач/-ка сприймає емоції виконавців/-иць і як це впливає на розуміння твору?
6. Які можливості для самовираження ви помітили у героїв/-їнь фільму?

Ключові компетентності:

- **Мистецька компетентність** – розвиток уміння аналізувати художні твори й оцінювати емоційний ефект сценічних постановок.
- **Креативність і самовираження** – розвиток здатності виражати власні думки та емоції через творчість.
- **Емоційна компетентність** – усвідомлення власних переживань і вміння передавати їх через мистецтво.
- **Соціальна компетентність** – обговорення ідей, обмін творчими думками з однокласниками/-цями та спільне творче осмислення.

Змістові лінії:

- **Художнє мистецтво** – вивчення експериментальних форм сценічного мистецтва як засобу самовираження.
- **Музично-хореографічне мистецтво** – дослідження взаємодії музики, танцю і сценічного простору.
- **Креативне самовираження** – використання різних видів мистецтва для передачі власних емоцій та ідей.
- **Міждисциплінарність** – поєднання музики, танцю і сценічних ефектів для створення унікального художнього образу.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ ДЛЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

В управлінській і методичній роботі, роботі батьківського комітету чи під час стратегічних сесіях з розвитку школи можна використати фільм «Юний Платон».

«ЮНИЙ ПЛАТОН»

Режисерка: Наса Ні Хінаан, Деклан МакҐрат

Тривалість: 102 хв.

НАПРЯМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ:

1. Методична діяльність

- **Ціль:** Використання фільму як інструменту розвитку критичного мислення, морального та етичного виховання учнів та учениць.
- **Практики:**
  - Розробка **методичних рекомендацій для вчителів/-льок** щодо інтеграції фільму в уроки літератури, історії, громадянської освіти чи психології.
  - Проведення **дискусійних семінарів** для вчителів/-льок щодо методик аналізу фільму й обговорення соціально-етичних проблем.
  - Створення **збірника тематичних питань і кейсів** на основі сюжету для використання на уроках і під час виховних заходів.

2. Управлінська діяльність

- **Ціль:** Підвищення рівня соціальної компетентності та формування єдиної ціннісної політики школи.
- **Практики:**
  - Організація **семінарів для педагогічного колективу й адміністрації** на тему «Соціальні та етичні проблеми підлітків» на основі фільму.
  - Використання фільму під час **зборів педагогічної ради** для обговорення методів роботи з учнями та ученицями, які перебувають у складних соціальних обставинах.
  - Впровадження фільму у **програму виховних заходів,** наприклад, тематичні тижні «Моральний вибір і відповідальність».

3. Фокус на ключові компетентності для школи

- **Соціальна і громадянська компетентності:** розвиток емпатії, поваги до думок інших, усвідомлення громадянських прав і обов'язків.

- **Емоційна компетентність:** розпізнавання та регуляція емоцій, розвиток здатності до саморефлексії.
- **Критичне мислення:** аналіз дій і мотивацій персонажів, дискусія про етичні та соціальні дилеми.
- **Комунікативна компетентність:** розвиток навичок аргументованого обговорення та висловлення власної позиції.

4. Змістові лінії у методичній роботі школи

- Моральний вибір і відповідальність за свої дії.
- Соціальні конфлікти та методи їх подолання.
- Психологічні аспекти підліткового розвитку.
- Роль цінностей і етичних норм у формуванні особистості.

Практичне впровадження:

- Під час **педагогічної ради** обговорити кейси з фільму і знайти приклади застосування у класі.
- Створити **методичні посібники для класних керівників/-ць** на тему: «Як обговорювати складні соціальні та моральні теми з підлітками».
- Організувати **учнівські дискусійні клуби** за мотивами фільму для розвитку критичного мислення і самовираження учнів та учениць.

5. Для адміністрації школи

- **Ціль:** Використати фільм як інструмент стратегічного планування підтримки учнівства.
  - Організувати **тематичні сесії** для директорів/-ок та заступників/-ць з виховної роботи щодо соціальних і психологічних проблем учнів та учениць.
  - Розробити **стратегії внутрішньошкільної підтримки** підлітків: психологічні консультації, соціальні програми, тренінги для педагогічного колективу.
  - Використовувати фільм для **аналізу політик школи щодо конфліктів, булінгу і моральних дилем,** які можуть виникати серед учнівства.

6. Для вчительського колективу

- **Ціль:** Підвищити компетентність у роботі з емоційними і соціальними викликами учнів та учениць.
  - Використовувати фільм на **методичних семінарах** для аналізу поведінки підлітків, моральних дилем та етичних ситуацій.
  - Створювати **класні дискусії та групові обговорення** на основі сюжету для розвитку критичного мислення та емпатії.
  - Розробляти **інтерактивні уроки або виховні години,** де учні та учениці аналізують вибір головного героя або головної героїні та шукають альтернативні рішення.

7. Для батьків

- **Ціль:** Підвищення обізнаності щодо психологічних і соціальних викликів підлітків.
  - Організовувати **батьківські семінари** із переглядом фрагментів фільму та обговоренням проблем, які можуть виникати у підлітків.
  - Надати **рекомендації щодо підтримки емоційного та соціального розвитку дітей** у сім'ї.
  - Використовувати фільм як **платформу для діалогу** «батьки – діти», щоб обговорити етичні та моральні дилеми.

«БУЛЕР»

Режисер: Лі Гірш

Тривалість: 47 хв.

1. Методична діяльність

- **Ціль:** Використання фільму як ресурсу розвитку критичного мислення педагогічного колективу, формування навичок конструктивної роботи з учнівськими конфліктами.
- **Практики:**
  - Розробка **методичних рекомендацій для вчителів/-льок** щодо інтеграції теми булінгу, відповідальності та емпатії у навчальні предмети.
  - Проведення **методичних семінарів або круглих столів** для педагогічного колективу на тему: «Як працювати з емоціями та конфліктами в учнівському середовищі».
  - Створення **збірника тематичних кейсів** за мотивами фільму для обговорення на виховних годинах.
  - Включення аналізу фільму до програми **психолого-педагогічних консиліумів.**

2. Управлінська діяльність

- **Ціль:** Формування єдиної ціннісної політики школи, спрямованої на повагу до гідності кожного учня й учениці, розвиток культури безпечного освітнього середовища.
- **Практики:**
  - Проведення семінарів для адміністрації школи: «Профілактика булінгу через розвиток емпатійного клімату в колективі».
  - Включення аналізу фільму у засідання педагогічної ради для спільного визначення шляхів підтримки учнівства у складних ситуаціях.
  - Використання фільму у процесі стратегічного планування виховної роботи (розділ «Безпечне освітнє середовище»).
  - Розробка внутрішньошкільного протоколу реагування на випадки конфліктів і булінгу з урахуванням тематики фільму.

3. Фокус на ключових компетентностях для школи

- **Соціальна і громадянська компетентності:** усвідомлення прав та обов'язків учнівства, розвиток емпатії та відповідального ставлення до інших.
- **Емоційна компетентність:** розпізнавання, регуляція і вербалізація власних емоцій, розуміння емоцій інших.
- **Критичне мислення:** аналіз дій персонажів, причин і наслідків булінгу, пошук конструктивних рішень.
- **Комунікативна компетентність:** розвиток навичок діалогу, аргументації і толерантності до думки інших під час обговорення.

4. Змістові лінії у методичній роботі школи

- **Права людини:** право на повагу до людської гідності та безпечне середовище для всіх учасників/-ць освітнього процесу.
- **Громадянська освіта:** розвиток відповідальності за власну поведінку і добробут спільноти.
- **Мораль та етика:** формування уявлень про добро, гідність, чесність і повагу до особистих кордонів.
- **Психологічне здоров'я:** профілактика емоційного вигорання, розвиток навичок саморегуляції та співчуття.
- **Культура взаємодії:** запобігання конфліктам, навчання ненасильницькому спілкуванню.

Практичне впровадження:

- Під час **педагогічної ради** обговорити ситуації з фільму і знайти шляхи їх педагогічного опрацювання.
- Створити **методичні посібники для класних керівників/-ць** – «Як обговорювати складні соціальні та моральні теми з підлітками».
- Провести **учнівські дискусійні клуби «Кіно і вибір»,** де школярі/-ки аналізують поведінку героїв та героїнь і шукають конструктивні рішення.
- Запровадити **інтерактивні тренінги для педагогічного колективу:** «Емоційна безпека дитини у школі».

5. Для адміністрації школи

- **Ціль:** Використати фільм як інструмент стратегічного планування підтримки учнівства.
- **Практики:**
  - Провести **тематичну сесію для директорів/-ок і заступників/-ць** на тему: «Як формувати політику школи без булінгу».
  - Розробити **систему підтримки учнівства,** яка включає консультації психолога/-ині, наставництво, соціальні програми.
  - Включити фільм до **плану самоосвіти управлінської команди** (через педагогічний кіноклуб або внутрішні тренінги).

6. Для вчителів

- **Ціль:** Підвищення компетентності в роботі з емоційними та соціальними викликами, з якими стикається учнівство.
- **Практики:**
  - Перегляд і обговорення фільму під час **методичних семінарів.**
  - Організація **класних дискусій** і «круглих столів» за мотивами фільму.
  - Проведення **виховних годин** на теми: «Як сказати "ні" насильству» або «Бути собою серед інших».

7. Для батьків

- **Ціль:** Підвищення обізнаності про психологічні і соціальні виклики, що постають перед підлітками.
- **Практики:**
  - Проведення **спільних зустрічей «Батьки – діти – педагоги»** для обговорення етичних і моральних дилем.
  - Надання **психолого-педагогічних порад** щодо емоційної підтримки дитини в сім'ї.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗРОБКИ З ПИТАНЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ТА БЕЗБАР'ЄРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Документальне кіно як інструмент формування культури прийняття, рівності та участі

«ДОРОСЛІ»

Режисерка: Майте Альберді

Тривалість: 82 хв.

Напрями імплементації у діяльність закладу освіти

1. Методична діяльність

- **Ціль:** використання документального кіно для розвитку інклюзивної культури закладу освіти та переосмислення підходів до підтримки людей з інвалідністю.
- **Практики:**
  - Проведення методичного семінару для педагогічного колективу «Від допомоги до включення: як створювати умови для самостійності людини».
  - Розробка методичних рекомендацій для педагогів щодо коректної комунікації з людьми з інвалідністю та подолання стереотипів.
  - Створення банку педагогічних кейсів про дискримінацію, надмірну опіку, обмеження самостійності та участі учнів та учениць у житті закладу.
  - Обговорення під час методичних об'єднань питання: «Чи завжди наша допомога справді допомагає?»
  - Розробка алгоритму аналізу бар'єрів: фізичний/інформаційний/комунікаційний/соціальний бар'єр → кого він стосується → яке право обмежує → що можна змінити.

2. Управлінська діяльність

- **Ціль:** формування в закладі освіти середовища, у якому люди з різними потребами можуть навчатися, працювати, спілкуватися, приймати рішення та брати участь у житті спільноти нарівні з іншими.
- **Практики:**
  - Проведення стратегічної сесії для адміністрації та педагогічного колективу «Чи є наше освітнє середовище справді інклюзивним?».
  - Проведення аудиту доступності та участі: навчання, простір, комунікація, інформація, дозвілля, учнівське самоврядування.
  - Аналіз внутрішніх правил та практик закладу щодо створення можливостей для самостійності та участі всіх учнів та учениць?
  - Запровадження механізмів, за допомогою яких учнівство може повідомляти про бар'єри та пропонувати рішення.
  - Використання результатів обговорення фільму для розроблення плану конкретних змін у закладі освіти.

3. Робота з учнівським самоврядуванням

- **Ціль:** залучити учнівство до виявлення та подолання бар'єрів, які обмежують участь різних людей у житті шкільної спільноти.

- **Практики:**
  - Проведення учнівського дослідження «Чи всі можуть бути рівноправними учасниками життя нашої школи?»
  - Створення «Карти бар'єрів нашої школи»: що заважає навчанню, спілкуванню, участі, відпочинку та самоврядуванню.
  - Проведення опитування учнівства щодо того, які зміни зробили б школу доступнішою та комфортнішою для різних людей.
  - Організація учнівських дискусій про стереотипи щодо людей з інвалідністю та їхній вплив на повсякденне життя.
  - Розроблення учнівським самоврядуванням мініпроєкту з подолання одного конкретного бар'єру.

4. Робота психологічної служби та соціального педагога

- **Ціль:** формування культури взаємоповаги, недискримінації та партнерської взаємодії.
- **Практики:**
  - Проведення занять «Стереотипи, які ми не помічаємо».
  - Обговорення понять гідності, самостійності, особистих меж, вибору та права на власне життя.
  - Аналіз ситуацій, у яких турбота або допомога може перетворюватися на обмеження самостійності.
  - Проведення вправ на емпатійне слухання та коректну комунікацію.
  - Створення для педагогів рекомендацій щодо підтримки учнів та учениць без нав'язування допомоги або заниження очікувань щодо їхніх можливостей.

5. Робота з батьками

- **Ціль:** формування розуміння того, що підтримка дитини має сприяти її самостійності, а не створювати залежність від дорослих.
- **Практики:**
  - Проведення батьківського кіноклубу з переглядом та обговоренням фільму.
  - Дискусія «Де межа між турботою та надмірною опікою?»
  - Обговорення можливостей розвитку самостійності, соціальних зв'язків та участі дитини в житті громади.
  - Створення рекомендацій для батьків щодо підтримки права дитини на власний вибір та участь у прийнятті рішень.

6. Інклюзивна культура закладу

- **Ціль:** перетворити інклюзію з окремих заходів на спільний принцип організації життя закладу освіти.
- **Практики:**
  - Проведення спільного обговорення для адміністрації, педагогів та учнівства: «Що означає бути включеним у життя школи?».
  - Визначення сфер, у яких люди з різними потребами можуть залишатися непомітними або виключеними.
  - Перегляд підходів до проведення шкільних заходів, роботи гуртків, учнівського самоврядування та комунікації.
  - Створення «Правил інклюзивної взаємодії» закладу освіти.
  - Регулярне залучення учнівства до оцінювання того, наскільки школа є доступною та відкритою для всіх.

«НАРОДЖЕНИЙ ПОМЕРТИ»

Режисер: Яцек Блавут
Тривалість: 53 хв.

Напрям імплементації у діяльність закладу освіти

Взаємодія з дітьми з інвалідністю: від спостереження до індивідуального підходу.

Фільм можна використати для професійного розвитку педагогів/-инь, асистентів/-ок учителя, психологів/-инь, соціальних педагогів/-инь, вихователів/-ок та інших дорослих, які працюють із дітьми з інвалідністю.

У центрі роботи — не діагноз дитини, а **процес побудови взаємодії**: як познайомитися, як спостерігати, як зрозуміти потреби дитини, як правильно запропонувати допомогу, як враховувати її можливості та межі й поступово вибудовувати довіру.

1. Методична діяльність

- **Ціль:** формування у педагогів/-инь практичного розуміння індивідуального підходу до дитини з інвалідністю та навичок побудови взаємодії на основі спостереження, контакту й розуміння її потреб.
- **Практики:**
  - перегляд фільму під час методичного семінару «Взаємодія з дитиною: що потрібно побачити, перш ніж діяти?»;
  - аналіз етапів підготовки Роберта до роботи з дітьми;
  - обговорення, що він робив правильно, чого йому доводилося вчитися, які помилки міг би зробити недосвідчений дорослий;
  - робота з педагогічними ситуаціями, у яких необхідно визначити, коли варто допомогти, коли — почекати, а коли — дати дитині можливість діяти самостійно;
  - створення спільного алгоритму педагогічної взаємодії з дитиною з інвалідністю;
  - обговорення ролі спостереження: що можна дізнатися про потреби дитини, якщо не поспішати робити висновки?

2. Професійна взаємодія педагогів/-инь

- **Ціль:** перейти від універсальних уявлень про «дитину з інвалідністю» до розуміння індивідуальних особливостей конкретної дитини.
- **Практики:**

Педагоги/-ні аналізують ситуації за питаннями:

- Що ми знаємо про дитину?
- Чого ми не знаємо, але припускаємо?
- За чим потрібно спостерігати?
- Як дитина демонструє свої потреби?
- Що їй подобається / не подобається?
- Яку допомогу вона приймає?
- Що вона може робити самостійно?
- Які способи комунікації для неї комфортні?
- Які особисті межі потрібно враховувати?

Окремо обговорюється принцип «Спочатку дізнатися — потім діяти».

3. Робота психологічної служби та соціального/-ої педагога/-ині

- **Ціль:** допомогти педагогам/-иням усвідомити психологічні особливості встановлення контакту з дитиною та значення довіри, передбачуваності й поваги до її особистих меж.
- **Практики:**
  - заняття «Як встановити контакт із дитиною, яка реагує не так, як ми очікуємо?»;
  - аналіз різних способів комунікації та поведінкових реакцій;
  - вправа «Не вгадуй — спостерігай»;
  - обговорення ситуацій, коли дорослий може помилково сприйняти поведінку дитини як небажання співпрацювати;
  - робота з поняттями «довіра», «безпека», «особисті межі», «вибір», «передбачуваність»;
  - розроблення рекомендацій для педагогів/-инь щодо першого контакту з дитиною.

4. Робота з асистентами/-ками вчителя та іншими фахівцями/-чинями

- **Ціль:** узгодити дії дорослих, які супроводжують дитину, та уникати надмірної допомоги або суперечливих вимог.
- **Практики:**
  - командний аналіз ситуації «Що дитина може зробити сама?»;
  - визначення рівня підтримки, який необхідний дитині в конкретній ситуації;
  - обговорення, як поступово передавати дитині більше самостійності;
  - визначення спільних правил взаємодії між педагогом/-инею, асистентом/-кою, психологом/-инею та іншими фахівцями/-чинями;
  - створення карти підтримки дитини, яка фіксує не лише труднощі, а й сильні сторони, інтереси, можливості та способи комунікації.

5. Робота з учнівським колективом

- **Ціль:** створити умови для природної взаємодії дітей та запобігати ситуаціям, коли дитина з інвалідністю залишається лише об'єктом допомоги.
- **Практики:**
  - обговорення «Як бути другом, а не постійним помічником?»;
  - моделювання ситуацій, у яких учням і ученицям потрібно зрозуміти, коли запропонувати допомогу, а коли не втручатися;
  - спільні активності, у яких кожен учасник/-ця має власну роль;
  - обговорення права кожної людини на вибір, помилку, самостійність і власний спосіб виконання завдання;
  - створення учнівських правил «Як ми взаємодіємо, щоб кожен і кожна могли бути собою?».

6. Робота з батьками

- **Ціль:** посилити партнерство між родиною та закладом освіти у визначенні потреб дитини та підтримці її самостійності.
- **Практики:**
  - батьківський кіноклуб «Як зрозуміти, яка підтримка потрібна моїй дитині?»;
  - обговорення того, що батьки можуть повідомити педагогам/-иням про інтереси, способи комунікації, сильні сторони та потреби дитини;
  - спільний пошук відповіді на питання «Що дитина вже може робити сама?»;
  - узгодження підходів до підтримки самостійності дитини вдома та в закладі освіти.

«БУДИНОК ЗІ СКАЛОК»

Режисер: Сімон Леренґ Вільмонт

Тривалість: 87 хв.

Напрям імплементації у діяльність закладу освіти

Підтримка дитини та сім'ї: від інституційного догляду до включення в громаду.

Фільм дає можливість поговорити з педагогічним колективом не лише про досвід дітей, які опинилися в інституційному закладі, а передусім про умови, за яких дитина може залишатися в сім'ї або повернутися до сімейного середовища, отримуючи необхідну підтримку від громади та держави.

1. Методична діяльність

- **Ціль:** формування у педагогів/-инь розуміння ролі закладу освіти у системі підтримки дитини та сім'ї, а також значення інклюзивної освіти у запобіганні соціальному виключенню дитини.
- **Практики:**
  - методичний семінар «Чи може школа допомогти дитині залишитися в сім'ї?»;
  - обговорення після перегляду, що потрібно дитині для повноцінного розвитку, окрім навчання;
  - аналіз потреб дитини та сім'ї, які можуть залишатися непоміченими закладом освіти;
  - визначення ситуацій, коли школі потрібно не лише реагувати на проблему дитини, а своєчасно помітити труднощі та залучити необхідну підтримку;
  - аналіз ролі інклюзивної освіти як частини системи послуг громади;
  - створення карти «Яку підтримку дитина і сім'я можуть отримати через школу та громаду?»;
  - ознайомлення педагогів/-инь із місцевими службами та організаціями, до яких можна звернутися у випадку потреби дитини або сім'ї в підтримці.

2. Управлінська діяльність

- **Ціль:** формування в закладі освіти системи, яка допомагає дитині залишатися повноцінною учасницею освітнього процесу та не допускає її соціального виключення через складні життєві обставини.
- **Практики:**
  - проведення внутрішнього аналізу «Чи може наша школа своєчасно помітити, що дитина або сім'я потребує додаткової підтримки?»;
  - визначення алгоритму взаємодії адміністрації, педагогів, психологічної служби, соціального педагога/-ині та інших фахівців;
  - створення карти партнерів громади, які можуть надати необхідні соціальні, психологічні, реабілітаційні та освітні послуги;

- аналіз доступності інклюзивного навчання для дітей, які його потребують;
- визначення механізмів підтримки дитини під час адаптації, повернення до навчання або зміни життєвих обставин;
- налагодження взаємодії з батьками на основі партнерства, а не звинувачення;
- включення підтримки сімей та запобігання соціальному виключенню дітей до стратегічних пріоритетів закладу.

3. Робота педагогічного колективу

- **Ціль:** навчити педагогів/-инь бачити за навчальними труднощами або змінами у поведінці дитини можливі складні життєві обставини та розуміти межі власної відповідальності.
- **Практики:**

Педагоги/-ині аналізують ситуації за алгоритмом:

Що відбувається з дитиною? → Що може бути причиною? → Які потреби дитини ми бачимо? → Яку підтримку може надати школа? → Кого ще потрібно залучити?

Окремо обговорюються:

- важливість раннього виявлення труднощів;
- неприпустимість стигматизації дитини або її сім'ї;
- підтримка дитини без публічного розголошення її особистих обставин;
- співпраця педагогів/-инь із психологічною та соціальною службами;
- необхідність індивідуального підходу до дитини;
- створення умов, за яких дитина може залишатися учасницею класного та шкільного життя незалежно від складності її життєвої ситуації.

4. Психологічна служба та соціальний/-на педагог/-иня

- **Ціль:** забезпечити своєчасне виявлення потреб дитини та сім'ї й організацію необхідної підтримки.
- **Практики:**
  - створення карти потреб дитини та сім'ї;
  - визначення факторів ризику та ресурсів сім'ї;
  - розроблення алгоритму дій у ситуації, коли дитина перебуває у складних життєвих обставинах;
  - координація взаємодії із соціальними службами та іншими надавачами послуг;
  - підтримка дитини під час адаптації до змін у сімейній ситуації;
  - робота з педагогами/-инями щодо розуміння поведінкових та емоційних реакцій дитини;
  - формування у закладі культури, за якої звернення по допомогу не сприймається як поразка сім'ї, а є способом зберегти її ресурси.

5. Робота з батьками

- **Ціль:** підтримувати сім'ю у виконанні її ролі та запобігати ситуаціям, коли через відсутність необхідної допомоги сім'я втрачає можливість належно піклуватися про дитину.
- **Практики:**
  - батьківський кіноклуб «Що потрібно сім'ї, щоб дитина могла залишатися в родині?»;
  - обговорення труднощів, які можуть потребувати підтримки громади;
  - інформування батьків про доступні соціальні, психологічні, реабілітаційні та освітні послуги;

- створення «карти підтримки сім'ї»;
- обговорення можливостей інклюзивної освіти та інших послуг, які дозволяють дитині отримувати необхідну допомогу без вилучення з сімейного середовища;
- формування партнерських відносин між батьками та закладом освіти.

6. Робота з учнівським самоврядуванням

- **Ціль:** залучити учнівство до формування середовища, у якому діти не залишаються сам на сам зі складними життєвими обставинами та можуть бути повноцінними учасниками шкільного життя.
- **Практики:**
  - дискусія «Що означає бути частиною спільноти?»;
  - обговорення того, як однокласники можуть підтримати дитину, не порушуючи її особистих меж;
  - створення учнівської ініціативи «Школа, у якій кожна дитина має місце»;
  - визначення бар'єрів, через які окремі діти можуть залишатися поза шкільним життям;
  - розроблення спільних активностей, доступних для різних дітей;
  - інформаційна кампанія про взаємопідтримку, недискримінацію та прийняття.

7. Інклюзивна культура закладу

- **Ціль:** розуміти інклюзію не лише як організацію навчання дітей з особливими освітніми потребами, а як створення середовища, у якому дитина незалежно від її життєвих обставин має право залишатися частиною спільноти.
- **Практики:**

Педагогічний колектив аналізує:

- Чи може дитина отримати необхідну підтримку, не опиняючись поза освітнім процесом?
- Чи знає сім'я, куди звернутися по допомогу?
- Чи має школа партнерів у громаді?
- Чи доступне інклюзивне навчання для дітей, які його потребують?
- Чи можемо ми своєчасно помітити, що сім'я переживає кризу?
- Чи допомагаємо ми сім'ї впоратися з труднощами, перш ніж ситуація стане критичною?
- Чи є наша школа середовищем, де дитина може навчатися, спілкуватися та розвиватися разом з іншими дітьми?

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ.

Шкільна бібліотека може стати простором, де документальне кіно доповнює читання, сприяє розвитку критичного мислення, допомагає учнівству осмислювати актуальні суспільні теми та знаходити додаткову інформацію.

Для бібліотекаря/-ки документальний фільм може бути не окремим заходом, а відправною точкою для читацької, дослідницької, інформаційної та громадянської активності учнівства.

1. Кіноклуб у шкільній бібліотеці

Бібліотекар/-ка може організовувати регулярні кінопокази документальних фільмів з колекції Мережі кіноклубів Docudays UA із подальшим обговоренням.

Кіноклуби можна формувати за темами:

- права людини;
- історична пам'ять;
- війна та її вплив на суспільство;
- інклюзія та безбар'єрність;
- екологія;
- медіаграмотність;
- громадянська активність;
- професійне самовизначення;
- психологічне благополуччя;
- культура та мистецтво.

2. «Фільм → книга → дослідження»

Документальний фільм можна поєднувати з книжковим фондом та іншими інформаційними ресурсами.

Після перегляду бібліотекар/-ка пропонує учням пройти шлях:

фільм → тема → книга / джерело → нове питання → дослідження.

Результатом може стати мініпортфоліо дослідника, тематична добірка джерел, інформаційний стенд, цифрова виставка, презентація або інший учнівський продукт.

3. Тематичні виставки за мотивами фільму

Бібліотекар/-ка може створювати тематичні виставки, які поєднують документальний фільм із книжками та іншими інформаційними матеріалами за спільною темою.

Наприклад:

«Подивись → прочитай → дізнайся більше»

До виставки можна додавати книги, періодику, документи, біографічні матеріали та QR-коди на перевірені електронні ресурси.

4. Участь у навчальних заняттях

Бібліотекар/-ка може долучатися до уроків, на яких використовується документальне кіно:

- добирати літературу та додаткові джерела;
- допомагати учням знаходити й перевіряти інформацію;
- організовувати тематичні книжкові добірки;
- проводити дослідницькі завдання після перегляду;
- рекомендувати книги для подальшого самостійного читання.

Так бібліотека стає **частиною освітнього процесу**, а не лише місцем проведення окремих заходів.

5. Круглі столи та «Жива книга»

Після перегляду можна організувати круглий стіл, дискусію або читацьку зустріч, запросивши педагогів/-инь, експертів/-ок, представників/-иць громадських організацій чи інших фахівців.

Якщо тема фільму пов'язана з конкретним людським досвідом, доречним може бути формат «живої книги» — зустріч із людиною/людьми, чий досвід допоможе глибше зрозуміти проблему, порушену у фільмі.

Важливо забезпечити добровільність участі, повагу до особистих меж та можливість учнів заздалегідь підготувати власні запитання.

Методичний орієнтир

Плануючи роботу з фільмом, бібліотекар/-ка може поставити собі три запитання:

- Що ми побачимо?
- Що ми прочитаємо або дослідимо?
- Що створимо чи обговоримо?

Таким чином, документальне кіно стає не кінцевим продуктом, а початком читацької, інформаційної та дослідницької роботи.

МЕТОДИЧНА РАМКА ІНТЕГРАЦІЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КІНО В УРОКИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

Документальне кіно може стати ефективним інструментом на уроках іноземної мови, оскільки створює автентичний змістовий контекст для використання мови. Учні й учениці переглядають реальні історії, осмислюють порушені у фільмі проблеми, обговорюють їх, формулюють власну позицію та створюють усні й письмові висловлювання іноземною мовою.

Специфіка використання фільмів з колекції Мережі кіноклубів Docudays UA на уроках іноземної мови

Під час інтеграції документального кіно в урок іноземної мови важливо враховувати специфіку колекції Мережі кіноклубів Docudays UA. **Фільм завжди переглядаємо повністю**, оскільки цілісне сприйняття документальної історії є важливою умовою її подальшого осмислення та обговорення. Фільми колекції доступні з **україномовним перекладом**, окремі стрічки можна переглянути мовою оригіналу. Для фільмів також доступні **англомовні субтитри**, що створює додаткові можливості для їх використання на уроках іноземної мови.

Якщо мова оригіналу не збігається з мовою, яку вивчають учні, **англійські субтитри можуть стати додатковим мовним ресурсом**: учні/-иці можуть знаходити й аналізувати лексику за темою фільму, емоційні слова та вислови, мовні конструкції, формулювання запитань, порад, припущень і власної думки. Субтитри можна використовувати не для перекладу всього фільму, а вибірково — як опору для подальшої мовленнєвої діяльності.

Якщо фільм доступний **мовою оригіналу**, його можна використати також для розвитку уміння сприймати іноземну мову на слух, порівнюючи почуте з англомовними субтитрами та звертаючи увагу на окремі слова, вислови й способи передачі змісту.

Таким чином, документальний фільм не обов'язково має бути створений мовою, яку вивчають учні, щоб стати ефективним матеріалом уроку. **Зміст фільму створює комунікативну ситуацію**, а англійські субтитри можуть забезпечувати мовну опору для її осмислення та подальшого говоріння і письма. Основний акцент при цьому доцільно переносити з перегляду як такого на мовленнєву діяльність учнівства до, під час і після перегляду.

1. Підготовка до перегляду: створюємо мовну опору

Перед переглядом учитель/-ка визначає, яку мовну мету матиме робота з фільмом.

Це може бути:

- опрацювання тематичної лексики;
- повторення або закріплення граматичної конструкції;
- підготовка до дискусії;
- розвиток уміння висловлювати припущення;
- формування аргументованої позиції.

Доцільно заздалегідь запропонувати учням/-цям ключові слова та словосполучення, які вони зможуть використати після перегляду.

2. Перегляд фільму

Фільм переглядається **повністю**, відповідно до його тривалості.

Якщо стрічка коротка, її можна переглянути безпосередньо на уроці. Якщо фільм довгий за тривалістю, вчитель/-ка може організувати перегляд заздалегідь, наприклад, як частину домашньої підготовки, повідомивши учням/-ицям конкретні завдання для спостереження.

Під час перегляду учні/-иці можуть отримати **2 – 3 завдання на спостереження**, наприклад:

- звернути увагу на емоції героїв;
- визначити проблему, порушену у фільмі;
- зафіксувати рішення або вчинки героїв;
- визначити причини та наслідки певної ситуації;
- записати кілька моментів, які викликали запитання.

Особливо продуктивними можуть бути **малодіалогові документальні стрічки**. У такому випадку учні отримують більше простору для власної інтерпретації та подальшого мовлення.

3. Говоримо про побачене

Після повного перегляду фільм стає основою для комунікації іноземною мовою.

Запитання можна вибудовувати від простіших до складніших.

4. Лексика: від слова до власного висловлювання

Лексика не повинна залишатися окремою вправою на запам'ятовування.

Наприклад, після перегляду учні/-ниці можуть працювати з прикметниками для опису емоцій.

Далі учні/-ниці використовують нову лексику у власних реченнях, коротких діалогах або дискусії.

5. Граматика в контексті

Зміст фільму можна використати для практичного застосування граматичних конструкцій.

Наприклад, ситуації, показані у фільмі, дають можливість працювати з конструкціями для:

- висловлення думки;
- припущення;
- надання поради;
- аргументації;
- опису причин і наслідків.

У такому випадку граматика не відривається від змісту, а допомагає учнівству говорити про конкретну ситуацію, яку вони щойно побачили.

6. Письмо: власна реакція на фільм

Після обговорення учні/-ниці можуть перейти до письмової роботи.

Залежно від мовного рівня це може бути:

- коротке есе;
- лист герою/їні;
- п'ять порад щодо вирішення проблеми;
- продовження історії;
- відповідь на проблемне запитання;
- короткий допис для соціальних мереж.

7. Критичне мислення

Документальний фільм дозволяє поєднати мовне навчання з розвитком критичного мислення.

Учні/-ниці можуть аналізувати. Вчитель/-ка може запропонувати учням не лише висловити думку, а й обґрунтувати її прикладами з фільму.

Це особливо важливо для старших класів, де іноземна мова може бути інструментом для обговорення складних суспільних тем.

8. Проєктна робота: від перегляду до дії

Фінальним етапом може стати невеликий проєкт, у якому учні/-ниці використовують іноземну мову для створення власного продукту.

Учні й учениці можуть:

- розробити ідею волонтерської ініціативи;
- створити соціальний плакат;
- підготувати інформаційну кампанію;
- дослідити, хто в громаді може допомогти у вирішенні проблеми;
- придумати продовження історії героїв;
- створити план конкретної допомоги;
- підготувати коротку презентацію проєкту іноземною мовою.

Наприклад, після фільму про безпритульність учні й учениці можуть дослідити, які організації допомагають людям без житла у їхній громаді, та підготувати іноземною мовою коротку презентацію.

9. Субтитри як додатковий навчальний ресурс

Субтитри можуть використовуватися не лише для розуміння змісту, а й як додатковий матеріал для мовної роботи.

Залежно від фільму вчитель/-ка може запропонувати:

- знайти в субтитрах ключові слова;
- визначити слова та вислови, пов'язані з темою;

- порівняти значення окремих висловів;
- знайти слова, які допомагають передати емоції;
- використати знайдені слова у власних реченнях.

При цьому **субтитри не замінюють мовленнєву роботу учнівства**. Їхня функція — допомогти зрозуміти зміст фільму та створити місток до подальшої роботи іноземною мовою.

Методичний орієнтир

Плануючи урок із використанням документального фільму, вчитель/-ка може поставити собі запитання:

- Що побачимо?
- Яку проблему осмислимо?
- Яку лексику використаємо?
- Про що говоритимемо?
- Яку граматичну конструкцію застосуємо?
- Що створимо після перегляду?

Таким чином, **документальний фільм не є лише відеоматеріалом на уроці іноземної мови**. Він стає змістовою основою, яка спонукає учнівство використовувати іноземну мову для опису, запитань, аргументації, осмислення суспільних проблем і створення власних ідей.

ПОДАЛЬШІ КРОКИ ТА СПІВПРАЦЯ З МЕРЕЖЕЮ КІНОКЛУБІВ DOCUDAYS UA.

Мережа кіноклубів Docudays UA запрошує до партнерства освітян та освітянок, які хочуть використовувати документальне кіно як інструмент правопросвіти у своїй педагогічній діяльності. Членство у Мережі кіноклубів Docudays UA є безкоштовним, кінопокази відбуваються на безоплатній основі, а модератор(к)и працюють на волонтерських засадах.

Доєднуючись до Мережі кіноклубів Docudays UA, ви отримаєте легальний доступ до унікальної кіноколекції з понад 80 найкращих фільмів українського й іноземного виробництва з медіатеки Міжнародного фестивалю Docudays UA, серед яких — призери престижних міжнародних фестивалів Sundance Film Festival, Sheffield Doc/Fest, Watch Docs. Усі фільми перекладені й озвучені українською мовою. До кожного фільму є розроблений експерт(к)ами з прав людини сценарій обговорення з інтерактивними вправами і методичними матеріалами, які допомагають проводити обговорення фільмів якісно.

Команда Мережі кіноклубів Docudays UA навчає модерувати дискусії: ми розробили сертифікований базовий онлайн-курс для початківців, регулярно організовуємо для модераторів/-ок кіноклубів тренінги, школи, конкурси і щорічні конференції. Найкращих з них запрошуємо до співпраці в ролі експертів/-ок і менторів/-ок Мережі. Менеджерська команда Мережі надає інформаційну, консультативну і технічну підтримку в організації подій, допомагає залучати до обговорень експертів/-ок, авторів/-ок, режисерів/-ок і героїв/-їнь фільмів.

Більше інформації про діяльність Мережі кіноклубів Docudays UA ви знайдете на сайті docuclub.docudays.ua і на наших сторінках у фейсбуці та інстаграмі.

Щоб **ЗАРЕЄСТРУВАТИ КІНОКЛУБ Docudays UA** необхідно:

1. Ознайомитися з Правилами створення і Положенням про кіноклуби Docudays UA.
2. Надіслати **заявку** на реєстрацію кіноклубу.
3. Пройти онлайн-курс «Як організувати роботу кіноклубу. Базовий курс для модераторів-початківців» та отримати **сертифікат** про його успішне проходження (курс складається з 9-ти міні-відеолекцій загальною тривалістю 2,5 год.).
4. Після погодження заявки підписати необхідний пакет документів для оформлення відносин між ГО «Докудейз» та організацією-заявником (це можна зробити через сервіс «Вчасно» або накладанням підпису в PDF-документі).
5. Після реєстрації кіноклубу (підписання договору) модератор/-ка отримає на пошту детальну інструкцію з користування кінотекою та іншу корисну інформацію для організації кінопоказів (пам'ятку модератора/-ки, конструктор афіш).
6. Після кожного заходу протягом 7-ми днів модератор/-ка через гугл-форму звітує про його проведення.

У разі виникнення додаткових запитань щодо відкриття кіноклубу, організації його роботи, підготовки до кінопоказів чи обговорень документальних фільмів просимо писати **Ліні Бабич,** координаторці Мережі кіноклубів Docudays UA lina.babich@docudays.ua